

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΔΗΜΟΚΡΕΙΤΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΡΑΚΗΣ

Διαπανεπιστημιακό Διατμηματικό
Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«ΤΟΠΙΚΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ»

Βιωσιμότητα Κοινωνικών Συνεταιριστικών
Επιχειρήσεων και
Τοπική Αυτοδιοίκηση στην
Κεντρική Μακεδονία

Διπλωματική Εργασία του Πολυχρονιάδη Ιωάννη
ΑΜ: 3033201505230

Εξεταστική Επιτροπή

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Δρ. Γλαβέλη Νίκη, ΕΔΙΠ

Μέλη: Δρ. Πετρίδου Ευγενία, Καθηγήτρια ΑΠΘ

Δρ. Γεώργιος Κωνσταντίνος

Θεσσαλονίκη

Νοέμβριος 2016

σεν ἐν Σω-
 ρισίους συν-
 ρεσίαν τοῦ
 ἐπιτυχίας,
 ὄν ἐκ γε-
 ἔνεκα τοῦ
 Satirique»
 Ἄλλὰ τῷ
 satirique»,
 ἢ του αὐτῆ
 ὄν φυλακῶν
 ἢ τῷ ὁποίῳ
 ρισίους παρὰ
 αὐτῶν δράματα,
 17) εἶχε με-
 βουκολικά»
 εἶα», ἢ «Κω-
 φέρομεν ἐπί-
 κσίας τῆς ψυ-
 χαν ἐν Παρι-
 , περιλαμβά-
 ον τῷ 1641.

καπενθήμερον ἐν Σμύρῃ καὶ κατόπιον ἐν Ἀθήναις, ἀπὸ τοῦ Μαρ-
 τίου 1878 μέχρι τοῦ Αὐγούστου 1879, ὑπὸ Σ. Σολομωνίδου, Γ.
 Ὑπερίδου καὶ Σ. Παπαμιχάλη. Ἔα περιεχόμενα τοῦ Β. εἶνε ἀπ-
 εικόνισις τῆς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην φιλολογικῆς κινήσεως

βιώσιμος - ος - ον. Παρέχων ἐλπίδα ὅτι θὰ ζήσει.

βίωσις - εως (ἢ λ. τῆς Γραφῆς). Τρόπος ζωῆς.

βιωτικός - ἡ - όν. Ἐτέρα γραφή τοῦ βιοτικός - ἡ - όν (βλ. λ.).

βιωτός - ἡ - όν. Ὅν δύναται τις νὰ ζήσει. Ἀντίθ. ἀβίωτος.

βιωφελής - ἡς - ές. Ὁφέλιμος εἰς τὸν βίον.

Βιώφορτ (Beaufort, ὡς ὄνομα ἀγγλικόν). Βλ. Βῶφορτ.

* **Βλάαρδινγεν** (Vlaardingen). Πόλις τῆς Ὀλλανδίας ἐν τῷ νομῷ Νοτίου Ὀλλανδίας, Δ τοῦ Ροττερδάμ, ἐπὶ τῆς δεξιάς ὄχθης τοῦ ποτ. Μόσα. Κάτ. 25.447 (1920). Ποτάμιος λιμὴν καὶ κέντρον ἐμπορίου τῶν μεγάλων σαρδελλῶν καὶ γάδων.

Βλαβάτσκυ (Ἑλένη Πέτροβνα Blavatzky). Ρωσὶς ἰδρύτρια τῆς πρώτης θεοσοφιστικῆς ἐταιρείας, συγγράψασα διάφορα θεοσοφιστικὰ ἔργα (1837 - 1891). Σύζυγος τοῦ Ρώσου στρατηγοῦ Ἰβάνοβιτς, ἀποστάτης ἀπὸ τῆς ἀρχαίας διοικητικῆς τοῦ Ἑριβάν, εὐρέθη μετὰ

Ευχαριστίες

Θερμές είναι οι ευχαριστίες μου σε όλες και όλους τους καθηγητές, το προσωπικό, τις συμφοιτήτριες και τους συμφοιτητές του τμήματος Θεσσαλονίκης του Διαπανεπιστημιακού Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «ΤΟΠΙΚΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ».

Ιδιαίτερες είναι οι ευχαριστίες προς την Διευθύντρια Κατάρτισης και Απασχόλησης της Ελληνικής Εταιρείας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης κα Γιούλη Γκόνου, που εμπνεύστηκε και συνέβαλε στην ίδρυση του Μεταπτυχιακού Προγράμματος και στην επιβλέπουσα καθηγήτρια κα Νίκη Γλαβέλη που με έμπνευση και υπομονή καθοδήγησε τη συγγραφή αυτής της διπλωματικής.

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	1
Abstract	1
Εισαγωγή.....	3
Στόχος και δομή της εργασίας	3
Μέρος Πρώτο - Θεωρητική Προσέγγιση	6
1. Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα.....	6
Κοινωνική Οικονομία.....	6
Κοινωνική Επιχειρηματικότητα	8
Κοινωνική Οικονομία και Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα.....	11
Το είδος και η κατανομή των Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων στην Ελλάδα	17
Πρόωρη Θνησιμότητα, ένα μεγάλο πρόβλημα	18
Γεωγραφική κατανομή αριθμού ΚΟΙΝΣΕΠ προς το συνολικό αριθμό επιχειρήσεων.....	20
2. Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις και Τοπική Αυτοδιοίκηση – Η Ελληνική πραγματικότητα.....	23
Κοινωνική Επιχειρηματικότητα και τοπική αυτοδιοίκηση, μία συνεργατική σχέση.....	23
Η Ελληνική πραγματικότητα.....	26
3. Βιωσιμότητα των επιχειρήσεων	30
Ορίζοντας τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων με οικονομικούς και μη όρους.....	30
Παράγοντες που επηρεάζουν τη βιωσιμότητα των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων.....	31
Παράγοντες που επηρεάζουν τη βιωσιμότητα των κοινωνικών επιχειρήσεων	41
Συγκριτική παρουσίαση ερευνών.....	51
Το θεωρητικό πλαίσιο και ο στόχος της έρευνας.....	52
Μέρος Δεύτερο - Εμπειρική Έρευνα.....	54
4. Ερευνητική Μεθοδολογία	54
Επιλογή της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας ως περιοχής εφαρμογής της έρευνας: Ο πληθυσμός της έρευνας	54
Υπό έρευνα πληθυσμός - Τα χαρακτηριστικά των ΚΟΙΝΣΕΠ στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας.....	55
Η διάσταση του χρόνου.....	64
Εταιρικό κεφάλαιο.....	66
Τόπος.....	67

Ερευνητική Στρατηγική.....	69
Το ερευνητικό εργαλείο	69
Κλίμακα μέτρησης των μεταβλητών.....	71
Πιλοτική έρευνα – ενίσχυση εγκυρότητας και αξιοπιστίας	75
Διαδικασία συλλογής δεδομένων.....	76
Ανάλυση δεδομένων.....	77
5. Αποτελέσματα έρευνας	79
Περιγραφική Στατιστική - Τα χαρακτηριστικά του δείγματος - προφίλ των ΚΟΙΝΣΕΠ που συμμετείχαν στην έρευνα.....	79
Μέσοι όροι	81
Έλεγχος εγκυρότητας κλιμάκων μέτρησης των μεταβλητών.....	88
Έλεγχος αξιοπιστίας των κλιμάκων μέτρησης των μεταβλητών	89
Έλεγχος υποθέσεων της έρευνας.....	90
6. Σύνοψη και συμπεράσματα	92
7. Περιορισμοί και προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.....	98
Βιβλιογραφία.....	100

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ	ΣΕΛ.
Πίνακας 1.1 Κοινωνικές Επιχειρήσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση	10
Πίνακας 1.2 ΚΟΙΝΣΕΠ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΕΣ ΣΤΟ ΜΗΤΡΩΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (έκδοση 11/5/2016)	17
Πίνακας 1.3 ΚΟΙΝΣΕΠ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΕΣ ΣΤΟ ΜΗΤΡΩΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (έκδοση 11/5/2016)	18
Πίνακας 1.4 ΚΟΙΝΣΕΠ ΜΕ ΔΙΑΓΡΑΦΗ ΑΠΟ ΤΟ ΜΗΤΡΩΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (έκδοση 11/5/2016)	18
Πίνακας 1.5 ΕΝΕΡΓΕΣ ΚΟΙΝΣΕΠ ΣΤΟ ΜΗΤΡΩΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (έκδοση 11/5/2016)	19
Πίνακας 1.6 ΚΟΙΝΣΕΠ ΜΕ ΔΙΑΓΡΑΦΗ ΑΠΟ ΤΟ ΜΗΤΡΩΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (έκδοση 11/5/2016)	19
Πίνακας 1. 7 ΚΟΙΝΣΕΠ ΜΕ ΔΙΑΓΡΑΦΗ ΑΠΟ ΤΟ ΜΗΤΡΩΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (έκδοση 11/5/2016)	20
Πίνακας 1.8 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΡΙΘΜΟΥ ΣΥΜΒΑΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟΥ ΚΟΙΝΣΕΠ	22
Πίνακας 3.1 ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΠΟΥ ΕΝΤΟΠΙΣΤΗΚΑΝ ΣΤΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΙΣΗ	51
Πίνακας 4.1 ΚΟΙΝΣΕΠ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΕΣ ΣΤΟ ΜΗΤΡΩΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (έκδοση 11/5/2016) ΑΝΑ ΕΙΔΟΣ	55
Πίνακας 4.2 ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΟΙΝΣΕΠ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	56
Πίνακας 4.3 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΟΙΝΣΕΠ ΚΑΙ ΣΥΜΒΑΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	59
Πίνακας 4.4 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ	61
Πίνακας 4.5 ΚΟΙΝΣΕΠ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΜΕ ΔΙΑΓΡΑΦΗ ΑΠΟ ΤΟ ΜΗΤΡΩΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (έκδοση 11/5/2016) ΑΝΑ ΕΙΔΟΣ	61
Πίνακας 4.6 ΕΝΕΡΓΕΣ ΚΟΙΝΣΕΠ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΣΤΟ ΜΗΤΡΩΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (έκδοση 11/5/2016) ΑΝΑ ΕΙΔΟΣ	62
Πίνακας 4.7 ΚΟΙΝΣΕΠ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΠΡΟΣ ΕΝΑΡΞΕΙΣ	63
Πίνακας 4.8 ΚΟΙΝΣΕΠ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΕΣ ΣΤΟ ΜΗΤΡΩΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (έκδοση 11/5/2016) ΑΝΑ	65

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ	
Πίνακας 4.9 ΚΟΙΝΣΕΠ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΕΣ ΣΤΟ ΜΗΤΡΩΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (έκδοση 11/5/2016) ΑΝΑ ΕΤΟΣ ΔΙΑΓΡΑΦΗΣ	65
Πίνακας 4.10 ΚΟΙΝΣΕΠ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΠΟΥ ΔΙΑΓΡΑΦΗΚΑΝ ΑΠΟ ΜΗΤΡΩΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (έκδοση 11/5/2016) ΚΑΤΑ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ	66
Πίνακας 4.11 ΚΟΙΝΣΕΠ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΝΑ ΕΤΑΙΡΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	67
Πίνακας 4.12 ΚΟΙΝΣΕΠ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΤΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ - ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΣΥΜΒΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	67
Πίνακας 4.13 ΚΛΙΜΑΚΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	71
Πίνακας 4.14 ΚΛΙΜΑΚΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ ΠΟΡΩΝ	72
Πίνακας 4.15 ΚΛΙΜΑΚΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ	73
Πίνακας 4.16 ΚΛΙΜΑΚΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗΣ ΑΠΟ ΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ	73
Πίνακας 4.17 ΚΛΙΜΑΚΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΧΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ.	74
Πίνακας 4.18 ΚΛΙΜΑΚΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ, ΤΙΣ ΤΟΠΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΑΡΧΕΣ.	74
Πίνακας 4.19 ΚΛΙΜΑΚΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ	75
Πίνακας 5.1 μo ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ (ΚΦ)	82
Πίνακας 5.2 μo ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΠΟΡΩΝ (ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ, ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ) (ΕΠ)	83
Πίνακας 5.3 μo ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ (ΣΣ)	84
Πίνακας 5.4 μo ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ ΑΠΟ ΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ (ΔΔ)	85
Πίνακας 5.5 μo ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΧΗ ΑΠΟ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ (ΤΚ)	85
Πίνακας 5.6 μo ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΔΗΜΟΣΙΟ ΤΟΠΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΑΡΧΕΣ (ΣΔ)	86
Πίνακας 5.7 μo ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ	87
Πίνακας 5.8 ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΙ ΜΕΣΟΙ ΟΡΟΙ	87
Πίνακας 5.9 ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ - FACTOR ANALYSIS	88

Πίνακας 5.10 Συντελεστές αξιοπιστίας των μεταβλητών της έρευνας	89
Πίνακας 5.11 Συσχετίσεις παραγόντων	90

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΓΡΑΦΗΜΑ / ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ	ΣΕΛ.
Γράφημα 1.1. «Ορισμοί Κοινωνικών Επιχειρήσεων»	9
Διάγραμμα 2.1 Στήριξη Τοπικής Αυτοδιοίκησης στις ΚΟΙΝΣΕΠ	25
Γράφημα 3.1. Βασικά στοιχεία ΜΜΕ στην Ελλάδα και την ΕΕ-28.	34
Σχήμα 3.1 Βασικό Σχήμα της Έρευνας	53

Περίληψη

Η μελέτη της βιωσιμότητας των Κοινωνικών Επιχειρήσεων δεν έχει αναπτυχθεί σε επαρκή βαθμό στην Ελλάδα. Σε αυτό συντέλεσε η τοποθέτηση των σχετικών προσπαθειών επί μακρό χρονικό διάστημα στο περιθώριο της οικονομικής δραστηριότητας. Για να βρούμε κυρίαρχο τον συνεταιριστικό τρόπο οργάνωσης της οικονομικής δραστηριότητας, με παράλληλη επιδίωξη κοινωνικού οφέλους, θα πρέπει να ανατρέξουμε αρκετούς αιώνες πίσω, στις ελληνικές κοινότητες του 18ου αιώνα.

Η Κοινωνική Επιχειρηματικότητα στη σημερινή περίοδο της παρατεταμένης οικονομικής και κοινωνικής κρίσης, τοποθετείται στο κάδρο ως σημαντική εναλλακτική πρόταση για τη στήριξη της τοπικής ανάπτυξης. Οι θεσμικές ρυθμίσεις της τελευταίας πενταετίας και οι σχεδιαζόμενες πολιτικές στήριξης ενισχύουν αυτήν την εικόνα. Εκκινώντας από τη ρητή και ισχυρή τοπική αναφορά των Κοινωνικών Επιχειρήσεων η εργασία μελετά τις Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις στην Κεντρική Μακεδονία και αποσκοπεί στην περιγραφή των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους και στην ερευνητική τεκμηρίωση των παραγόντων που επηρεάζουν την βιωσιμότητά τους.

Το νεαρόν του εγχειρήματος των Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων, η έλλειψη έρευνας στο επίπεδο της Κεντρικής Μακεδονίας και η μικρή ερευνητική εμπειρία στο σύνολο του ελλαδικού χώρου, σε συνδυασμό με την αναζήτηση ενός εμπνευσμένου, ικανού και αποτελεσματικού σχεδίου αναδιατύπωσης του τρόπου οργάνωσης της οικονομικής δραστηριότητας, αναδεικνύει την αναγκαιότητα της επιπλέον έρευνας του ζητήματος της ίδρυσης και λειτουργίας υγείων, λειτουργικών και βιώσιμων Κοινωνικών Επιχειρήσεων.

Λέξεις Κλειδιά: Βιωσιμότητα, Κοινωνικές Επιχειρήσεις, Τοπική Αυτοδιοίκηση

Abstract

The study of the viability of Social Enterprises has not been adequately developed in Greece. For a great number of years, Social Entrepreneurship played only a minor role in Greek economy. We have to go back a few centuries ago, to the Greek

communities of 18th century, if we want to see the predominance of the cooperative and socially beneficial mode of organization in economy.

In today's prolonged financial and social crisis, Social Entrepreneurship emerges as an important alternative for reinforcing local development. The regulations of the last five-year period and the planned support policies foreground this fact. Starting from the strong bonds between Social Enterprises and the local community, the thesis examines the Social Cooperative Enterprises in Central Macedonia and aims to describe their specific characteristics as well as to offer research-based evidence of the factors that affect their viability.

The need for further research in the issue of founding and operating healthy, functional, and viable Social Enterprises is evident from the newness of Social Cooperative Enterprises, the lack of research in Central Macedonia and the limited research experience throughout Greece, as well as the parallel search for an inspired, capable, and effective reformulation plan of the organizational mode of financial activity.

Key words: Viability, Social Enterprises, Local government

Εισαγωγή

Στην κρατούσα άποψη οργάνωσης και ανάπτυξης της οικονομικής δραστηριότητας από τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα και στην ατέρμονη συζήτηση για τα όρια, το είδος και την έκταση της μεταξύ τους σχέσης, ένας τρίτος δρόμος αποκτά υπόσταση, γίνεται πράξη, προσεγγίζεται θεωρητικά, γίνεται αντικείμενο μελέτης και έρευνας. Πρόκειται για τον τρίτο τομέα της οικονομίας ή αλλιώς για την κοινωνική οικονομία. Είναι η οικονομία που αναπτύσσει η κοινότητα και η κοινωνία και αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση των αναγκών της και στην επίτευξη κοινωνικού οφέλους. Η ιστορία της είναι παλιά, κατά περιόδους και κατά τόπους έχει αποτελέσει και αποτελεί τον κυρίαρχο τρόπο άσκησης της οικονομικής δραστηριότητας και σε περιόδους κρίσης εμφανίζεται ως ισχυρή και φιλόδοξη εναλλακτική προοπτική.

Στην Ελλάδα παράλληλα με τις παραδοσιακές μορφές άσκησης της κοινωνικής οικονομίας, τους συνεταιρισμούς, τους αλληλασφαλιστικούς οργανισμούς, τους συλλόγους και τους κοινωνικούς φορείς που αναπτύσσουν οικονομική δράση και μετά από μια συστηματική προετοιμασία που διήρκεσε περίπου δέκα χρόνια, θεσμοθετήθηκε μία νέα μορφή κοινωνικής επιχειρηματικότητας, οι Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (ΚΟΙΝΣΕΠ). Πρόκειται για Επιχειρήσεις του Αστικού Κώδικα, με εμπορική ιδιότητα που ιδρύονται μετά το 2011, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Νόμο 4019/2011¹.

Πέντε χρόνια μετά την ψήφιση του πρώτου νόμου για την κοινωνική οικονομία η εργασία αυτή επιχειρεί να εμπλουτίσει την περιορισμένη έρευνα για τα συγκεκριμένα εγχειρήματα, να καταγράψει τα χαρακτηριστικά των πρώτων ΚΟΙΝΣΕΠ, να εντοπίσει το προφίλ και τις ιδιαιτερότητες αυτών που επιχειρούν στην Κεντρική Μακεδονία, να εξετάσει τη βιωσιμότητά τους και να περιγράψει τη σχέση των ΚΟΙΝΣΕΠ με την Τοπική Αυτοδιοίκηση στην Ελλάδα.

Στόχος και δομής της εργασίας

Η βιωσιμότητα αποτελεί βασικό ζητούμενο στην άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Πλήθος πολιτικές επιδιώκουν την επίτευξη της καθώς αυτή αποτελεί βασικό προαπαιτούμενο της οικονομικής ανάπτυξης. Ειδικά σε περιόδους κρίσης η

¹ ΦΕΚ 216/Α/2011

δυνατότητα των επιχειρήσεων να ανταπεξέλθουν στην ύφεση των οικονομικών τους δραστηριοτήτων, να προσαρμοστούν, να επιβιώσουν και να αναπτυχθούν αποτελεί το κύριο αντικείμενο κάθε πολιτικής οικονομικής ανασυγκρότησης, ανάκαμψης και ανάπτυξης.

Βασικός στόχος της εργασίας είναι ο προσδιορισμός και η συσχέτιση των παραγόντων που επηρεάζουν τη βιωσιμότητα των Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων στην Κεντρική Μακεδονία.

Η εργασία αποτελείται από δύο μέρη.

Στο πρώτο μέρος τίθεται το θεωρητικό πλαίσιο. Αποτελείται από τα κεφάλαια 1 έως 3. Στο πρώτο κεφάλαιο εξετάζεται η Κοινωνική Οικονομία και Επιχειρηματικότητα. Παρουσιάζονται σχετικοί ορισμοί και καταγράφονται οι πολιτικές στην Ευρώπη και στην Ελλάδα. Διαστασιολογούνται τα εγχειρήματα στην Ευρώπη και στην Ελλάδα και επιχειρείται μία αποτύπωση των ΚΟΙΝΣΕΠ, παράλληλα με την παρουσίαση των δύο νόμων για την κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία που ψηφίστηκαν στην Ελλάδα το 2011 και το 2016. Στο δεύτερο κεφάλαιο επιχειρείται η σύνδεση των ΚΟΙΝΣΕΠ με την τοπική αυτοδιοίκηση, τα πεδία και οι τρόποι συνεργασίας και καταγράφονται οι περιορισμοί που έχουν δημιουργηθεί από τη μέχρι σήμερα εφαρμογή. Στο τρίτο κεφάλαιο εξετάζεται η βιωσιμότητα, δίνονται οι ορισμοί της και επισημαίνεται ο πολυπαραγοντικός της χαρακτήρας, ο οποίος επηρεάζεται από οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές παραμέτρους. Στη συνέχεια εξετάζονται οι παράγοντες που επηρεάζουν την βιωσιμότητα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων καθώς και των κοινωνικών επιχειρήσεων.

Το δεύτερο μέρος αναφέρεται στην έρευνα και αποτελείται από 4 κεφάλαια. Δίνεται η ερευνητική μεθοδολογία, προσδιορίζεται η μεθοδολογία της περιοχής εφαρμογής της έρευνας και παρουσιάζονται τα χαρακτηριστικά του υπό έρευνα πληθυσμού. Οι ΚΟΙΝΣΕΠ της Κεντρικής Μακεδονίας χαρακτηρίζονται ως προς το αντικείμενο δραστηριότητας τους, ως προς τον αριθμό τους και το είδος τους, το έτος ίδρυσης, την θνησιμότητα-διαγραφές, το ύψος του εταιρικού τους κεφαλαίου και την ενδοπεριφερειακή κατανομή τους. Τίθεται ο στόχος της έρευνας, το βασικό σχήμα της έρευνας, προσδιορίζεται η ερευνητική στρατηγική, περιγράφεται το ερευνητικό εργαλείο, και διατυπώνεται η κλίμακα μέτρησης των μεταβλητών. Ακολουθεί η

αναφορά στον τρόπο δοκιμής του ερωτηματολογίου καθώς και η όλη διαδικασία διάδοσης, συλλογής και ανάλυσης των δεδομένων. Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας. Καταγράφονται τα χαρακτηριστικά του δείγματος, με τη χρήση περιγραφικής στατιστικής παρουσιάζονται οι παράγοντες που επηρεάζουν την βιωσιμότητα των ΚΟΙΝΣΕΠ ενώ με χρήση στατιστικής ανάλυσης γίνεται ο έλεγχος εγκυρότητας και αξιοπιστίας των κλιμάκων μέτρησης. Τέλος γίνονται οι απαραίτητες συσχετίσεις παραγόντων. Στο έκτο κεφάλαιο γίνεται σύνοψη και παρουσιάζονται τα συμπεράσματα ενώ το έβδομο κεφάλαιο περιλαμβάνει τους περιορισμούς και τις προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.

Μέρος Πρώτο - Θεωρητική Προσέγγιση

1. Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα

Στο κεφάλαιο αυτό προσεγγίζονται οι έννοιες της Κοινωνικής Οικονομίας και της Επιχειρηματικότητας. Εντοπίζονται σχετικοί ορισμοί σε διάφορες χώρες και περιόδους και περιγράφονται οι βασικές αρχές που οφείλουν να υιοθετούν και να εφαρμόζουν οι Κοινωνικές Επιχειρήσεις. Παρουσιάζονται στοιχεία για την Ευρωπαϊκή πραγματικότητα, ο εθνικός στρατηγικός σχεδιασμός, καθώς και το σχετικό θεσμικό πλαίσιο που ισχύει στην Ελλάδα. Επίσης με επεξεργασία των στοιχείων του Μητρώου Κοινωνικής Οικονομίας παρουσιάζεται το είδος και η περιφερειακή κατανομή των Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων (ΚΟΙΝΣΕΠ) στην Ελλάδα, εντοπίζεται το σημαντικό πρόβλημα της υψηλής θνησιμότητάς τους και αποτυπώνεται η περιφερειακή του κατανομή. Τέλος επιχειρείται σύγκριση του αριθμού των ΚΟΙΝΣΕΠ με το συνολικό αριθμό των συμβατικών επιχειρήσεων ανά περιφέρεια.

Κοινωνική Οικονομία

Μία μορφή άμεσης ή έμμεσης οικονομικής δραστηριότητας που οροθετείται μεταξύ του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα της οικονομίας είναι η κοινωνική οικονομία. Εκτός του ατομικού ή δημόσιου χαρακτήρα της ιδιοκτησίας και της διοίκησης της επιχείρησης ή του φορέα που ασκεί τη δραστηριότητα, η ειδοποιός διαφορά των οργανισμών της κοινωνικής οικονομίας αφορά στη διεξαγωγή οικονομικών δραστηριοτήτων με κοινωνικούς σκοπούς/στόχους. Πλήθος ορισμών έχουν αποδοθεί στον όρο ανάλογα με την αφετηρία και την οπτική προσέγγισης του θέματος.

Σύμφωνα με Αδάμ (2014) η κοινωνική οικονομία περιλαμβάνει όλες τις οικονομικές δραστηριότητες που διεξάγονται από συλλογικές πρωτοβουλίες και εμφορούνται από τις εξής αρχές:

- Δίνουν προτεραιότητα στην εξυπηρέτηση των αναγκών των μελών τους, καθώς και της ευρύτερης κοινότητας, και όχι στο κέρδος.

- Έχουν αυτόνομη διοίκηση, δηλαδή αποφασίζουν αυτόνομα τον τρόπο λειτουργίας τους.
- Εφαρμόζουν δημοκρατική διαδικασία λήψης αποφάσεων με βάση την αρχή «ένα μέλος-μία ψήφος» ανεξάρτητα από τη συνεισφορά του κάθε μέλους στο κεφάλαιο.
- Κατά τη διανομή των κερδών, προβάδισμα έχουν τα μέλη και οι εργαζόμενοι/ες έναντι του κεφαλαίου.

Ο όρος «κοινωνική οικονομία» εμφανίστηκε για πρώτη φορά στη Γαλλία στο πρώτο τρίτο του 19ου αιώνα και, με την πάροδο των αιώνων, η χρησιμότητά του υπερέβη κατά πολύ τα γαλλικά σύνορα, βρίσκοντας μεγάλη απήχηση σε ολόκληρη την Ευρώπη. Πράγματι, εδώ και σχεδόν δύο αιώνες, οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας είναι σημαντικοί παράγοντες στο ευρύτερο πλαίσιο της διαδικασίας κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης, τόσο σε εθνικό όσο και σε τοπικό επίπεδο. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2013)

Οι οργανισμοί κοινωνικής οικονομίας ταξινομούνται σε τέσσερις κύριες κατηγορίες: συνεταιριστικές επιχειρήσεις, αλληλασφαλιστικές εταιρείες (ενώσεις που προσφέρουν ασφαλιστικές υπηρεσίες προς όφελος των μελών τους), ιδρύματα και ενώσεις, με νομικές μορφές που μπορεί να ποικίλλουν σημαντικά από χώρα σε χώρα. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2013).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (1989) προσδιορίζοντας τον τομέα της κοινωνικής οικονομίας αναφέρει ότι:

«Το χαρακτηριστικό γνώρισμα του ανήκειν στον τομέα είναι ο συγκεκριμένος τρόπος οργάνωσης της παραγωγικής δραστηριότητας μίας επιχείρησης. Οι κινητήριες αρχές είναι η αλληλεγγύη και η συμμετοχή (ένα μέλος, μία ψήφος) των μελών της, είτε αυτά είναι παραγωγοί, χρήστες ή καταναλωτές, διαπνεόμενες από μία περήφανη ανεξαρτησία και έναν σκοπό που αφορά τους πολίτες.» (Γεώργιας, 2013, σελ. 21).

Στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής θεσμικά οι οργανώσεις της Κοινωνικής Οικονομίας θεωρούνται Επιχειρήσεις και η κύρια διαφοροποίηση με τις συμβατικές έγκειται στην απαγόρευση διανομής κερδών μεταξύ των μελών τους. Μία ειδική μέριμνα προβλέπεται για τους θρησκευτικούς οργανισμούς, τα φιλανθρωπικά

ιδρύματα και τους οργανισμούς κοινωνικής πρόνοιας, οι οποίοι εξαιρούνται από τις φορολογία εισοδήματος και άλλες φορολογίες. (Γεώργιας, 2013 σελ. 16).

Αντίστοιχα ο ορισμός του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (1993) προσδιορίζει τους οργανισμούς της κοινωνικής οικονομίας με τον γενικό χαρακτηρισμό των μη κερδοσκοπικών οργανισμών ως:

«Νομικές ή κοινωνικές οντότητες δημιουργημένες με το σκοπό της παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών και των οποίων η υπόσταση δεν τους επιτρέπει να καταστούν πηγή εισοδήματος, κέρδους ή άλλου οικονομικού οφέλους, για την μονάδα που τα ιδρύει, τα ελέγχει ή τα χρηματοδοτεί. Πρακτικά οι δραστηριότητες τους δημιουργούν υποχρεωτικά είτε πλεονάσματα είτε ελλείμματα αλλά ότι πλεονάσματα ενδέχεται να έχουν, δεν μπορούν να ιδιοποιηθούν από άλλες θεσμικές μονάδες» (Γεώργιας, 2013 σελ 17).

Κοινωνική Επιχειρηματικότητα

Η Martyna Wronka (2013) ακριβώς για να τεκμηριώσει την ποικιλία των ορισμών και τις διαφορετικές οπτικές, καταγράφει 16 διαφορετικούς ορισμούς της κοινωνικής επιχείρησης από το 1996 έως το 2012 από ισάριθμους ερευνητές και διεθνείς οργανισμούς. Για να αποτυπώσει οπτικά το αποτέλεσμα αυτής της καταγραφής προσέφυγε στην τεχνική του «word cloud» «λέξη – σύννεφο» κατά την οποία καταγράφονται οι λέξεις κλειδιά κάθε ορισμού και στη συνέχεια αποτυπώνονται σε ένα γράφημα στο οποίο κάθε λέξη κλειδί, κάθε ορισμού, εμφανίζεται με μέγεθος ανάλογο του πλήθους των ορισμών που την περιλαμβάνουν. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στο γράφημα 1.1

Γράφημα 1.1. «Ορισμοί Κοινωνικών Επιχειρήσεων»

Οι πιο συχνά εμφανιζόμενες λέξεις στους ορισμούς της μελέτης, οι οποίες τεκμηριώνουν και τα κύρια χαρακτηριστικά των κοινωνικών επιχειρήσεων είναι:

Κοινωνικοί στόχοι - Social objectives

Οργανισμός - Organization

Κοινωνική Αποστολή - Social mission

Επανεπένδυση του πλεονάσματος - Reinvestment of surplus

Καινοτομία - Innovation

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα στην ενίσχυση και την υποστήριξη της Κοινωνικής Οικονομίας. Το 2012 με την Πράξη για την Ενιαία Αγορά II θέτει ως βασική της στόχευση «μία ιδιαίτερα ανταγωνιστική κοινωνική οικονομία της αγοράς». Η Πράξη θέτει τέσσερεις άξονες προτεραιότητας, με τον τέταρτο εξ αυτών να αφορά στην «Ενδυνάμωση της κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, της συνοχής και της καταναλωτικής εμπιστοσύνης». Για την υλοποίηση αυτής της προγραμματικής

προτεραιότητας η Επιτροπή έχει θεσμοθετήσει (Νασιούλας στο Γεώργμας, 2013 σελ 119):

Την πρωτοβουλία για τις Κοινωνικές Επιχειρήσεις (Social Business Initiative)

Το Πρόγραμμα για την Κοινωνική Αλλαγή και Καινοτομία (Programme for Social Change and Innovation PSCI)

Τα Ευρωπαϊκά Ταμεία Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας.

Σύμφωνα με στοιχεία της Ciriec International (2012), «The Social Economy in the European Union» στην Ευρώπη υπολογίζεται ότι λειτουργούν 2.850.000 κάθε μορφής φορέων και οργανισμών της κοινωνικής οικονομίας.

Πίνακας 1.1 Κοινωνικές Επιχειρήσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Χώρα	Αριθμός Κοινωνικών Επιχειρήσεων
Ηνωμένο Βασίλειο	875.555
Γερμανία	513.727
Ισπανία	200.768
Γαλλία	192.497
Φινλανδία	134.490
Αυστρία	118.475
Τσέχικη Δημοκρατία	101.785
Ιταλία	97.699
Πολωνία	94.945
Ουγγαρία	61.024
Λοιπές Χώρες	434.804
Ευρωπαϊκή Ένωση	2.825.769

Η Κοινωνική Οικονομία στην Ευρώπη απασχολεί πάνω από 14,5 εκατομμύρια εργαζόμενους, που αντιστοιχούν στο 6,5 % του ενεργού πληθυσμού των χωρών της ΕΕ-27 και γύρω στο 7,4 % του ενεργού πληθυσμού των χωρών της ΕΕ-15. Σύμφωνα με διαθέσιμα στοιχεία παρατηρείται μία έντονη ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας μεταξύ 2002-03 και 2009-10, καθώς αυξήθηκε από το 6 % στο 6,5 % της συνολικής ευρωπαϊκής αμειβόμενης απασχόλησης και από τα 11 εκατομμύρια ανήλθε στα 14,5 εκατομμύρια θέσεις εργασίας. Αντίστοιχες τάσεις παρατηρούνται σε ολόκληρο τον κόσμο, όπως καθίσταται σαφές από τα στοιχεία για τους συνεταιρισμούς που

δημοσιεύτηκαν στο Παγκόσμιο Παρατηρητήριο Συνεταιρισμών² (World Cooperative Monitor) του Euricse και της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης.

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις μπορεί να θεωρηθούν ως καταλύτες των κοινωνικών μετασχηματισμών καθώς πιστεύεται ότι παράγουν μικρές αλλαγές σε σύντομο χρονικό διάστημα που αντικατοπτρίζονται σε μεγάλες αλλαγές σε μακροπρόθεσμη βάση (Ireland et al., (2001), p. 53; Thomas, (2004), pp. 251-256, στο Wronka(2013).

Ολόκληρες περιοχές έχουν σχεδιάσει και πετύχει τη βιώσιμη ανάπτυξη τους βασιζόμενες σε εγχειρήματα της κοινωνικής οικονομίας. Χαρακτηριστικότερη περίπτωση όλων αποτελεί το σύστημα επιχειρήσεων της Μοντραγκόν στην Χώρα των Βάσκων. Περιλαμβάνει ένα δίκτυο καταναλωτικών, οικιστικών, γεωργικών και κατασκευαστικών συνεταιρισμών. Αποτελείται από 86 παραγωγικούς συνεταιρισμούς που απασχολούν εκατοντάδες άτομα ο κάθε ένας, 44 εκπαιδευτικά ιδρύματα, 15 κατασκευαστικούς συνεταιρισμούς, ένα δίκτυο καταναλωτικών συνεταιρισμών με 75.000 μέλη και την Λαϊκή Εργατική Τράπεζα με 132 υποκαταστήματα. Έχει ισχυρό παραγωγικό προσανατολισμό και παράγει από οικιακές συσκευές μέχρι ανταλλακτικά πλοίων. Οι εξαγωγές του αντιπροσωπεύουν πάνω από το 1% των ισπανικών εξαγωγών και απασχολεί 18.000 εργαζόμενους, περίπου το 18% των εργαζομένων της επαρχίας Γκιπούθκοα ή το 5% της απασχόλησης στην Χώρα των Βάσκων. (Ντάσιος, στο Γεώργιας, 2013 σελ. 191-192).

Κοινωνική Οικονομία και Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα καταγράφεται έντονη ιστορική παρουσία εγχειρημάτων κοινωνικής οικονομίας. Στην τουρκοκρατία οι ελληνικές κοινότητες συγκροτούν και οικονομικές οντότητες οι οποίες ρυθμίζουν ζητήματα τοπικής παραγωγής. Ενώ ως γέννηση της κοινωνικής οικονομίας στην Ευρώπη θεωρείται ο συνεταιρισμός της Ρότσντεϊλ, το 1844, στα Αμπελάκια ήδη από το 1778 ιδρύεται η κοινή συντροφία και αδελφότητα βιομηχανίας νημάτων βάμβακος. Παράλληλα καταγράφονται συνεταιρικές επιχειρήσεις μεταλλωρυχείων στα Μαντεμοχώρια Χαλκιδικής, κοινοτικές ομοσπονδίες στην Ήπειρο και συνεταιρισμοί κεφαλαίου και εργασίας των εμπορικών

² Παγκόσμιο Παρατηρητήριο Συνεταιρισμών www.monitor.coop

στόλων της Ύδρας, των Σπετσών και των Ψαρών. Από οικονομικής άποψης προσομοιάζουν περισσότερο με ετερόρρυθμες εταιρείες ή ακόμη και με ανώνυμες εταιρείες καθώς έχουν παρατηρηθεί και εμπορεύσιμα μερίδια, παράλληλα όμως επιτελούν κοινωνικό σκοπό καθώς στηρίζουν τη λειτουργία των σχολείων και αναπτύσσουν πρώιμες μορφές κοινωνικής πρόνοιας.

Στη σύγχρονη Ελλάδα, το 1915 ψηφίζεται ο νόμος 602 (ΦΕΚ 33/Α/1915) περί συνεταιρισμών, που αποτελεί την πρώτη οργανωμένη αντιμετώπιση θεμάτων που αφορούν στη λειτουργία συλλογικής επιχειρηματικής δραστηριότητας. (Κασαβέτης στο Γεώργιας, 2013 σελ. 46). Τηρουμένων των αναλογιών σε συνέχεια της ελληνικής κοινοτικής παράδοσης ο Ν. 602/1915 χαρακτηρίζετε ως ο πιο ολοκληρωμένος νόμος για τη συνεταιριστική και αλληλέγγυα οικονομία. Στην εισηγητική του έκθεση συνέδεε τη λειτουργία των συνεταιρισμών με την χαμηλή τιμή των προϊόντων, ενώ αναφερόταν στην καταπολέμηση των μεσαζόντων και καλούσε για «συνεργατική οργάνωση, αλληλεγγύη, ηθική συγκρότηση και την μόρφωση των συνεταίρων». Από το 1915 έως το 1973 εισάγονται στον τομέα αυτόν 946 νομοθετήματα αδυνατίζοντας τον αρχικό νόμο, ο οποίος καταργείται με το Ν. 227/1973, με τον οποίον ιδρύεται η ΠΑΣΕΓΕΣ. (Ντάσιος στο Γεώργιας, 2013 σελ. 183).

Θέματα που αφορούν στην κοινωνική οικονομία ρυθμίζονται με το νόμο 1667/1986 για τους αστικούς συνεταιρισμούς, με το νόμο 2810/2000 για τις συνεταιριστικές τράπεζες, το ΠΔ 93/1987 για τους οικοδομικούς συνεταιρισμούς, ο νόμος 2716/1999 για τους Κοινωνικούς Συνεταιρισμούς Περιορισμένης Ευθύνης, ο νόμος 4384/2016 για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς. Παράλληλα μετά από μία συστηματική και στοχευμένη διαδικασία του Υπουργείου Εργασίας σε συνεργασία με τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο στο πλαίσιο της κοινοτικής πρωτοβουλίας Equal τέθηκαν οι βάσεις για τη θεσμοθέτηση ενός νέου οργανισμού κοινωνικής οικονομίας στην χώρα. Αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας ήταν η ψήφιση του Ν 4109/2011 και η διαμόρφωση του Στρατηγικού Σχεδίου για την ανάπτυξη του τομέα της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας το 2013.

Στο Νόμο 4019/2011 ως κοινωνική οικονομία ορίζεται το σύνολο των οικονομικών, επιχειρηματικών, παραγωγικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων, οι οποίες αναλαμβάνονται από νομικά πρόσωπα ή ενώσεις προσώπων, των οποίων ο

καταστατικός σκοπός είναι η επιδίωξη του συλλογικού οφέλους και η εξυπηρέτηση γενικότερων κοινωνικών συμφερόντων.

Ως φορέας της Κοινωνικής Οικονομίας, θεσπίζεται η Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση (Κοιν.Σ.Επ.). Είναι αστικός συνεταιρισμός με κοινωνικό σκοπό και διαθέτει εκ του νόμου την εμπορική ιδιότητα. Ανάλογα με τον ειδικότερο σκοπό τους, μπορούν να δημιουργηθούν 3 είδη Κοιν.Σ.Επ.:

A) Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης

Αφορούν στην ένταξη στην οικονομική και κοινωνική ζωή των ατόμων που ανήκουν στις Ευάλωτες Ομάδες Πληθυσμού. Ποσοστό 40% κατ' ελάχιστον των εργαζομένων σε αυτές τις επιχειρήσεις θα πρέπει να ανήκουν υποχρεωτικά στις Ευάλωτες Ομάδες Πληθυσμού. Οι Κοινωνικοί Συνεταιρισμοί Περιορισμένης Ευθύνης (Κοι.Σ.Π.Ε.), θεωρούνται αυτοδικαίως Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης και υπάγονται στις διατάξεις του Νόμου 4019/2011.

B) Κοιν.Σ.Επ. Κοινωνική φροντίδας

Αφορούν στην παραγωγή και παροχή προϊόντων και υπηρεσιών κοινωνικού-προνοιακού χαρακτήρα σε συγκεκριμένες ομάδες πληθυσμού, όπως ηλικιωμένοι, βρέφη, παιδιά, άτομα με αναπηρία και άτομα με χρόνιες παθήσεις.

Γ) Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικού και Παραγωγικού Σκοπού

Αφορούν την παραγωγή προϊόντων και παροχή υπηρεσιών για την ικανοποίηση των αναγκών της συλλογικότητας (πολιτισμός, περιβάλλον, οικολογία, εκπαίδευση, παροχές κοινής ωφέλειας, αξιοποίηση τοπικών προϊόντων, διατήρηση παραδοσιακών δραστηριοτήτων και επαγγελμάτων κ.α.) που προάγουν το τοπικό και συλλογικό συμφέρον, την προώθηση της απασχόλησης, την ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής και την ενδυνάμωση της τοπικής ή περιφερειακής ανάπτυξης³.

Στο στρατηγικό σχέδιο για την ανάπτυξη του τομέα της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας αναφέρεται πως η Κοινωνική Οικονομία και Επιχειρηματικότητα θα συνεισφέρει στην διατηρήσιμη οικονομική Ανάπτυξη σε

³ Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης – Ειδική Υπηρεσία για την Κοινωνική Οικονομία
<http://www.keko.gr/el/Pages/page2.aspx>

τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο ενδυναμώνοντας ταυτόχρονα την κοινωνική συνοχή. Προκειμένου να υποστηριχθεί η ανάπτυξη του οικοσυστήματος της Κοινωνικής Οικονομίας το Στρατηγικό Σχέδιο προέβλεπε να δημιουργηθεί ένας Κεντρικός Μηχανισμός Υποστήριξης της ανάπτυξης και προώθησης των Κοιν.Σ.Επ. και ευρύτερα των πρωτοβουλιών της Κοινωνικής Οικονομίας (Δράση 1), ένα Εθνικό Παρατηρητήριο για την Κοινωνική Οικονομία και την Κοινωνική Επιχειρηματικότητα (Δράση 2), Υποστηρικτικοί Μηχανισμοί σε Περιφερειακό επίπεδο (Δράση 3), καθώς και θεσμικές παρεμβάσεις (Δράση 4). Επίσης προέβλεπε οικονομική υποστήριξη για την έναρξη δραστηριότητας των Κοιν.Σ.Επ, prestart-up Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων, vouchers υποστήριξης των Κοιν.Σ.Επ. με υπηρεσίες τύπου Θερμοκοιτίδας, κατάρτιση εργαζομένων σε Κοιν.Σ.Επ, επιχορήγηση των αρχικών επιχειρησιακών σχεδίων των Κοιν.Σ.Επ. για αγορά εταιρικών μεριδίων από εργαζόμενους, επιχορήγηση κεφαλαίου στη βάση των δημιουργούμενων θέσεων απασχόλησης, συμπληρωματική επιστρεπτέα επιχορήγηση και προπαρασκευαστικές ενέργειες για την σύσταση φορέα μικροπιστώσεων (Micro Finance Institution). Επρόκειτο για ένα φιλόδοξο σχέδιο, το οποίο υλοποιήθηκε μόνο στο μέρος του που αφορούσε στην ανάπτυξη του Κεντρικού Μηχανισμού Στήριξης και ως αποτέλεσμα της αλλαγής της κυβέρνησης το 2015, ακυρώθηκε στην πράξη, εν μέσω της αξιολόγησης των προτάσεων για την ανάπτυξη των Περιφερειακών Μηχανισμών Στήριξης των Κοινωνικών Επιχειρήσεων.

Ο νόμος 4019/2011 τροποποιήθηκε με το νόμο 4430/2016 για την κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία. Ως «Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία» ορίζεται το σύνολο των οικονομικών δραστηριοτήτων που στηρίζονται σε μία εναλλακτική μορφή οργάνωσης των σχέσεων παραγωγής, διανομής, κατανάλωσης και επανεπένδυσης, βασισμένη στις αρχές της δημοκρατίας, της ισότητας, της αλληλεγγύης, της συνεργασίας, καθώς και του σεβασμού στον άνθρωπο και το περιβάλλον.

Με το νόμο 4430/2016 Φορείς Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (φορείς ΚΑΛΟ) ορίζονται:

- α. Οι Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις,
- β. οι Κοινωνικοί Συνεταιρισμοί Περιορισμένης Ευθύνης (Κοι.Σ.Π.Ε.),

γ. οι Συνεταιρισμοί Εργαζομένων,

δ. οποιοδήποτε άλλο μη μονοπρόσωπο νομικό πρόσωπο, εφόσον έχει αποκτήσει νομική προσωπικότητα, όπως ιδίως αγροτικοί συνεταιρισμοί του Ν. 4384/2016 (Α' 78), αστικοί συνεταιρισμοί του Ν. 1667/1986, Αστικές Εταιρίες των άρθρων 741 επ. του Α.Κ., με την προϋπόθεση στο καταστατικό του να προβλέπονται περιορισμοί στη διανομή κερδών και πληρούν οι βασικές θεσμικές και ηθικές αρχές της κοινωνικής οικονομίας.

Σύμφωνα με το Δίκτυο Κοινσεπ οι σημαντικότερες αλλαγές που θεσμοθετούνται με το νέο νόμο είναι οι εξής:

Θεσμοθετείται η σύνδεση του οικονομικού μεγέθους της δραστηριότητας του φορέα ΚΑΛΟ με μια ελάχιστη δαπάνη μισθωτής εργασίας. Έτσι, από τον δεύτερο χρόνο λειτουργίας τους κι εφόσον ο τζίρος τους υπερβαίνει τις 30 χιλιάδες ευρώ ετησίως θα έχουν την υποχρέωση το 25% των εσόδων τους να αποτελούν μισθοδοτική δαπάνη.

Τίθεται όριο στην αναλογία εργαζομένων-μη μελών σε σχέση με τους εργαζόμενους-μέλη για να διασφαλιστεί ότι Κοιν.Σ.Επ. και Συνεταιρισμοί Εργαζομένων δεν θα λειτουργούν ως γραφεία ενοικίασης εργαζομένων: οι εργαζόμενοι-μη μέλη του συνεταιρισμού δεν μπορεί να είναι περισσότεροι από το 40% για τις Κοιν.Σ.Επ. και από 25% για τους Συνεταιρισμούς Εργαζομένων.

Προβλέπεται η σύγκλιση στις αμοιβές, ορίζοντας όριο μεταξύ ανώτερου και κατώτερου μισθού 3 προς 1 εντός του φορέα ΚΑΛΟ, αλλά και εντός των συμπράξεων στις οποίες αυτός συμμετέχει.

Οριοθετείται η εθελοντική εργασία στους φορείς ΚΑΛΟ. Για να θεωρείται εθελοντική η εργασία των μη μελών, θα πρέπει από τη δράση στην οποία συμμετέχουν να μην παράγονται έσοδα για τον φορέα και αυτή να έχει προαποφασιστεί και ανακοινωθεί στην ιστοσελίδα του φορέα. Για τα μέλη, η εθελοντική εργασία δε μπορεί να ξεπερνά τις 16 ώρες εβδομαδιαίως.

Προβλέπεται η επιστροφή μέρους των κερδών στους εργαζόμενους. Συγκεκριμένα, το 35% των ετήσιων κερδών διατίθεται στους εργαζόμενους, ανεξάρτητα αν αυτοί είναι μέλη ή όχι του φορέα. Τα κέρδη αυτά δεν φορολογούνται σε επίπεδο νομικού

προσώπου, αλλά μόνο σε επίπεδο φυσικού προσώπου, με την κλίμακα του εισοδήματος από μισθωτή εργασία.

Καθιερώνονται διευκολύνσεις, όπως ότι οι φορείς ΚΑΛΟ μπορεί να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις για τη μελέτη και εκτέλεση έργων και προγραμμάτων κοινωνικής ωφέλειας που αναφέρονται στους καταστατικούς σκοπούς τους με αντισυμβαλλόμενους το Δημόσιο ή φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα και τους ΟΤΑ α' και β' βαθμού. Η ότι ΟΤΑ α' και β' βαθμού, ΝΠΔΔ και ΝΠΙΔ -φορείς της κυβέρνησης- μπορεί να παραχωρούν τη χρήση κινητής και ακίνητης περιουσίας τους σε φορείς ΚΑΛΟ για την ενίσχυση των δραστηριοτήτων συλλογικής και κοινωνικής ωφέλειας.

Μέλος μιας Κοιν.Σ.Επ. δεν μπορεί να είναι μέλος και άλλων Κοιν.Σ.Επ. με ίδια δραστηριότητα.

Το ποσοστό των ακαθάριστων εσόδων μιας Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας που προέρχεται από ΝΠΔΔ και ΟΤΑ δεν μπορεί να ξεπερνά το 65% των συνολικών εσόδων της, υπολογιζόμενων σε τριετή βάση.

Θεσπίζονται φορολογικές και ασφαλιστικές ρυθμίσεις, όπως:

Οι Κοιν.Σ.Επ. απαλλάσσονται κατά 100% από την υποχρέωση προκαταβολής του φόρου εισοδήματος.

Οι Κοιν.Σ.Επ. και οι Συνεταιρισμοί Εργαζομένων απαλλάσσονται από την υποχρέωση καταβολής τέλους επιτηδεύματος για τα πρώτα πέντε έτη από την έναρξη λειτουργίας, ενώ μετά την πενταετία καταβάλλουν ως τέλος επιτηδεύματος 500 ευρώ ετησίως.

Οι εργαζόμενοι-μέλη Συνεταιρισμού Εργαζομένων ασφαλίζονται στον ΟΑΕΕ κατά το πρότυπο π.χ. των εταίρων μιας ομόρρυθμης εταιρείας και αυτή η ασφάλιση εξαιρεί τα μέλη του Συνεταιρισμού Εργαζομένων από κάθε άλλη παράλληλη ασφάλιση.⁴

⁴ <http://koinsep.org/%CF%84%CE%B9-%CE%B5%CE%B9%CF%83%CE%AC%CE%B3%CE%B5%CE%B9-%CE%BF-%CE%BD%CE%AD%CE%BF%CF%82-%CE%BD%CF%8C%CE%BC%CE%BF%CF%82->

Σήμερα πέντε ακριβώς χρόνια μετά την ψήφιση του πρώτου νόμου για την κοινωνική οικονομία, βάσιμα μπορεί να υποστηριχθεί ότι έχει παρέλθει ένα ικανό χρονικό διάστημα ώστε το εγχείρημα να μορφοποιηθεί και να αποκτήσει χαρακτηριστικά που μπορούν να αποτιμηθούν και να αξιολογηθούν.

Το είδος και η κατανομή των Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων στην Ελλάδα

Σύμφωνα με στοιχεία του Τμήματος Μητρώου Κοινωνικής Οικονομίας της Διεύθυνσης Κοινωνικής Προστασίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, από τη δημοσίευση του Ν. 4109/2011 στις 30/9/2011, έως τις 11/5/2016, οπότε και δημοσιεύτηκε η τελευταία διαθέσιμη έκδοση του Μητρώου, σε όλη τη χώρα είχαν ιδρυθεί 1.063 ΚΟΙΝΣΕΠ. Από αυτές οι 913 (85,9%) είναι Συλλογικού-Παραγωγικού σκοπού, οι 115 (10,8%) Κοινωνικής Φροντίδας και οι 35 (3,3%) Ένταξης.

Πίνακας 1.2 ΚΟΙΝΣΕΠ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΕΣ ΣΤΟ ΜΗΤΡΩΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (έκδοση 11/5/2016)

Είδος	Αριθμός	Ποσοστό
Συλλογικού και Παραγωγικού Σκοπού	913	85,9%
Κοινωνικής Φροντίδας	115	10,8%
Ένταξης	35	3,3%
Σύνολο	1063	100%

Η Περιφέρεια με το μεγαλύτερο αριθμό ΚΟΙΝΣΕΠ είναι η Αττική στην οποία έχουν ιδρυθεί 431 ΚΟΙΝΣΕΠ ή το 40,6% του συνόλου. Ακολουθούν η Κεντρική Μακεδονία στην οποία έχουν ιδρυθεί 145 ΚΟΙΝΣΕΠ ή το 13,7% του συνόλου, η Θεσσαλία στην οποία έχουν ιδρυθεί 92 ΚΟΙΝΣΕΠ ή το 8,7% του συνόλου και η Πελοπόννησος στην οποία έχουν ιδρυθεί 89 ΚΟΙΝΣΕΠ ή το 8,4% του συνόλου.

Πίνακας 1.3 ΚΟΙΝΣΕΠ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΕΣ ΣΤΟ ΜΗΤΡΩΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (έκδοση 11/5/2016)

Περιφέρεια	Αριθμός	Ποσοστό
Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης	63	5,9%
Αττικής	431	40,6%
Βορείου Αιγαίου	21	2,0%
Δυτικής Ελλάδας	28	2,6%
Δυτικής Μακεδονίας	7	0,7%
Ηπείρου	15	1,4%
Θεσσαλίας	92	8,7%
Ιονίων Νήσων	17	1,6%
Κεντρικής Μακεδονίας	145	13,7%
Κρήτης	57	5,4%
Νοτίου Αιγαίου	57	5,4%
Πελοποννήσου	89	8,4%
Στερεάς Ελλάδας	39	3,7%
Σύνολο	1.061	100%

Πρόωρη Θνησιμότητα, ένα μεγάλο πρόβλημα

Παρατηρείται μεγάλο ποσοστό θνησιμότητας καθώς από τις 1.063 ΚΟΙΝΣΕΠ που εντάχθηκαν στο Μητρώο έως τις 11/5/2016 είχαν διαγραφεί 291 ΚΟΙΝΣΕΠ ή ποσοστό 27% του συνόλου. Από τις ΚΟΙΝΣΕΠ που διαγράφηκαν οι 245 (84%) είναι Συλλογικού-Παραγωγικού Σκοπού, οι 41 (14%) Κοινωνικής Φροντίδας και οι 5 (2%) Ένταξης. Σε σχέση με το είδος της ΚΟΙΝΣΕΠ οι ΚΟΙΝΣΕΠ ένταξης εμφανίζουν ποσοστό διαγραφών μεγαλύτερο (14,1%) από το αντίστοιχο των εγγραφών τους (10,8%), ενώ αντίθετα οι ΚΟΙΝΣΕΠ Ένταξης εμφανίζουν ποσοστό διαγραφών μικρότερο (1,7%) από αυτό των εγγραφών τους (3,3%). Οι ΚΟΙΝΣΕΠ Συλλογικού-Παραγωγικού Σκοπού έχουν παραπλήσια ποσοστά συμμετοχής στις διαγραφές (84,2%) με αυτά των εγγραφών (85,9%).

Πίνακας 1.4 ΚΟΙΝΣΕΠ ΜΕ ΔΙΑΓΡΑΦΗ ΑΠΟ ΤΟ ΜΗΤΡΩΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (έκδοση 11/5/2016)

Είδος	Αριθμός	Ποσοστό
Συλλογικού και Παραγωγικού Σκοπού	245	84,2%
Κοινωνικής Φροντίδας	41	14,1%
Ένταξης	5	1,7%
Σύνολο	291	100%

Πίνακας 1.5 ΕΝΕΡΓΕΣ ΚΟΙΝΣΕΠ ΣΤΟ ΜΗΤΡΩΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
(έκδοση 11/5/2016)

Είδος	Αριθμός	Ποσοστό
Συλλογικού και Παραγωγικού Σκοπού	666	86,5%
Κοινωνικής Φροντίδας	74	9,6%
Ένταξης	30	3,9%
Σύνολο	770	100%

Σε απόλυτους αριθμούς οι περισσότερες διαγραφές έχουν γίνει στην Περιφέρεια Αττικής με 125 διαγραφές ή το 43,0% του συνόλου των διαγραφών όλης της χώρας. Ακολουθούν η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας με 36 διαγραφές ή 12,4% του συνόλου και η Περιφέρεια Πελοποννήσου με 30 διαγραφές ή 10,3% του συνόλου της χώρας.

Πίνακας 1.6 ΚΟΙΝΣΕΠ ΜΕ ΔΙΑΓΡΑΦΗ ΑΠΟ ΤΟ ΜΗΤΡΩΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (έκδοση 11/5/2016)

Περιφέρεια	Αριθμός	Ποσοστό
Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης	12	4,1%
Αττικής	125	43,0%
Βορείου Αιγαίου	4	1,4%
Δυτικής Ελλάδας	5	1,7%
Δυτικής Μακεδονίας	0	0,0%
Ηπείρου	3	1,0%
Θεσσαλίας	29	10,0%
Ιονίων Νήσων	1	0,3%
Κεντρικής Μακεδονίας	36	12,4%
Κρήτης	15	5,2%
Νοτίου Αιγαίου	13	4,5%
Πελοποννήσου	30	10,3%
Στερεάς Ελλάδας	18	6,2%
Σύνολο	291	100%

Τέσσερις Περιφέρειες εμφανίζουν ποσοστά διαγραφών μεγαλύτερα από τον μέσο όρο της χώρας. Στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας έχει διαγραφεί το 46% των ΚΟΙΝΣΕΠ που ιδρύθηκαν. Στην Περιφέρεια Πελοποννήσου οι διαγραφές ανέρχονται στο 34% των ιδρύσεων, στην Περιφέρεια Θεσσαλίας στο 32% και στην Περιφέρεια Αττικής στο 29% των ιδρύσεων.

Πίνακας 1. 7 ΚΟΙΝΣΕΠ ΜΕ ΔΙΑΓΡΑΦΗ ΑΠΟ ΤΟ ΜΗΤΡΩΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (έκδοση 11/5/2016)

Περιφέρεια	Εγγραφές	Διαγραφές	Ποσοστό διαγραφών
Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης	63	12	19%
Αττικής	431	125	29%
Βορείου Αιγαίου	21	4	19%
Δυτικής Ελλάδας	28	5	18%
Δυτικής Μακεδονίας	7	0	0%
Ηπείρου	15	3	20%
Θεσσαλίας	92	29	32%
Ιονίων Νήσων	17	1	6%
Κεντρικής Μακεδονίας	145	36	25%
Κρήτης	57	15	26%
Νοτίου Αιγαίου	57	13	23%
Πελοποννήσου	89	30	34%
Στερεάς Ελλάδας	39	18	46%
Σύνολο	1.061	291	27%

Στον αντίποδα στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας δεν έχει διαγραφεί καμία από τις ΚΟΙΝΣΕΠ που ιδρύθηκαν, ενώ στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων έχει διαγραφεί το 6% των ΚΟΙΝΣΕΠ που ιδρύθηκαν.

Γεωγραφική κατανομή αριθμού ΚΟΙΝΣΕΠ προς το συνολικό αριθμό επιχειρήσεων.

Για να γίνει κατανοητή η συμμετοχή των ΚΟΙΝΣΕΠ στην οικονομία κάθε περιφέρειας της χώρας επιχειρείται η σύγκριση του αριθμού των ενεργών ΚΟΙΝΣΕΠ, δηλαδή των ιδρύσεων μείον των διαγραφών σε σχέση με το συνολικό αριθμό των επιχειρήσεων. Σε αυτή τη σύγκριση ενυπάρχουν περιορισμοί οι οποίοι δεν επιτρέπουν τη απόλυτη εξαγωγή συμπερασμάτων αλλά μας οδηγούν σε σχετικά ασφαλή αποτύπωση της κατάστασης. Ο πρώτος περιορισμός αφορά στο κατά συνθήκη μικρό μέγεθος των ΚΟΙΝΣΕΠ και ως εκ τούτου στην πιθανή αναντιστοιχία του οικονομικού μεγέθους μίας ΚΟΙΝΣΕΠ σε σχέση με μία συμβατική επιχείρηση. Με δεδομένο όμως το γενικά πολύ μικρό μέγεθος της πλειοψηφίας των ελληνικών επιχειρήσεων, αυτός ο

περιορισμός δεν επηρεάζει σημαντικά την εκτίμηση για την συμμετοχή των ΚΟΙΝΣΕΠ στην οικονομία κάθε Περιφέρειας της χώρας.

Ο δεύτερος περιορισμός αφορά στη χρονική περίοδο σύγκρισης. Οι ΚΟΙΝΣΕΠ ιδρύθηκαν μεταξύ 2011 και 2016, ενώ τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία για τον αριθμό των επιχειρήσεων αφορούν στο 2010 δηλαδή στην αρχή της ελληνικής οικονομικής κρίσης. Ωστόσο μπορούν να ληφθούν υπόψη αναφορικά με τη σύγκριση του αριθμού των ΚΟΙΝΣΕΠ με το συνολικό αριθμό των επιχειρήσεων κάθε Περιφέρειας καθώς οι μεταβολές στον αριθμό των επιχειρήσεων σε κάθε Περιφέρεια, οι οποίες έχουν προέλθει λόγω της κρίσης, έχουν σε μεγάλο βαθμό καταταμηθεί στο σύνολο της χώρας.

Με βάση τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για τον αριθμό των επιχειρήσεων το 2010 και τα στοιχεία του Τμήματος Μητρώου Κοινωνικής Οικονομίας, ο αριθμός των ΚΟΙΝΣΕΠ αντιστοιχούσε στο 0,08% του αριθμού των συμβατικών επιχειρήσεων.

Πίνακας 1.8 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΡΙΘΜΟΥ ΣΥΜΒΑΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟΥ ΚΟΙΝΣΕΠ

Περιφέρεια	Συμβατικές επιχειρήσεις σε λειτουργία το 2010	ΚΟΙΝΣΕΠ σε λειτουργία στις 11/5/2016 (εγγραφές μείον διαγραφές)	ΚΟΙΝΣΕΠ / Συμβατικές
Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης	45.434	51	0,11%
Αττικής	348.700	306	0,09%
Βορείου Αιγαίου	19.035	17	0,09%
Δυτικής Ελλάδας	50.778	23	0,05%
Δυτικής Μακεδονίας	25.563	7	0,03%
Ηπείρου	29.916	12	0,04%
Θεσσαλίας	60.298	63	0,10%
Ιονίων Νήσων	30.103	16	0,05%
Κεντρικής Μακεδονίας	166.175	109	0,07%
Κρήτης	56.613	42	0,07%
Νοτίου Αιγαίου	39.977	44	0,11%
Πελοποννήσου	51.276	59	0,12%
Στερεάς Ελλάδας	43.589	21	0,05%
Σύνολο	967.457	770	0,08%

Στην Περιφέρεια Πελοποννήσου καταγράφεται συγκριτικά το μεγαλύτερο ποσοστό ΚΟΙΝΣΕΠ προς συμβατικές επιχειρήσεις, το οποίο διαμορφώνεται στο 0,12%. Πάνω από το μέσο όρο της χώρας βρίσκονται οι Περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης με ποσοστό 0,11%, Νοτίου Αιγαίου με 0,11%, Θεσσαλίας με ποσοστό 0,10%, Αττικής με ποσοστό 0,09% και Βορείου Αιγαίου με ποσοστό 0,09%.

2. Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις και Τοπική Αυτοδιοίκηση – Η Ελληνική πραγματικότητα

Στο Κεφάλαιο αυτό προσεγγίζεται η σχέση των Κοινωνικών Επιχειρήσεων με τις Τοπικές Αρχές. Περιγράφονται τα χαρακτηριστικά που μπορεί να έχει η συνεργασία και παρουσιάζονται τα προνομιακά πεδία στα οποία αυτή μπορεί να εκφραστεί. Επίσης αναφέρονται τα προβλήματα που έχουν εμφανιστεί στη συνεργασία των Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα, εντοπίζοντας τα σημεία που δυσχεράνουν την ανάπτυξης της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας και σκιαγραφώντας πιθανές διεξόδους.

Κοινωνική Επιχειρηματικότητα και τοπική αυτοδιοίκηση, μία συνεργατική σχέση

Οι Κοινωνικές Επιχειρήσεις έχουν πολλά κοινά πεδία δράσης με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, όπως είναι οι κοινωνικές υπηρεσίες, το περιβάλλον, ο πολιτισμός, ενώ οι δεσμοί τους ενισχύονται από στοιχείο του τόπου, της τοπικής αναφοράς καθώς Αυτοδιοίκηση και Κοινωνικές Επιχειρήσεις σταθερά προσανατολίζονται στην τοπική δράση, στην αξιοποίηση τοπικών πλεονεκτημάτων και ιδιαιτεροτήτων και στην αντιμετώπιση τοπικών προβλημάτων.

Καθώς οι Κοινωνικές Επιχειρήσεις ως φορείς της Κοινωνικής Οικονομίας, εξ ορισμού αναπτύσσονται και δραστηριοποιούνται μεταξύ του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα της οικονομίας, αποσπών μερίδιο σε αντικείμενα που το δημόσιο ή οι ιδιωτικές επιχειρήσεις δεν μπορούν ή δεν επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν. Αυτή η τάση εντοπίζεται ιδιαίτερα σε περιόδους περιοριστικής δημοσιονομικής πολιτικής, όπου εμφανίζονται πολιτικές αντικατάστασης δραστηριοτήτων που κυρίως αποτελούσαν αρμοδιότητες του δημόσιου τομέα. Η απόσπαση μεριδίου δεν νοείται κατ'ανάγκη ως μία ανταγωνιστική διαδικασία αλλά μπορεί να γίνει στο πλαίσιο μίας οργανωμένης πολιτικής, στοχεύοντας στην αποτελεσματικότερη κάλυψη των κοινωνικών αναγκών, στη δημιουργία βιώσιμων θέσεων εργασίας, στην

αποδοτικότερη λειτουργία του δημοσίου και στη συμμετοχική και δημοκρατική λειτουργία των θεσμών.

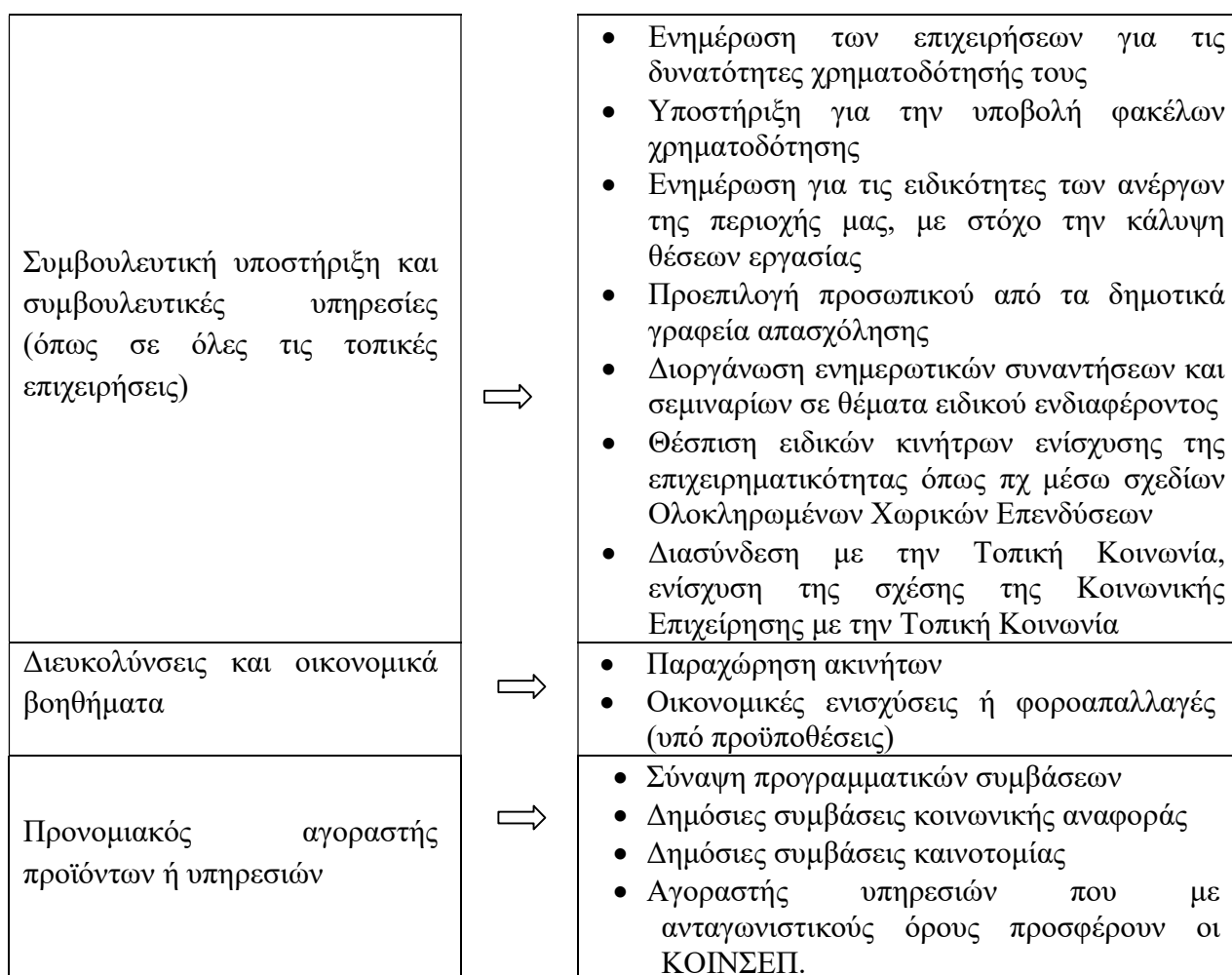
Σύμφωνα με Hostick-Boakye και Hothi (2011) οι κοινωνικές επιχειρήσεις συχνά πιστώνονται την οικοδόμηση εμπιστοσύνης στο εσωτερικό της κοινότητας και γενικά θεωρούνται πιο ευέλικτες, λιγότερο κερδοσκοπικές και λιγότερο γραφειοκρατικές και από τον ιδιωτικό και από τον δημόσιο τομέα. Πολλές κοινωνικές επιχειρήσεις ιδρύονται από άτομα με εξειδικευμένες γνώσεις της περιοχής όπου δραστηριοποιούνται, εμπειρία και κατανόηση των αναγκών των χρηστών. Μπορούν να απασχολούν εργαζόμενους ή εθελοντές από την τοπική κοινωνία γεγονός που ενσωματώνει τις τοπικές σχέσεις στις πρακτικές τους και στον τρόπο λειτουργίας τους. Οι κοινωνικές επιχειρήσεις μπορούν να τοποθετηθούν καλύτερα από το δημόσιο τομέα για να αναπτύξουν καινοτόμες λύσεις στις κοινωνικές ανάγκες. Οι κοινωνικές επιχειρήσεις είναι συνήθως μικρότερες από αντίστοιχους οργανισμούς του δημόσιου τομέα και οδηγούνται από άτομα με πάθος και πίστη στους κοινωνικούς τους στόχους. Μπορούν πιο εύκολα να αναλάβουν κινδύνους ώστε να παραμείνουν ανταγωνιστικές. Κατά την παροχή των υπηρεσιών, οι κοινωνικές επιχειρήσεις συχνά προσφέρουν πρόσθετα οφέλη που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε πρόσθετη εξοικονόμηση πόρων για τον φορολογούμενο. Αυτά τα οφέλη μπορεί να είναι είτε κοινωνικά είτε περιβαλλοντικά, όπως αυξημένη κοινοτική συνοχή και ενίσχυση της τοπικής απασχόλησης, καθώς και η ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων. Οι κοινωνικές επιχειρήσεις μπορεί επίσης να βοηθήσει να διατηρήσει και να επανεπενδύσουν μια χρηματοδότηση εντός μιας συγκεκριμένης γεωγραφικής περιοχής μέσω της τοπικής απασχόλησης. Παράλληλα οι κοινωνικές επιχειρήσεις συχνά περιλαμβάνουν τοπικούς ανθρώπους άμεσα σε θετικές δραστηριότητες της κοινότητας είτε μέσω της παροχής θέσεων εργασίας και της κατάρτισης των μειονεκτούντων ατόμων, είτε με τη συμμετοχή των κατοίκων και των χρηστών των υπηρεσιών στο σχεδιασμό των υπηρεσιών. Με αυτόν τον τρόπο, οι κοινωνικές επιχειρήσεις έχουν τη δυνατότητα να ενισχύσουν τον κοινωνικό έλεγχο και να συμβάλλουν σε μια αίσθηση τοπικής υπερηφάνειας και συνοχής.

Μία σημαντική αποστολή του Δήμου δύναται να αποτελέσει επιχειρηματική δράση που ασκείται από την Κοινωνική Επιχείρηση επωφελώς και όχι κερδοσκοπικώς για την κοινωνία και για την προαγωγή του περιβάλλοντος. Παράλληλα τα έσοδα από

την άσκηση της δραστηριότητας αποτελούν σημαντική πρόσοδο για την κοινωνική επιχείρηση και το οικονομικό μέσο για την απασχόληση των μελών της. Ταυτόχρονα νέες αγορές αναπτύσσονται καθώς η συμπαραγωγή από τον Δήμο και την Κοινωνική Επιχείρηση προϊόντων ή υπηρεσιών που χαρακτηρίζονται από καινοτομία, τουλάχιστον ως προς τον τρόπο παραγωγής ή παροχής, δημιουργεί ευκαιρίες απασχόλησης με χαρακτηριστικά βιωσιμότητας, καθώς έρχονται να απαντήσουν στις απαιτήσεις και στα προβλήματα της σύγχρονης κοινωνίας.

Συνοπτικά η Τοπική Αυτοδιοίκηση μπορεί να παρέχει στις ΚΟΙΝΣΕΠ:

Διάγραμμα 2.1 Στήριξη Τοπικής Αυτοδιοίκησης στις ΚΟΙΝΣΕΠ

Ίδια επεξεργασία και προσαρμογή από Hostick-Boakye και Hothi (2011)

Σύμφωνα με τον Γεώργια (2013, σελ 208) οι αντιστάσεις στην ανάπτυξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας είναι ισχυρές και προέρχονται από κατεστημένα

συμφέροντα τα οποία έχουν άμεση σχέση με κυκλώματα διαφθοράς καθώς η διείσδυση των κοινωνικών επιχειρήσεων στους τομείς της καθαριότητας δημοσίων κτιρίων, της ανακύκλωσης ή της υγείας που νέμονται συγκεκριμένα κυκλώματα, συχνά μέσα από αδιαφανείς και ύποπτες διαδικασίες, θα σηματοδοτούσε καταλυτικές εξελίξεις στην καταπολέμηση της διαφθοράς.

Η Ελληνική πραγματικότητα

Στην Ελλάδα η Τοπική Αυτοδιοίκηση που σύμφωνα με το Καλλικράτη είναι ο δημόσιος θεσμός που ασκεί την κοινωνική πολιτική, πρέπει να επιδιώξει συνέργειες με τους φορείς της κοινωνίας των πολιτών και με τις επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας για την αποδοτικότερη και αποτελεσματικότερη κάλυψη των αναγκών της τοπικής κοινωνίας. Στην προστασία του περιβάλλοντος η Τοπική Αυτοδιοίκηση έχει πλήθος αρμοδιοτήτων, ειδικά στα θέματα διαχείρισης των απορριμμάτων, στην επανάχρηση και στην κυκλική οικονομία, στην ανακύκλωση, στην κομποστοποίηση, στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, στην εξοικονόμηση ενέργειας, που μπορεί να υλοποιηθούν από Κοινωνικές Επιχειρήσεις και Ενεργειακούς Συνεταιρισμούς. Ο πολιτισμός, η αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου, ο τουρισμός και ιδίως ο εναλλακτικός τουρισμός, η προβολή των τοπικών και παραδοσιακών προϊόντων, ο αθλητισμός και η υγιεινή διαβίωση αποτελούν προνομιακά πεδία συνεργασίας της αυτοδιοίκησης με μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς του πολιτιστικού και δημιουργικού τομέα.

Περί του αντιθέτου είναι οι απόψεις του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης(ΓΕΔΔ), σχετικά με θέματα οικονομικής συνεργασίας της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και του Δημοσίου εν γένει με τις επιχειρήσεις της Κοινωνικής Οικονομίας. Στην Ετήσια Έκθεσή του για το 2014, στις ενδεικτικές υποθέσεις άσκησης ελεγκτικού έργου αναφέρει σχετικά:

«Ε13. Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (ΚΟΙΝΣΕΠ)

Από αυτεπάγγελτη έρευνα του Γραφείου ΓΕΔΔ (στον ιστότοπο «Διαύγεια») ή από διερεύνηση καταγγελιών, διαπιστώθηκε ότι μεγάλος αριθμός Δήμων ή άλλων φορέων έχει υπογράψει συμβάσεις με ΚΟΙΝΣΕΠ ή έχουν ληφθεί αποφάσεις Δημοτικών Συμβουλίων για την υπογραφή τέτοιων συμβάσεων. Οι συμβάσεις αυτές φέρουν τα

εξής κοινά χαρακτηριστικά: α. Επιγράφονται ως «προγραμματικές», β. Έχουν υπογραφεί απευθείας με την ΚΟΙΝΣΕΠ, χωρίς να έχει προηγηθεί διαγωνιστική διαδικασία, γ. Έχουν ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών. Επί του θέματος έχει αποφανθεί το Ελεγκτικό Συνέδριο με την 557/2014 Απόφαση του VI Τμήματος και την 2007/2014 Απόφαση του Τμήματος Μείζονος Επταμελούς Σύθεσης. Σύμφωνα με τις Αποφάσεις αυτές, κωλύεται η υπογραφή του σχεδίου προγραμματικής σύμβασης μεταξύ του Δήμου Μεταμόρφωσης και μιας ΚΟΙΝΣΕΠ με αντικείμενο την πρόσληψη του αναγκαίου προσωπικού για τη λειτουργία των παιδικών και βρεφονηπιακών σταθμών του Δήμου, συνολικού ποσού 673.406,55 ευρώ.

Στο σκεπτικό των Αποφάσεων αναφέρονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

...β. Η ελεγχόμενη σύμβαση δεν συνιστά γνήσια προγραμματική σύμβαση του άρθρου 100 του ν.38520/2010 δεδομένου ότι συνάπτεται μεταξύ δύο μερών που δεν εκκινούν από κοινή αφετηρία για την επίτευξη δημόσιου σκοπού. Επομένως, στη συγκεκριμένη περίπτωση, η σύμβαση συνάπτεται από επαχθή αιτία μεταξύ μιας αναθέτουσας αρχής, κατά την έννοια του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ενός ιδιώτη και έχει ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών. Άλλωστε, το ότι ο νόμος εντάσσει τις ΚΟΙΝΣΕΠ στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας, δεδομένου ότι δεν έχουν ως πρωταρχικό σκοπό το κέρδος, δεν σημαίνει ότι τις εξαιρεί, ούτε και θα μπορούσε άλλωστε, από τους ευρωπαϊκούς κανόνες περί ανταγωνισμού και κρατικών ενισχύσεων.

...Όλες οι εντοπισθείσες συμβάσεις ή οι αποφάσεις Δημοτικών Συμβουλίων για τη σύναψη τέτοιων συμβάσεων που περιήλθαν σε γνώση του Γραφείου μας διαβιβάστηκαν στον Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος και στο Ελεγκτικό Συνέδριο, με την επισήμανση ότι:

- το φαινόμενο είναι γενικευμένο και αφορά πιθανόν πολύ περισσότερες περιπτώσεις από τις γνωστές στην Υπηρεσία μας,
- από τις απευθείας αναθέσεις υπηρεσιών κλπ σε ΚΟΙΝΣΕΠ παραβιάζεται, κατά τα ανωτέρω, η ευρωπαϊκή νομοθεσία περί ανταγωνισμού και η εθνική τοιαύτη περί δημοσίων συμβάσεων,

- από τον αποκλεισμό, τοιουτοτρόπως, του ελευθέρου ανταγωνισμού είναι λίαν πιθανόν να εμποδίζεται η προσφορά χαμηλότερου τιμήματος και να βλάπτονται συνεπώς τα συμφέροντα του Δημοσίου».

Με την παραπάνω θέση ο ΓΕΔΔ εκφράζει την αντίφαση που διαπιστώνεται στην ελληνική δημόσια διοίκηση. Από την μία η ελληνική δημόσια διοίκηση υιοθετεί τις απόψεις και τις οδηγίες της ΕΕ για την υποστήριξη τις κοινωνικής οικονομίας και από την άλλη καλυπτόμενη πίσω από τις περί ανταγωνισμού θέσεις της ΕΕ και την ιδιότυπη και σαφώς αναποτελεσματική θέση πως η αντιμετώπιση της διαφθοράς θα έρθει με την ισοπεδωτική εφαρμογή κοινών κανόνων για όλους, ωσάν να μην υπάρχουν ιδιαίτερες ρυθμίσεις και ειδικά μέτρα. Σε κάθε περίπτωση το δίλλημα ανταγωνισμός ή προστατευτισμός είναι σε λάθος βάση καθώς τόσο η ΕΕ, όσο και η Ελληνική Δημοκρατία υιοθετούν και θεσπίζουν γενικές ρυθμίσεις περί διαφύλαξης του ανταγωνισμού και της διαφάνειας, αλλά και ειδικές ρυθμίσεις για την άσκηση ειδικών πολιτικών ενίσχυσης ευπαθών ομάδων ή κλάδων και δραστηριοτήτων της οικονομικής και κοινωνικής ζωής που χρήζουν προστασίας. Για παράδειγμα στην περίπτωση της Ελληνικής Αυτοδιοίκησης σαφώς η δωρεάν παραχώρηση χρήσης δημοτικών ακινήτων σε φορείς της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας σύμφωνα με τον πρόσφατο Ν. 4430/2016 είναι πράξη διάκρισης σε βάρος των ιδιωτικών επιχειρήσεων, στις οποίες απαγορεύεται η δωρεάν παραχώρηση χρήσης δημοτικών ακινήτων. Είναι όμως μία πράξη διασφάλισης και προαγωγής του δημόσιου συμφέροντος καθώς η Κοινωνική Επιχείρηση που θα ωφεληθεί από την δωρεάν χρήση των δημοτικών ακινήτων, δεν θα αποκομίσει κέρδος προς όφελος των μελών της, αλλά το κέρδος που θα προκύψει θα το χρησιμοποιήσει για την επίτευξη του καταστατικού της κοινωνικού σκοπού και προς την επίτευξη κοινού οφέλους.

Τη δυσκολία ανάθεσης κατά προτίμηση συμβάσεων από τις τοπικές αρχές και το δημόσιο τομέα προς τις κοινωνικές επιχειρήσεις εντοπίζει και η Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Χαρτογράφηση των Κοινωνικών Επιχειρήσεων και του οικοσυστήματός τους στην Ευρώπη – Έκθεση για την Ελλάδα (A map of social enterprises and their eco-systems in Europe – Country Report : Greece, 2014). Χαρακτηριστικά στην Έκθεση αναφέρεται πως «Οι φορείς του δημόσιου τομέα, των δημόσιων και τοπικών αρχών όλο και περισσότερο έρχονται αντιμέτωποι με

προβλήματα κατά την ανάθεση κατά αποκλειστικότητα συμβάσεων σε κοινωνικές επιχειρήσεις».

Εξετάζοντας τη διεθνή βιβλιογραφία και την εφαρμογή των μέτρων στήριξης της κοινωνικής οικονομίας στην Ελλάδα διαπιστώνονται τα κοινά προβλήματα στη διαδικασία ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων σε Κοινωνικές Επιχειρήσεις. Σε αδρές γραμμές το πρόβλημα περιγράφεται ως μία παλινδρόμηση της δημόσιας διοίκησης που ενώ θεσμοθετεί τρόπους ενίσχυσης της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας την ίδια στιγμή αναιρείται και στον όνομα της διασφάλισης του ανταγωνισμού, ακυρώνει τα εργαλεία με τα οποία θα πραγματοποιηθεί η ενίσχυση.

Διέξοδος στο πρόβλημα μπορεί να διαφανεί με κατάργηση του διλήματος. Αντί της συνέχισης μίας προστατευτικής προσέγγισης είναι ενδιαφέρουσα μία ανταγωνιστική προσέγγιση. Θεωρητικά σε μία ανταγωνιστική διαδικασία για τη σύναψη μίας δημόσιας σύμβασης, οι Κοινωνικές Επιχειρήσεις πλεονεκτούν έναντι των ιδιωτικών καθώς δεν προσδοκούν σε υπερκέρδη αλλά σε έσοδα τα οποία διασφαλίζουν τη βιωσιμότητά τους και με αυτή την έννοια μπορούν να υποβάλλουν πιο ανταγωνιστικές προσφορές.

3. Βιωσιμότητα των επιχειρήσεων

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται συγκριτική ανάλυση, αναπτύσσεται το θεωρητικό πλαίσιο της έρευνας και παρουσιάζονται μία σειρά από παράγοντες που επηρεάζουν τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων, όπως έχουν καταγραφεί και τεκμηριωθεί σε μία σειρά ερευνών σε όλο τον κόσμο. Παρουσιάζονται οι εισαγωγικές έννοιες της βιωσιμότητας, οι διαστάσεις της καθώς και τρόποι μέτρησης της. Λόγω αρκετών κοινών χαρακτηριστικών ερευνάται τόσο η βιωσιμότητα των ΜΜΕ επιχειρήσεων όσο και των Κοινωνικών Επιχειρήσεων και η συγκριτική αποτύπωσή τους. Στο τέλος του κεφαλαίου παρουσιάζεται η στόχευση οι υποθέσεις και το θεωρητικό πλαίσιο της έρευνας.

Ορίζοντας τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων με οικονομικούς και μη όρους

Η βιωσιμότητα οποιασδήποτε δραστηριότητας αφορά στην μακροπρόθεσμη παράτασή της στο μέλλον. Με αυτή την έννοια η βιωσιμότητα ορίζεται ως η ικανότητα των συστημάτων να διατηρούν ή και να βελτιώνουν τη λειτουργικότητά τους ανεξάρτητα από σημαντικές διαταραχές. Αφορά σε μία εξελικτική πορεία, αλλαγών, προσαρμογών και βελτιώσεων, μέσα από την καλύτερη κατανόηση και γνώση. Εμπεριέχει τη διάσταση του χρόνου, της πρόσβασης και της διαχείρισης των πόρων, το σχεδιασμό και την πρόνοιας για το μέλλον, την αλληλεπίδραση με το περιβάλλον, τη βελτίωση του εσωτερικού περιβάλλοντος, την ανατροφοδότηση και την προσαρμογή. Αναφέρεται τόσο σε φυσικά όσο και σε ανθρωπογενή συστήματα και εξετάζεται από πλήθος επιστημών. Στην βιβλιογραφική επισκόπηση μία σειρά όρων προσεγγίζουν τη βιωσιμότητα με κυρίαρχους τους Viability, Sustainability. Μερικές φορές εντοπίζονται και όροι που αφορά στην επιβίωση (survival) είτε στην απλή περιγραφή της επιτυχίας (success) των επιχειρήσεων με σκοπό να περιγραφεί μια γενικά επιθυμητή κατάσταση επιχειρηματικής λειτουργίας.

Σύμφωνα με παραδοσιακές οικονομικές προσεγγίσεις υπάρχουν δύο τουλάχιστον παράγοντες που κρίνονται σημαντικοί για τη βιωσιμότητα μίας επιχείρησης. Ο πρώτος αφορά στη δυνατότητα η επιχείρηση να συνεχίζει αποδοτικά τις δραστηριότητές της, επιτυγχάνοντας την επιστροφή της αξίας της επένδυσης των ιδιοκτητών, συνοδευόμενη από μία ικανοποιητική ανταμοιβή. Ο δεύτερος αφορά στη

δυνατότητα της επιχείρησης να αναπτυχθεί περαιτέρω και να βελτιώσει την οικονομική της θέση. (Μπεκιάρης, 2011)

Μία πολυδιάστατη προσέγγιση της βιωσιμότητας των επιχειρήσεων καθιέρωσε ο βρετανός κοινωνιολόγος, κοινωνικός ψυχολόγος και συγγραφέας John Elkington το 1997, με τη θεωρία “Triple Bottom Line” που παρουσίασε στο βιβλίο του “Cannibals With Forks The Triple Bottom Line of 21st Century Business. Ο Elkington υποστηρίζει πως η βιωσιμότητα πρέπει να εξετάζεται από οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική άποψη. Για να επιτευχθεί η μακροημέρευση, η διατήρηση και η ανάπτυξη μίας επιχείρησης ή ενός οργανισμού θα πρέπει το κέρδος, (profit) η οικονομική αξία που δημιουργείται, το οικονομικό όφελος για την κοινωνία, ο αντίκτυπος της επιχειρηματικής δραστηριότητας στους ανθρώπους (people) και στην κοινωνία και ο αντίκτυπος στον πλανήτη (planet), να δημιουργούν ταυτόχρονα θετικά αποτελέσματα. Η μέριμνα για το ανθρώπινο δυναμικό και για την τοπική κοινωνία στην οποία η επιχείρηση ή ο οργανισμός δραστηριοποιείται, η χρήση βιώσιμων περιβαλλοντικών πρακτικών και η μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος οφείλουν να προβληματίσουν τους φορείς επιχειρηματικότητας εξίσου με την προσπάθειά τους να επιτύχουν μεγέθυνση των οικονομικών τους αποτελεσμάτων.

Παράγοντες που επηρεάζουν τη βιωσιμότητα των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων

Με βάση τον πολλαπλό ρόλο που κατέχουν οι επιχειρήσεις στην κοινωνία, και τους οικονομικούς, κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες που επηρεάζουν τη βιωσιμότητα τους, κρίνεται χρήσιμο να εξεταστούν στην παρούσα εργασία οι παράγοντες που επηρεάζουν τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων και ιδιαίτερα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και στη συνέχεια με μία πιο ειδική προσέγγιση να εξειδικευτούν και οι παράγοντες βιωσιμότητας των κοινωνικών επιχειρήσεων. Αυτή η επιλογή κρίνεται απαραίτητη καθώς στην γενική τυπολογία των επιχειρήσεων η συντριπτική πλειοψηφία των κοινωνικών επιχειρήσεων κατατάσσεται στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ).

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση για τον ορισμό των ΜΜΕ, η Επιτροπή έχει καθορίσει με τη σύσταση 2003/361/ΕΚ, Επίσημη Εφημερίδα L 124, 20.05.2003 της ενιαία κριτήρια ισχύοντα σε όλες τις χώρες – μέλη. Προϋπόθεση για να θεωρείται ως ΜΜΕ μία επιχείρηση είναι να υπάγεται σε κάποια όρια αναφορικά με τον αριθμό του προσωπικού και, είτε τα όρια του ετήσιου κύκλου εργασιών, είτε εκείνα του συνόλου του ισολογισμού. Οι ΜΜΕ κατατάσσονται σε πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Τα σχετικά κριτήρια ορισμού είναι:

Πολύ μικρή επιχείρηση ορίζεται εκείνη που απασχολεί προσωπικό μικρότερο των 10 ατόμων και της οποίας ο ετήσιος κύκλος εργασιών ή το σύνολο του ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 2 εκατομμύρια Ευρώ.

Μικρή επιχείρηση ορίζεται εκείνη που απασχολεί προσωπικό μεταξύ 10 - 49 ατόμων και της οποίας ο ετήσιος κύκλος εργασιών ή το σύνολο του ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 10 εκατομμύρια Ευρώ.

Μεσαία επιχείρηση ορίζεται εκείνη που απασχολεί προσωπικό μεταξύ 50 - 249 ατόμων και της οποίας ο ετήσιος κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 50 εκατομμύρια Ευρώ, ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 43 εκατομμύρια Ευρώ.

Τα στοιχεία που λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό του αριθμού των απασχολούμενων και των χρηματοοικονομικών ποσών αφορούν την τελευταία κλεισμένη διαχειριστική χρήση. Ειδικά για τους απασχολούμενους, ο αριθμός των ατόμων αντιστοιχεί στον αριθμό των ετήσιων μονάδων εργασίας (ΕΜΕ), δηλαδή στον αριθμό εργαζομένων πλήρους απασχόλησης που εργάστηκαν ολόκληρο το έτος. Οι εργαζόμενοι μερικής απασχόλησης ή εκείνοι που εργάστηκαν σε εποχική βάση αντιστοιχούν σε κλάσματα των ΕΜΕ.

Στους απασχολούμενους περιλαμβάνονται:

Οι μισθωτοί

Τα άτομα που εργάζονται για την επιχείρηση έχοντα σχέση εξάρτησης από αυτή και εξομοιούνται με μισθωτούς.

Οι ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων

Οι εταίροι που ασκούν τακτική δραστηριότητα εντός της επιχείρησης και ωφελούνται οικονομικά πλεονεκτήματα από αυτήν.

Οι μαθητευόμενοι ή σπουδαστές σε επαγγελματική κατάρτιση δεν υπολογίζονται στον αριθμό των απασχολούμενων. (ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (ΕΕΘ), 2005).

Όπως αναφέρεται στο ενημερωτικό δελτίο 2015 της Small Business Action της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σύμφωνα με εκτιμήσεις για το 2014 που παρήχθησαν από το DIW Econ, με βάση τα αριθμητικά στοιχεία για την περίοδο 2008-2012 από τη βάση στατιστικών δεδομένων σχετικά με τη διάρθρωση των επιχειρήσεων (Eurostat), η κατάσταση για τις ΜΜΕ στην Ελλάδα εμφανίζεται στο Γράφημα 3.1. Τα στοιχεία καλύπτουν την «οικονομία του τομέα των μη χρηματοοικονομικών επιχειρήσεων», στην οποία περιλαμβάνονται η μεταποίηση, οι κατασκευές, το εμπόριο και οι υπηρεσίες (NACE αναθ. 2 τομείς Β έως Ι, Λ, Μ και Ν), αλλά όχι επιχειρήσεις στους τομείς της γεωργίας, της δασοκομίας και της αλιείας καθώς και τους σε μεγάλο βαθμό μη εμπορεύσιμους τομείς υπηρεσιών όπως η εκπαίδευση και η υγεία. Στην Ελλάδα το 99,9% του συνόλου των επιχειρήσεων είναι ΜΜΕ, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 28 είναι 99,8%. Παράλληλα στην Ελλάδα το 96,7% του συνόλου των επιχειρήσεων είναι πολύ μικρές επιχειρήσεις, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 28 είναι 92,7%. Ως προς την απασχόληση το 86,9% του συνόλου των απασχολούμενων στις επιχειρήσεις στην Ελλάδα εργάζεται σε ΜΜΕ, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στην ΕΕ-28 είναι 66,9%. Στην Ελλάδα, στις πολύ μικρές επιχειρήσεις εργάζεται το 58,7% των απασχολούμενων, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στην ΕΕ-28 είναι 29,2%. Ως προς την προστιθέμενη αξία στην Ελλάδα το 74,8% παράγεται από ΜΜΕ, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στην ΕΕ-28 είναι 57,8%. Στην Ελλάδα, το 37,4% της συνολικά προστιθέμενης αξίας παράγεται από πολύ μικρές επιχειρήσεις, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στην ΕΕ-28 είναι 21,1%.

Από τα παραπάνω στοιχεία είναι εμφανές πως η οικονομική δραστηριότητα στην Ελλάδα διαρθρώνεται σε πολύ μικρές επιχειρήσεις που απασχολεί προσωπικό λιγότερο από 10 άτομα. Αυτές οι επιχειρήσεις απασχολούν ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό εργαζομένων, υπερδιπλάσιο από το μέσο όρο της ΕΕ-28, ενώ έχουν και ιδιαίτερα

υψηλό μερίδιο στην προστιθέμενη αξία, ισχυρά υψηλότερο από τον μέσο όρο των πολύ μικρών επιχειρήσεων στην ΕΕ-28.

Γράφημα 3.1. Βασικά στοιχεία ΜΜΕ στην Ελλάδα και την ΕΕ-28.

1. ΜΜΕ – βασικά στοιχεία

	Αριθμός επιχειρήσεων			Αριθμός απασχολούμενων ατόμων			Προστιθέμενη αξία		
	Ελλάδα		ΕΕ-28	Ελλάδα		ΕΕ-28	Ελλάδα		ΕΕ-28
	Αριθμός	Μερίδιο	Μερίδιο	Αριθμός	Μερίδιο	Μερίδιο	Δισεκατομμύρια ευρώ	Μερίδιο	Μερίδιο
Πολύ μικρές	660 773	96.7 %	92.7 %	1 225 566	58.7 %	29.2 %	18	37.4 %	21.1 %
Μικρές	20 058	2.9 %	6.1 %	361 207	17.3 %	20.4 %	10	20.9 %	18.2 %
Μεσαίες	2 455	0.4 %	1.0 %	228 692	10.9 %	17.3 %	8	16.6 %	18.5 %
ΜΜΕ	692 286	99.9 %	99.8 %	1 815 465	86.9 %	66.9 %	37	74.8 %	57.8 %
Μεγάλες	400	0.1 %	0.2 %	273 587	13.1 %	33.1 %	12	25.2 %	42.2 %
Σύνολο	692 686	100.0 %	100.0 %	2 089 052	100.0 %	100.0 %	49	100.0 %	100.0 %

Παρά το μεγάλο μέγεθος και τη σημαντικότητα που έχουν οι ΜΜΕ για την ελληνική οικονομία σύμφωνα με Kourounakis και Katsiolouides, (2008), η βιβλιογραφία σχετικά με την ελληνική επιχειρηματικότητα είναι περιορισμένη. Στην έρευνά τους που διεξήχθη σε 113 επιχειρηματίες ΜΜΕ, στην Ελλάδα εντοπίζουν 17 παράγοντες επιτυχίας από τους οποίους οι 13 μπορούν να χαρακτηριστούν ως πολύ ή εξαιρετικά σημαντικοί, οι 2 μέτρια σημαντικοί και οι 2 ως μικρής ή μηδαμινής σημασίας.

Συγκεκριμένα ως εξαιρετικά ή πολύ σημαντικοί παράγοντες επιτυχίας των ΜΜΕ στην Ελλάδα προσδιορίζονται με αξιολογική σειρά οι εξής:

- 1) Καλή εξυπηρέτηση των πελατών
- 2) Σκληρή δουλειά
- 3) Χάρισμα: Φιλικότητα
- 4) Καλές δεξιότητες management
- 5) Καλό προϊόν σε ανταγωνιστική τιμή
- 6) Φήμη για τιμότητα
- 7) Καλή τοποθεσία
- 8) Κατάλληλη κατάρτιση
- 9) Υποστήριξη από την οικογένεια και φίλους
- 10) Προηγούμενη επαγγελματική εμπειρία
- 11) Ικανότητα διαχείρισης προσωπικού

12) Τήρηση αρχείων με ακρίβεια

13) Εμπλοκή, συμμετοχή της κοινότητας

Ως μέτρια σημαντικοί παράγοντες επιτυχίας προσδιορίζονται η πρόσβαση σε κεφάλαια και το marketing / προώθηση των πωλήσεων.

Ως μικρής ή μηδαμινής σημασίας παράγοντες προσδιορίζονται η εμπλοκή της πολιτικής και η αποτελεσματική κρατική στήριξη.

Ο Thompson (2005), καταγράφει έξι διαστάσεις της βιωσιμότητας των επιχειρήσεων:

Τη βιωσιμότητα της αγοράς

Την τεχνική βιωσιμότητα

Τη βιωσιμότητα του επιχειρηματικού μοντέλου

Τη βιωσιμότητα του μοντέλου διαχείρισης

Τη βιωσιμότητα του οικονομικού και χρηματοδοτικού μοντέλου

Τη βιωσιμότητα της στρατηγικής εξόδου

Η διάσταση της βιωσιμότητας της αγοράς αφορά στο περιβάλλον της αγοράς π.χ. το μέγεθος, τη διατηρησιμότητα, τις δυνητικές αγορές, την αγορά-στόχο, τη δυνητική αξία, τους ανταγωνιστές, τα παρόμοια προϊόντα, την τιμολόγηση, τη συσκευασία, τη διανομή στις αγορές και την προώθηση και διαφήμιση.

Η διάσταση της τεχνικής βιωσιμότητας αφορά στην δυνατότητα παραγωγής, στη διαθεσιμότητα και την ποιότητα των πόρων, συμπεριλαμβανομένων των πρώτων υλών, της εργασίας και της επαγγελματικής τεχνογνωσίας, στις επιπτώσεις της εφοδιαστικής αλυσίδας, στις διαδικασίες κατασκευής και στην ικανότητα να εφαρμόζει νέες τεχνολογίες και εφαρμογές διαδικτύου.

Η βιωσιμότητα του επιχειρηματικού μοντέλου αφορά στη μοναδικότητα του μοντέλου από την άποψη του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, στη δυνατότητα του ανταγωνιστή για αντιγραφή, στην ικανότητα δημιουργίας αξία μέσω της γνώσης, στη δυνατότητα για τη δημιουργία πλούτου και στη δυνατότητα για επανάληψη πετυχημένων διαδικασιών και ανάθεση.

Η βιωσιμότητα του μοντέλου διαχείρισης αφορά στην εφαρμογή των γνώσεων και των δεξιοτήτων, στην εκπαίδευση, στη διαχείριση και την πρόσληψη των εργαζομένων, στη διαχείριση της πνευματικής περιουσίας, στη διαχείριση του κινδύνου, στη δυνατότητα να ανάθεσης στο προσωπικό, στην κατάλληλη οργανωτική δομή και στην καταλληλότητα των πρωτοκόλλων διαχείρισης και ποιότητας.

Η βιωσιμότητα του οικονομικού και χρηματοδοτικού μοντέλου αφορά στα έξοδα εκκίνησης, στο κεφάλαιο κίνησης, στο κόστος λειτουργίας, στο κόστος των πρώτων υλών, στη συνολική απόδοση της επένδυσης, στη συνολική κερδοφορία, στο νεκρό σημείο, στη βιωσιμότητα της αγοράς σε σχέση με τα προβλεπόμενα έσοδα και στην ικανότητα παραγωγής βιώσιμης οικονομικής αξίας.

Στη συνέχεια της μελέτης του ο Thompson διαμορφώνει ένα εργαλείο αποτύπωσης της βιωσιμότητας των επιχειρήσεων που βασίζεται στη σταθμισμένη αξιολόγηση των παραγόντων (διαστάσεων) βιωσιμότητας ως ακολούθως: Βιωσιμότητα της αγοράς, με προτεινόμενη βαρύτητα 25%, Τεχνική βιωσιμότητα, με προτεινόμενη βαρύτητα 10%, Βιωσιμότητα του επιχειρηματικού μοντέλου, με προτεινόμενη βαρύτητα 15%, Βιωσιμότητα του μοντέλου διαχείρισης, με προτεινόμενη βαρύτητα 15%, Βιωσιμότητα του οικονομικού και χρηματοδοτικού μοντέλου, με προτεινόμενη βαρύτητα 15% και Βιωσιμότητα της στρατηγικής εξόδου, με προτεινόμενη βαρύτητα 20%.

Ο Worku (2013), σε έρευνα που διεξήγαγε μεταξύ 2007 και 2012 σε ΜΜΕ στην Πραιτώρια της Νότιας Αφρικής εξέτασε τους παράγοντες που επηρεάζουν την μακροχρόνια επιβίωση τους. Οι παράγοντες που επηρεάζουν τη βιωσιμότητα προσδιορίζονται σε σχέση με τα χαρακτηριστικά της επιχείρησης, τις ικανότητες και τις δεξιότητες των επιχειρηματιών, τα οικονομικά δεδομένα, τη διαχείριση των πόρων, δηλαδή του ανθρώπινου δυναμικού, του κεφαλαίου, της γνώσης, της εμπειρίας και της πληροφορίας και την υποστήριξη από το κράτος.

Στην έρευνα εξετάστηκαν οι ακόλουθες μεταβλητές:

Κατηγορία των επιχειρήσεων

Διάρκεια λειτουργίας

Ποσό του κεφαλαίου εκκίνησης

Πηγή των κεφαλαίων εκκίνησης

Ποσό του τρέχοντος κεφαλαίου

Ποσό του φόρου που καταβλήθηκε στο τέλος του περασμένου έτους

Επίπεδο εκπαίδευσης του επιχειρηματία

Λειτουργία της επιχείρησης από ιδιοκτήτη ή μισθωτό διαχειριστή

Φύλο του/της επιχειρηματία

Επιχειρηματική ικανότητα του/της επιχειρηματία

Ελεγκτικές δεξιότητες

Δεξιότητες τήρησης βιβλίων

Δεξιότητες γραπτών αναφορών

Δεξιότητες παρουσίασης

Ύπαρξη επιχειρηματικού σχεδίου

Πρόσβαση στην εκπαίδευση για επιχειρηματικές δεξιότητες

Απασχόληση τεχνικού βοηθού ή συμβούλου για την εκπόνηση business plan ή προσδιορισμού του φόρου

Εποπτική βοήθεια από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας (Δημόσιες Υπηρεσίες)

Υποστήριξη παρακολούθησης και αξιολόγησης από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας (Δημόσιες Υπηρεσίες)

Εμπειρία στη λήψη δανείου

Σύνολο εσόδων στο τέλος του πιο πρόσφατου μήνα

Το σύνολο των δανείων

Ευκολία εξασφάλισης δανείου

Λόγος για τη λήψης δανείου

Μη εξυπηρετούμενα δάνεια

Εμπειρία εξασφαλίσεων για την ασφάλιση δανείου

Κυριότητα των χώρων

Χρηματικό ποσό που καταβλήθηκε για ενοίκιο ανά μήνα

Χρηματικό ποσό που καταβάλλεται για ύδρευση και ηλεκτρισμό ανά μήνα

Αριθμός εργαζομένων με πλήρη απασχόληση

Καταλληλότητα των κτιριακών υποδομών

Προέλευση των προμηθειών

Ποσό των κερδών που πραγματοποιήθηκαν στα τέλη του περασμένου έτους

Εμπειρία οικονομικής ζημίας

Αποτυχία να υποβάλλουν δήλωση επιστροφής φόρου

Η εμπειρία εργασιακής διαμάχης

Βαθμός στον οποίο η επιχείρηση έχει επηρεαστεί από τον πληθωρισμό

Ευκολία με την οποία θα μπορούσε να δανειστεί από τις εμπορικές τράπεζες

Βαθμός ευκολίας δανεισμού από τις εμπορικές τράπεζες

Αντίληψη σχετικά με την αμεροληψία των όρων αποπληρωμής προς τις εμπορικές τράπεζες

Ευκολία με την οποία θα μπορούσε να δανειστεί από μικρο-δανειστές

Βαθμός ευκολίας δανεισμού από μικρο-δανειστές

Αντίληψη σχετικά με την αμεροληψία των όρων αποπληρωμής σε μικρο-δανειστές

Η εμπειρία της πώλησης επί πιστώσει

Ύπαρξη σταθερής πελατείας βάσης

Επίπεδο της ζήτησης για αγαθά ή υπηρεσίες

Αντίληψη σχετικά με το βαθμό της βοήθειας που παρέχεται από την κυβέρνηση της Νότιας Αφρικής (κράτος).

Στα 5 χρόνια που διήρκησε η έρευνα το 54% των επιχειρήσεων έκλεισε, ενώ το υπόλοιπο 46% κατάφερε να επιβιώσει. Εντοπίζονται 6 βασικοί δείκτες πρόβλεψης της βιωσιμότητας και της μακροχρόνιας επιβίωσης των επιχειρήσεων· η επάρκεια επιχειρηματικών δεξιοτήτων, η εποπτεία και η υποστήριξη κατά την εκκίνηση, οι επαγγελματικές δεξιότητες, η πρόσβαση στο δανεισμό, η υψηλή τυπική εκπαίδευση των επιχειρηματιών και των στελεχών και η απουσία προηγούμενης πτώχευσης του/της επιχειρηματία.

Το 68% των βιώσιμων επιχειρήσεων διέθετε επαρκή επιχειρηματικές δεξιότητες, ενώ μόνο για το 26% των μη βιώσιμων επιχειρήσεων ίσχυε το ίδιο. Το 51% των βιώσιμων επιχειρήσεων κατάφεραν να αποκτήσουν επαρκή εποπτεία και υποστήριξη όταν ήταν νεοσύστατες, ενώ μόνο για το 27% των μη βιώσιμων επιχειρήσεων ίσχυε το ίδιο. Το 77% των βιώσιμων επιχειρήσεων είχαν σχετικά υψηλό επίπεδο επαγγελματικών δεξιοτήτων, ενώ μόνο για το 38% των μη βιώσιμων επιχειρήσεων ίσχυε το ίδιο. Οι βιώσιμες επιχειρήσεις ήταν σε θέση να εξασφαλίσουν δάνεια σχετικά εύκολα 74% σε σύγκριση με μη-βιώσιμες επιχειρήσεις 37%. Οι βιώσιμες επιχειρήσεις λειτούργησαν από διαχειριστές με σχετικά υψηλότερα επίπεδα της τυπικής εκπαίδευσης 71% σε σύγκριση με μη-βιώσιμες επιχειρήσεις 43%. Οι μη βιώσιμες επιχειρήσεις χαρακτηρίζονται από μια προηγούμενη ιστορία της πτώχευσης 58%, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για τις βιώσιμες επιχειρήσεις ήταν μόνο 11%.

Κατά φθίνουσα κατάταξη η βιωσιμότητα των μικρών επιχειρήσεων επηρεάστηκε σημαντικά από 3 παράγοντες. Την έλλειψη επιχειρηματικών δεξιοτήτων, την έλλειψη εποπτείας και στήριξης σε νεοσυσταθείσες μικρές επιχειρήσεις και την αδυναμία να απόκτησης των κατάλληλων επαγγελματικών δεξιοτήτων.

Εξετάζοντας τους παράγοντες αποτυχίας η έρευνα απέδειξε πως οι επιχειρήσεις αποτυγχάνουν λόγω έλλειψης αρχικού κεφαλαίου, αποτυχίας στην αξιοποίηση της χρηματοδότησης σύμφωνα με το επιχειρηματικό τους σχέδιο, υψηλού κόστους εργασίας, έλλειψης επιχειρηματικών δεξιοτήτων, δυσμενών συνθηκών της αγοράς, δυσκολίας εξασφάλισης δανείων, αδυναμίας πληρωμής ενοικίων των επαγγελματικών χώρων, αδυναμίας κατάρτισης επιχειρηματικών σχεδίων, ανικανότητας στην τήρηση βιβλίων, πωλήσεων επί πιστώσει, του μοντέλου λειτουργίας των επιχειρήσεων και έλλειψης ευκαιριών κατάρτισης.

Έρευνα των Indarti και Langenberg (2014), στην Ινδονησία απόδειξε ότι το μάρκετινγκ, η τεχνολογία και η πρόσβαση στο κεφάλαιο επηρεάζουν την επιτυχία των επιχειρήσεων με σημαντικά θετική σχέση, ενώ νομιμοποίηση επηρεάζει την επιτυχία αρνητικά καθώς η περίπλοκη γραφειοκρατία και οι νομικές διαδικασίες απασχολεί και απαιτεί πάρα πολλούς πόρους από τις ΜΜΕ.

Σύμφωνα με το μοντέλο της έρευνας τρεις ομάδες χαρακτηριστικών των ΜΜΕ συμβάλλουν στην επιτυχία της επιχείρησης. Τα χαρακτηριστικά του/της επιχειρηματία, τα χαρακτηριστικά της επιχείρησης και συναφείς μεταβλητές. Ως χαρακτηριστικά του/της επιχειρηματία ορίζονται η ηλικία, το φύλο, η επαγγελματική εμπειρία και η εκπαίδευση. Ως χαρακτηριστικά της επιχείρησης ορίζονται η προέλευση της επιχείρησης, η διάρκεια λειτουργίας, το μέγεθος της επιχείρησης και η προέλευση των κεφαλαίων. Συναφείς μεταβλητές ορίζονται το marketing, η τεχνολογία, η πρόσβαση σε πληροφορία, η επιχειρηματική ετοιμότητα, το κοινωνικό δίκτυο, η νομιμοποίηση, η πρόσβαση σε κεφάλαια, η κρατική υποστήριξη και το επιχειρηματικό σχέδιο.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας η πρόσβαση σε κεφάλαια, το μάρκετινγκ και η πρόσβαση σε πληροφορίες θεωρήθηκαν ως πιο σημαντικοί παράγοντες στη λειτουργία της επιχείρησης, ενώ το κοινωνικό δίκτυο θεωρήθηκε ότι είναι λιγότερο σημαντικό στην λειτουργία των επιχειρήσεων. Δεν διαπιστώθηκε συσχέτιση μεταξύ της ηλικία του/της επιχειρηματία, του φύλου και της προηγούμενης επαγγελματικής εμπειρίας. Παραδόξως επιχειρηματίες με πανεπιστημιακή εκπαίδευση ήταν σημαντικά λιγότερο επιτυχείς από ό, τι τα άτομα με υποχρεωτική εκπαίδευση και τους/τις απόφοιτους/ες Λυκείου. Η προέλευση της επιχείρησης, η διάρκεια λειτουργίας και το μέγεθος της επιχείρησης δεν συνδέονται σημαντικά με την

επιτυχία της επιχείρησης. Οι επιχειρηματίες οι οποίοι εκμεταλλεύτηκαν τις οικογενειακές επενδύσεις απολαμβάνουν ένα υψηλότερο επίπεδο επιτυχίας από εκείνες με άλλες πηγές κεφαλαίου.

Παράγοντες που επηρεάζουν τη βιωσιμότητα των κοινωνικών επιχειρήσεων

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις αποτελούν μία υβριδικής φύσης επιχείρηση. Παράλληλα με τα οικονομικά αποτελέσματα επιθυμούν και επιδιώκουν την επίτευξη κοινωνικού οφέλους. Σύμφωνα με την ευρωπαϊκή προσέγγιση η επίτευξη του κοινωνικού οφέλους υπερισχύει της επιδίωξης κέρδους και θετικών οικονομικών αποτελεσμάτων. Στην ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την πρωτοβουλία για την κοινωνική επιχειρηματικότητα, SEC 2011/1278, αναφέρεται σχετικά «η κοινωνική επιχείρηση αντιμετωπίζεται ως μια επιχείρηση της κοινωνικής οικονομίας της οποίας κύριος στόχος είναι να έχει κοινωνικό αντίκτυπο, αντί να παράγει κέρδος για τους ιδιοκτήτες ή τους μετόχους της. Λειτουργεί παράγοντας αγαθά και υπηρεσίες για την αγορά με επιχειρηματικό και καινοτόμο τρόπο και χρησιμοποιεί τα κέρδη της πρωταρχικά για την επίτευξη κοινωνικών στόχων. Διαχειρίζεται κατά τρόπο ανοικτό και υπεύθυνο και, ιδίως εμπλέκει τους εργαζόμενους, τους καταναλωτές και τα ενδιαφερόμενα μέρη που επηρεάζονται από τις εμπορικές της δραστηριότητες».

Σύμφωνα με τους Glaveli και Geormas (2016) η κοινωνική επιχείρηση στην πραγματικότητα διαφέρει ουσιαστικά από τους παραδοσιακούς μη-κερδοσκοπικούς οργανισμούς, διότι αφορά σε "επιχείρηση". Αυτό σημαίνει ότι οι κοινωνικές επιχειρήσεις είναι προσοδοφόρες επιχειρήσεις που στοχεύουν να κερδίσουν ένα σημαντικό μέρος των εσόδων τους μέσω συναλλαγών (τόσο του ιδιωτικού όσο και του δημόσιου τομέα), αντί να βασίζονται σε επιχορηγήσεις ή δωρεές. Επιπλέον, επιδιώκουν τόσο την οικονομική και κοινωνική απόδοση των επενδύσεων, αποσκοπώντας όμως όχι στο κέρδος αλλά στο κοινωνικό όφελος. Όπως αναφέρει ο Dees (1998, σελ. 3) «Ο πλούτος είναι απλά ένα μέσο σε έναν σκοπό» για τις κοινωνικές επιχειρήσεις.

Πλήθος μελετητών εξετάζοντας τους παράγοντες βιωσιμότητας των κοινωνικών επιχειρήσεων εμπλουτίζουν τους παράγοντες των συμβατικών επιχειρήσεων προσθέτοντας παράγοντες που αφορούν στη διαχείριση της εταιρικής, στον

τρόπο διοίκησης και λήψης αποφάσεων, σχέση της επιχείρησης με την τοπική κοινωνία, στην ενίσχυση των κινήτρων του ανθρώπινου δυναμικού, στην προσαρμογή των υπηρεσιών στις ανάγκες των ωφελούμενων/πελατών της επιχείρησης, στην μέριμνα για το περιβάλλον.

Σε ερευνητική μελέτη οι Glaveli και Georamas (2016) εξετάζουν την επίδραση του στρατηγικού προσανατολισμού και του προσανατολισμού στην αγορά στη δημιουργία βιώσιμου ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος και στη βελτίωση της απόδοσης των Κοινωνικών Επιχειρήσεων. Ο Στρατηγικός Προσανατολισμός αξιολογείται με 3 μεταβλητές: τον προσανατολισμό στον πελάτη, τον προσανατολισμό στον ανταγωνισμό και τον προσανατολισμό στην τεχνολογία και στο προϊόν δηλαδή στην έρευνα και ανάπτυξη της επιχείρησης, στην ενεργό ενσωμάτωση νέας τεχνολογίας ή στη χρήση προηγμένης τεχνολογίας στην ανάπτυξη νέων προϊόντων. Το κοινό όραμα θεωρείται ως σημαντικός παράγοντας που επιδρά στην επίδοση και αξιολογείται επίσης. Παράλληλα σημαντικοί παράγοντες θεωρούνται η οικονομική και κοινωνική αποτελεσματικότητα της Κοινωνικής Επιχείρησης και η κερδοφορία της. Στην έρευνα που διεξήχθη στο σύνολο των 676 Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων στην Ελλάδα τον Φεβρουάριο του 2015, αξιολογήθηκαν 69 ερωτηματολόγια. Ως αποτελέσματα της έρευνας καταγράφονται:

Άμεση σχέση μεταξύ του καθαρού και ισχυρού κοινού οράματος και της κερδοφορίας.

Το καθαρό και ισχυρό όραμα επηρεάζει την κοινωνική αποτελεσματικότητα.

Η εμπορική αποτελεσματικότητα προμηνύει κερδοφορία

Ο στρατηγικός προσανατολισμός επηρεάζει την εμπορική αποτελεσματικότητα

Η καλύτερη κατανόηση των αναγκών των πελατών, και η ενίσχυση της ικανοποίησης του πελάτη μπορεί να βοηθήσει τις κοινωνικές επιχειρήσεις να φτάσουν τους εμπορικούς τους στόχους και στη συνέχεια να επιτύχουν υψηλότερα επίπεδα κερδοφορίας.

Η κερδοφορία επηρεάζει άμεσα την κοινωνική αποτελεσματικότητα

Η κοινωνική αξία που δημιουργείται με την επίτευξη των κοινωνικών στόχων μπορεί να υποστηρίξει την εμπορική αποτελεσματικότητα, προσθέτοντας τις κοινωνικές επιχειρήσεις ανταγωνιστική θέση.

Με βάση τα συμπεράσματα της έρευνας οι κοινωνικές επιχειρήσεις πρέπει να κατανοήσουν τους πελάτες τους, και να αναζητούν συνεχώς τρόπους για να αναβαθμίσουν τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τους, να εντοπίζουν νέες ιδέες για τις εμπορικές και κοινωνικές ευκαιρίες, καθώς επίσης και να μεριμνούν για τη διαφοροποίηση από τους ανταγωνιστές τους. Μια οργανωτική κουλτούρα που δημιουργεί και διατηρεί τον προσανατολισμό στους πελάτες είναι ο ακρογωνιαίος λίθος για την εμπορική και τη συνακόλουθη κοινωνική αποτελεσματικότητα. Παράλληλα ένα ισχυρό και κοινό όραμα δίνει μια αίσθηση του σκοπού που διευκολύνει ιδιαίτερα την επίτευξη των κοινωνικών στόχων και της αποστολής και συνακόλουθα συμβάλει στην επίτευξη των οικονομικών στόχων. Η διατύπωση ενός ισχυρού κοινωνικού οράματος πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα για την ομάδα διοίκησης μιας κοινωνικής επιχείρησης.

Οι Miles et al (2013), εξετάζουν τα πλεονεκτήματα απόδοσης των κοινωνικών επιχειρήσεων που υιοθετούν τον προσανατολισμό στο marketing. Προσεγγίζοντας την κοινωνική επιχειρηματικότητα από τη σκοπιά των φιλανθρωπικών οργανώσεων της καθολικής εκκλησίας και ειδικά των Βινκεντιανών (Vincentian) Καθολικών Οργανώσεων, δίνουν ιδιαίτερη βαρύτητα στην πελατοκεντρική προσέγγιση και εν προκειμένω στην ικανοποίηση των αναγκών των ωφελουμένων των φιλανθρωπικών οργανώσεων. Υιοθετώντας τη θεωρία “Triple Bottom Line” του Elkington εξετάζουν τις τρεις διαστάσεις της βιωσιμότητας των επιχειρήσεων και τα πλεονεκτήματα απόδοσης και δημιουργίας οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής αξίας για τους δικαιούχους.

Η έρευνά τους διεξήχθη στην Αυστραλία και στην Τασμανία σε δείγμα 375 Κοινωνικών Επιχειρήσεων, το 2011.

Ο (Βικεντιανός) Προσανατολισμός στο Marketing (Vincentian Marketing Orientation) εξετάζεται με 18 ερωτήσεις:

1. Συναντιόμαστε τακτικά με τους δικαιούχους και τα ενδιαφερόμενα μέρη για να κατανοήσουμε καλύτερα τις ανάγκες τους

2. Κατανοούμε τις αρμοδιότητες και ευθύνες των κοινωνικών επιχειρήσεων στο τρέχον οικονομικό και πολιτικό περιβάλλον
3. Ζητούμε και λαμβάνουμε ανατροφοδότηση σχετικά με τα επίπεδα ικανοποίησης των δικαιούχων μας σε τακτική βάση
4. Ζητούμε και λαμβάνουμε ανατροφοδότηση σχετικά με τα επίπεδα ικανοποίησης των εμπλεκόμενων μερών (stakeholders) μας σε τακτική βάση
5. Έχουμε πολλούς τρόπους για να πάρουμε πληροφορίες από τους δικαιούχους μας
6. Παρακολουθούμε πώς οι αλλαγές στην οικονομία, την τεχνολογία, και τους κανονισμούς μπορεί να μας επηρεάσουν
7. Τακτικά σκεφτόμαστε και συγκρίνουμε το πώς εμείς νομίζουμε πως αποδίδουμε και πως αντιλαμβάνονται τις αποδόσεις μας τα εμπλεκόμενα μέρη
8. Εξετάζουμε τακτικά τους παράγοντες που επηρεάζουν την απόφαση των δικαιούχων μας να αναζητήσουν τη βοήθειά μας
9. Μοιραζόμαστε πληροφορίες και συνεργαζόμαστε με άλλους παρόμοιους οργανισμούς
10. Επικοινωνούμε το feedback που παίρνουμε από τους δικαιούχους και τα εμπλεκόμενα μέρη στο σύνολο του οργανισμού μας
11. Έχουμε τακτικές οργανωτικές συζητήσεις για να επικοινωνήσουμε σημαντικές επιχειρησιακές και στρατηγικές αλλαγές
12. Έχουμε ένα επιχειρηματικό μοντέλο που είναι κατανοητό από τους υπαλλήλους μας και τα ενδιαφερόμενα μέρη
13. Έχουμε επαρκείς πληροφορίες για να τροποποιήσει και να αναπτύξουν τις κατάλληλες υπηρεσίες για τους δικαιούχους μας
14. Χρησιμοποιούμε όλες τις πληροφορίες που έχουμε στη διάθεσή μας για να τροποποιήσουμε και να αναπτύξουμε τις υπηρεσίες μας προς τους δικαιούχους μας

15. Προσπαθούμε να ανταποκριθεί στις αναδυόμενες ανάγκες των δικαιούχων ή των ενδιαφερομένων μερών
16. Είμαστε ευέλικτοι στη στρατηγική και προσαρμόζουμε τις στρατηγικές μας σύμφωνα με τις αλλαγές των αναγκών
17. Προσπαθήσουμε να διαφοροποιούμε τις υπηρεσίες μας με άλλες εναλλακτικές λύσεις
18. Επενδύουμε σημαντικά στο μάρκετινγκ και στην προώθηση των υπηρεσιών μας

Η κοινωνική και περιβαλλοντική απόδοση εξετάζεται με 9 ερωτήσεις:

1. Λειτουργούμε τον οργανισμό μας σε ένα περιβαλλοντικά βιώσιμο τρόπο
2. Οι δωρητές μας είναι πολύ ικανοποιημένοι
3. Ο οργανισμός μας λειτουργεί με κοινωνικά βιώσιμο τρόπο
4. Βοηθάμε στην ενημέρωση της κοινότητας για τη σοβαρή κατάσταση των δικαιούχων μας
5. Βοηθάμε να κινητοποιηθεί το ενδιαφέρον για πρόσθετες πρωτοβουλίες κοινωνικής πρόνοιας
6. Οι δικαιούχοι μας συχνά μας αντιλαμβάνονται ως πολύτιμους πάροχους έσχατης προσφυγής
7. Κατά τα τελευταία χρόνια έχουμε επιτύχει τους στόχους μας όσον αφορά τους δικαιούχους που εξυπηρετούνται
8. Οι δικαιούχοι ικανοποιημένοι με τις υπηρεσίες μας
9. Οι δικαιούχοι και οι ενδιαφερόμενοι φορείς συστήνουν τις υπηρεσίες μας σε τρίτους

Η οικονομική απόδοση εξετάζεται με 6 ερωτήσεις:

1. Είμαστε πιο αποδοτικοί στην εξυπηρέτηση των δικαιούχων μας από άλλους
2. Κατά τα τελευταία χρόνια, έχουμε αυξήσει την αποτελεσματικότητά μας
3. Είμαστε πιο αποτελεσματικοί στην εξυπηρέτηση των δικαιούχων μας από άλλους
4. Στη διάρκεια των τελευταίων ετών, η οικονομική μας κατάσταση έχει βελτιωθεί
5. Κατά τα τελευταία χρόνια, έχουμε αυξήσει την αποδοτικότητά μας
6. Ο οργανισμός μας είναι οικονομικά βιώσιμος

Στα ευρήματα της έρευνας περιλαμβάνονται τα ακόλουθα:

Μια σημαντική και θετική σχέση εντοπίζεται μεταξύ του (Βικεντιανού) Προσανατολισμού στο Marketing και της εστίασης στην κάλυψη των αναγκών των φτωχών.

Μια σημαντική και θετική σχέση εντοπίζεται μεταξύ του (Βικεντιανού) Προσανατολισμού στο Marketing και της κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής απόδοσης.

Διαπιστώθηκαν σημαντικές διαφορές μεταξύ των Κοινωνικών Επιχειρήσεων που επιδεικνύουν (Βικεντιανό) Προσανατολισμό στο Marketing και εκείνων που δεν επιδεικνύουν, ως προς την κοινωνική, οικονομική και περιβαλλοντική επίδοσή τους.

Διαπιστώθηκε σημαντική και θετική σχέση μεταξύ του (Βικεντιανού) Προσανατολισμού στο Marketing και της μακροπρόθεσμης απόδοσης δημιουργία αξίας των Κοινωνικών Επιχειρήσεων και σημαντικές διαφορές μεταξύ των Κοινωνικών Επιχειρήσεων που επιδεικνύουν (Βικεντιανό) Προσανατολισμό στο Marketing και εκείνων που δεν επιδεικνύουν, ως προς την μακροπρόθεσμης απόδοσης δημιουργία αξίας.

Η Wronka (2013) ορίζει κρίσιμους παράγοντες επιτυχίας ενός οργανισμού, τους πόρους του οργανισμού, τις ικανότητες και τα προσόντα που δημιουργούν συγκριτικό πλεονέκτημα σε μία συγκεκριμένη αγορά, μια δεδομένη στιγμή και είναι σε θέση να καθορίσουν την πιθανή επιτυχία του οργανισμού στο μέλλον. Στο πλαίσιο έρευνας της που διεξήχθη σε 300 κοινωνικές επιχειρήσεις στην επαρχία της Σιλεσίας στην Πολωνία, από τον Δεκέμβριο του 2008 μέχρι το Ιανουάριο του 2010 εξετάστηκαν 26 κρίσιμοι παράγοντες επιτυχίας. Από αυτούς τεκμηριώθηκε ισχυρή σχέση με την επιτυχία και τη βιωσιμότητα των κοινωνικών επιχειρήσεων των 10 παρακάτω, κατά φθίνουσα κατάταξη:

1. Ισχυρή ηγεσία
2. Κίνητρο και δέσμευση των εργαζομένων
3. Ευνοϊκό θεσμικό και κανονιστικό περιβάλλον
4. Ελκυστική και σαφή καινοτόμο ιδέα
5. Εμπειρία διαχείρισης
6. Προσωπικές δεξιότητες στην παροχή υπηρεσιών και στην εξυπηρέτηση
7. Αποτελεσματική συνεργασία με δημόσιο τομέα
8. Κοινωνικό κεφάλαιο
9. Συμμετοχή της κοινότητας και
10. Τήρηση και διανομή ακριβών οικονομικών στοιχείων.

Στον αντίποδα, οι παράγοντες που αξιολογήθηκαν πως συμβάλουν λιγότερο στην επιτυχία των κοινωνικών επιχειρήσεων είναι το ευνοϊκό πολιτικό περιβάλλον, η αξιολόγηση των κλαδικών επιδόσεων και η διατήρηση επαρκούς όγκου επιχειρηματικών συναλλαγών.

Οι Boyer et al (2008), σε έρευνα τους εντοπίζουν 8 κρίσιμους παράγοντες επιτυχίας για επιχειρήσεις οι οποίες επιζητούν οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά οφέλη για τις κοινωνίες στις οποίες δραστηριοποιούνται. Την ηγεσία, τις συνεργασίες, την πειστικότητα και σαφήνεια της καινοτόμου ιδέας, το επιχειρηματικό σχέδιο και το marketing, το σχεδιασμό με βάση τη θεωρία του “Triple Bottom Line”, η διαχείριση των βραχυ- και μακρο- προθέσμων οφελών, η εμπλοκή της κοινότητας και η διαχείριση κινδύνου.

Η έρευνα έγινε το 2008 από το Διεθνές Ινστιτούτο για τη βιώσιμη ανάπτυξη, με ημιδομημένη συνέντευξη σε 9 από τις 10 επιχειρήσεις που βραβεύτηκαν από πρωτοβουλία SEED το 2005 και το 2007. Η πρωτοβουλία SEED ιδρύθηκε κατά την Παγκόσμια Διάσκεψη του 2002 για την Αειφόρο Ανάπτυξη στο Γιοχάνεσμπουργκ από την UNEP (Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον- United Nations Environment Programme), το UNDP (Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για την Ανάπτυξη - United Nations Development Programme) και της IUCN (Διεθνής Ένωση Προστασίας της Φύσης - International Union for Conservation of Nature) με σκοπό να αξιοποιήσει το πλήρες δυναμικό των μηχανισμών που βασίζονται στην αγορά για να αποτρέψει την υποβάθμιση του περιβάλλοντος και για να αντιμετωπίσει τα κοινωνικά προβλήματα. Η πρωτοβουλία SEED στηρίζεται στην αντίληψη ότι η προώθηση της κοινωνικής και περιβαλλοντικής επιχειρηματικότητας είναι ζωτικής σημασίας για την αειφόρο ανάπτυξη και τη μείωση της φτώχειας.

Η ηγεσία αναφέρεται στην ύπαρξη ενός ή δύο ατόμων που κατευθύνουν και συντονίζουν την επιχείρηση και θα καταφέρουν να αναπτυχθεί και να λειτουργήσει η εταιρική στα πολλαπλά επίπεδα της ανάπτυξης που απαιτούνται για την επιτυχία. Εντοπίζουν ιδιαίτερα την πρόνοια για πληρωμή των ατόμων της ηγεσίας ώστε απρόσκοπτα να ασχοληθούν με το σύνθετο ρόλο τους. Αναδεικνύουν το ρόλο που πρέπει να έχει για την εκπροσώπηση της επιχείρησης τόσο σε πιθανές συνεργασίες με τοπικές αρχές όσο και έναντι της γραφειοκρατίας, ενώ θεωρούν ιδιαίτερα σημαντική για τη βιωσιμότητα της επιχείρησης την υποχρέωση της ηγεσίας να φροντίσει για την διάδοση των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των πληροφοριών που απαιτούνται για την ομαλή συνέχιση της λειτουργίας της επιχείρησης σε περίπτωση αλλαγής της ηγετικής ομάδας.

Οι συνεργασίες τόσο στο εσωτερικό της επιχείρησης, όσα και στο εξωτερικό περιβάλλον, παρόλο που δεν είναι άμεσος οικονομικός πόρος, με απτά οφέλη είναι σημαντικές καθώς συμπληρώνουν τις δεξιότητες και ενδυναμώνουν τις ικανότητες συμβάλλοντας με αυτό τον τρόπο στην επιτυχία της επιχείρησης.

Η σαφήνεια, η πληρότητα και η εγγενής λογική της επιχειρηματικής ιδέας σε σχέση με το προϊόν ή την υπηρεσία, συμβάλει στην επιτυχία της επιχείρησης. Εάν το προϊόν ή η υπηρεσία είναι ήδη γνωστή και η ζήτηση αναγνωρίζεται η επιτυχία είναι πιο εύκολη ενώ εάν πρόκειται για ένα νέο καινοτόμο προϊόν ή υπηρεσία τότε χρειάζονται μέτρα για την εισαγωγή, την εξήγηση και την προώθηση στην αγορά.

Τα Επιχειρηματικά Σχέδια πρέπει να αποδεικνύουν ότι η επιχείρηση έχει καθορίσει τους στόχους της, τον τρόπο παραγωγής των προϊόντων και των υπηρεσιών, τη δημιουργία αλυσίδων εφοδιασμού, τον προσδιορισμό στόχων για τα έσοδα και τις επενδυτικές και χρηματοδοτικές ανάγκες καθώς και τις στρατηγικές μάρκετινγκ για την επίτευξη αυτών των στόχων. Η πρόσβαση σε χρηματοδότηση συχνά αναφέρεται ως κρίσιμος παράγοντας επιτυχίας για τις επιχειρήσεις. Η κατανόηση του τι θα μπορούσε να αναζητεί ο/η επενδυτής και ο εντοπισμός των πιθανών εμποδίων ή περιορισμών για την επένδυση, αποτελεί μέρος των ευρύτερων δεξιοτήτων που απαιτούνται για την ανάπτυξη της επιχείρησης.

Η συνειδητή και σκόπιμη εναρμόνιση των οικονομικών οφελών με τα κοινωνικά και περιβαλλοντικά αντίστοιχα, ορίζεται ως σημαντικό στοιχείο βιώσιμης ανάπτυξης της επιχείρησης.

Ένας άλλος σημαντικός παράγοντας για την επιτυχία είναι ότι όλοι οι εμπλεκόμενοι και όχι μόνο οι ηγέτες της επιχείρησης, αλλά και οι βασικοί εταίροι τους και η τοπική κοινωνία, έχουν αίσθηση για τα οφέλη που θα λάβουν από την προσπάθεια που αφιερώνουν στην επιχείρηση. Αυτοί που φαίνεται να έχουν μεγαλύτερη επιτυχία προγραμματίζουν το μέλλον και καθορίζουν τα πιθανά οφέλη στους δικαιούχους της ανάπτυξης του εγχειρήματος. Αντίθετα η επιτυχία είναι πολύ πιο δύσκολη όταν τα οφέλη δεν είναι σαφή ή θα χρειαστεί χρόνος για να συνειδητοποιηθούν.

Η μακροπρόθεσμη επιτυχία και βιωσιμότητα έγκειται στην επιτυχή εμπλοκή της οι τοπικών φορέων και των δικαιούχων. Η επιτυχής συμμετοχή της κοινότητας αναφέρθηκε ως ιδιαίτερα κρίσιμη για την επιτυχία από τις περισσότερες επιχειρήσεις

που ερωτήθηκαν, αν και οι ηγέτες των επιχειρήσεων διαπίστωσαν ότι η εκπαίδευση στο κοινοτικό επίπεδο ήταν αναγκαία για την επιτυχία και την περαιτέρω επέκταση των επιχειρημάτων. Σε αναπτυσσόμενες χώρες, αυτό μπορεί να είναι μια πρόκληση, με τα επίπεδα της εκπαίδευσης και της πολιτιστικής κατανόησης να είναι πολύ διαφορετικά μεταξύ των διαφορετικών οικονομικών τάξεων.

Ο σχεδιασμός για τον μετριασμό των κινδύνων και των εξωτερικών παραγόντων συμβάλλει στην εξασφάλιση της μακροπρόθεσμης λειτουργίας της επιχείρησης. Οι επιχειρήσεις που προβλέπουν και σχεδιάζουν για τον κίνδυνο συχνά έχουν έναν ευκολότερο χρόνο προσαρμογής απρόβλεπτων επιπλοκών ή προβλημάτων που μπορεί να προκύψουν. Εκείνες που σχεδιάζουν μόνο για το καλύτερο είναι συχνά έκπληκτες και επιβραδύνονται αδικαιολόγητα από το απροσδόκητο το οποίο συμβαίνει αναπόφευκτα.

Συγκριτική παρουσίαση ερευνών

Η σύνοψη και η κωδικοποίηση των παραγόντων που επηρεάζουν τη βιωσιμότητα των ΜΜΕ και των Κοινωνικών Επιχειρήσεων παρουσιάζεται στον πίνακα 3.1

Πίνακας 3.1 ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΠΟΥ ΕΝΤΟΠΙΣΤΗΚΑΝ ΣΤΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΙΣΗ

ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ		ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	
ΜΕΛΕΤΗ	ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ	ΜΕΛΕΤΗ	ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ
Kourounakis and Katsioloudes (2008)	Κοινωνικό Κεφάλαιο / Στρατηγικός Σχεδιασμός / Υποστήριξη και αποδοχή από Τοπική Κοινωνία	Boyer et al (2008)	Κοινωνικό Κεφάλαιο / Στρατηγικός Σχεδιασμός / Υποστήριξη και Αποδοχή από την Τοπική Κοινωνία
Thompson (2005)	Κοινωνικό Κεφάλαιο / Επάρκεια Πόρων / Στρατηγικός Σχεδιασμός	Miles et al 2013	/ Κοινωνικό Κεφάλαιο / Στρατηγικός Σχεδιασμός / Υποστήριξη και αποδοχή από την Τοπική Κοινωνία
Worku (2013)	Κοινωνικό Κεφάλαιο / Επάρκεια Πόρων / Στρατηγικός Σχεδιασμός / Υποστήριξη και Ανταπόκριση από τη Δημόσια Διοίκηση / Αποτελεσματική Συνεργασία με Δημόσιο - Τοπικές και Περιφερειακές Αρχές / Λοιποί μη κωδικοποιημένοι παράγοντες κυρίως οικονομικής αποδοτικότητας	Wronka (2013)	Κοινωνικό Κεφάλαιο / Υποστήριξη και Ανταπόκριση από τη Δημόσια Διοίκηση / Υποστήριξη και Αποδοχή από τη Τοπική Κοινωνία
Indarti and Langenberg (2014)	Κοινωνικό Κεφάλαιο / Επάρκεια Πόρων / Στρατηγικός Σχεδιασμός / Υποστήριξη και Ανταπόκριση από τη Δημόσια Διοίκηση	Glaveli and Geormas (2016)	Στρατηγικός Σχεδιασμός / Κοινό Όραμα

Μία ισχυρή ομοιότητα καταγράφεται μεταξύ των παραγόντων των μελετών που αφορούν στις ΜΜΕ και αυτών που αφορούν στις Κοινωνικές Επιχειρήσεις. Μόνη διαφοροποίηση αποτελεί η Επάρκεια Πόρων που εντοπίζεται στις 3 από τις 4 μελέτες που αφορούν στις ΜΜΕ ενώ απουσιάζει από όλες τις μελέτες των Κοινωνικών Επιχειρήσεων.

Το θεωρητικό πλαίσιο και ο στόχος της έρευνας

Η έρευνα δομήθηκε για να διερευνήσει το βασικό ερώτημα «Ποιοι κρίσιμοι παράγοντες επηρεάζουν τη βιωσιμότητα των ΚΟΙΝΣΕΠ στην Κεντρική Μακεδονία;».

Μετά από προσαρμογή των ευρημάτων της βιβλιογραφικής επισκόπησης στα δεδομένα των Κοινωνικών Επιχειρήσεων στην Ελλάδα ως κρίσιμοι παράγοντες που επηρεάζουν τη βιωσιμότητα των Κοινωνικών Επιχειρήσεων καθορίστηκαν οι παρακάτω:

Το κοινωνικό κεφάλαιο των μελών της ηγετικής ομάδας δηλαδή, η εκπαίδευση, οι επιχειρηματικές και επαγγελματικές δεξιότητες, η διαχείριση της εταιρικής σχέσης, το ισχυρό και καθαρό κοινό όραμα

Η επάρκεια των πόρων (οικονομικών, πληροφοριών, τεχνολογικών)

Ο στρατηγικός σχεδιασμός και προσανατολισμός

Η υποστήριξη και η ανταπόκριση από τη δημόσια διοίκηση

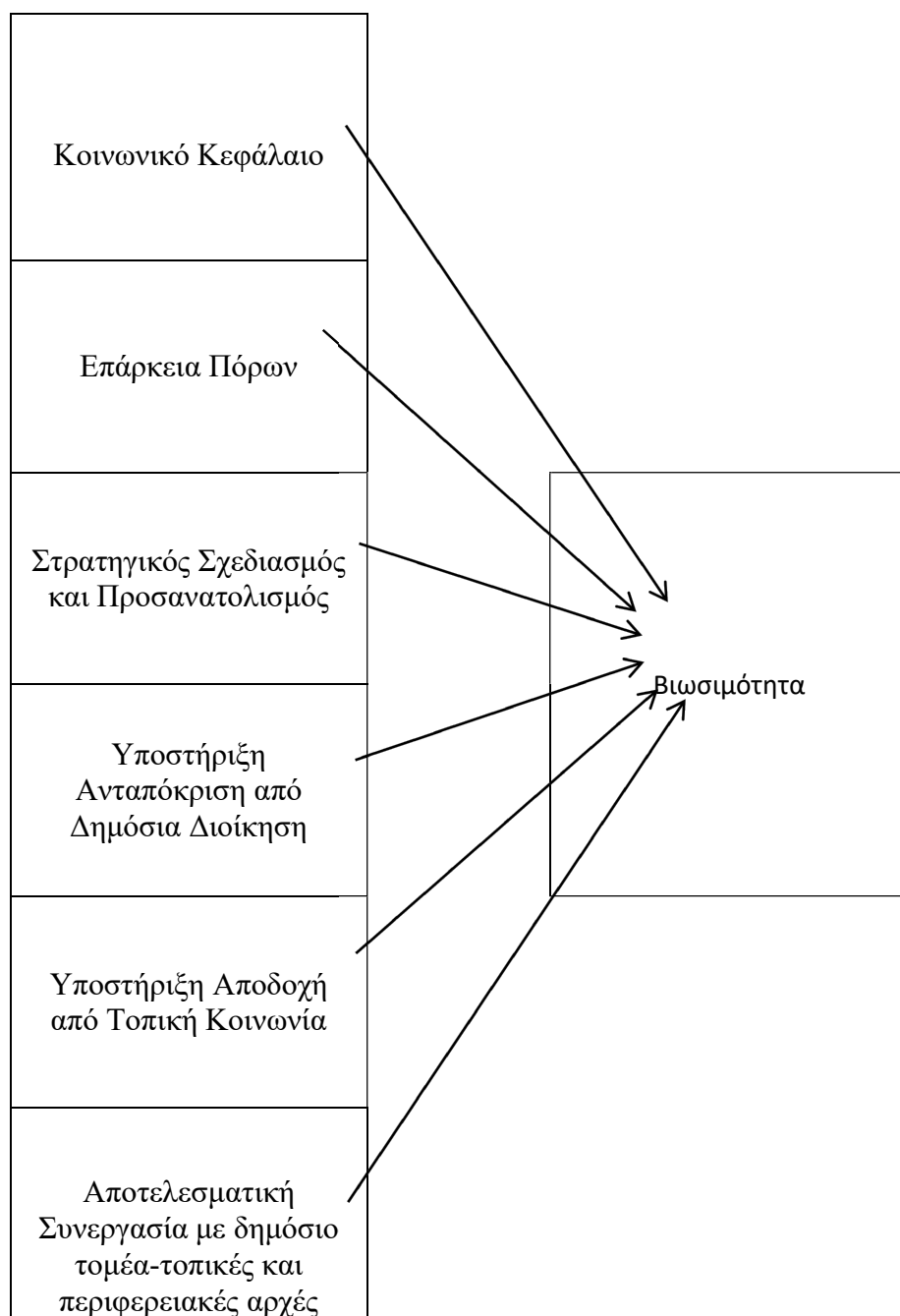
Η υποστήριξη και η αποδοχή από την τοπική κοινωνία

Η αποτελεσματική συνεργασία με δημόσιο τομέα-τοπικές και περιφερειακές αρχές

Η έρευνα στοχεύει στην αποτύπωση των απόψεων των υπευθύνων των ΚΟΙΝΣΕΠ της Κεντρικής Μακεδονίας σχετικά με τους κρίσιμους παράγοντες επιτυχίας και στη συσχέτιση των παραγόντων με τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεών τους.

Η στόχευση αποτυπώνεται στο παρακάτω βασικό σχήμα της έρευνας:

Σχήμα 3.1 Βασικό Σχήμα της Έρευνας

Η βιωσιμότητα προσεγγίζεται ως πολυδιάστατη / πολυπαραγοντική μεταβλητή που διαμορφώνεται στην οικονομική και κοινωνική / περιβαλλοντική διάσταση τόσο με αντικειμενική μέτρηση όσο και με υποκειμενική προσέγγιση.

Μέρος Δεύτερο - Εμπειρική Έρευνα

4. Ερευνητική Μεθοδολογία

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζεται ο στόχος της έρευνας και η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την υλοποίηση της. Περιλαμβάνει ενότητες σχετικά με την επιλογή της περιοχής μελέτης, τον προσδιορισμό των στόχων, την ερευνητική στρατηγική, το ερευνητικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε και τις κλίμακες μέτρησης των μεταβλητών, η πιλοτική εφαρμογή του ερωτηματολογίου, την διαδικασία συλλογής των δεδομένων και τις στατιστικές μεθόδους ανάλυσης των δεδομένων.

Επιλογή της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας ως περιοχής εφαρμογής της έρευνας: Ο πληθυσμός της έρευνας

Όπως καταγράφεται στη βιβλιογραφική επισκόπηση η Κοινωνική Επιχειρηματικότητα έχει ισχυρούς δεσμούς με τον Τόπο και την τοπική κοινωνία στην οποία επιχειρεί. Το σύνολο σχεδόν των ιστορικών αναφορών για τη συνεταιριστική οργάνωση και την εμφάνιση της κοινωνικής οικονομίας καθώς και οι σύγχρονες προγραμματικές επιλογές της Ευρωπαϊκής Ένωσης τονίζουν την ισχυρή σχέση του Τόπου και της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας. Στο νέο νόμο, 4430/2016 για την κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία, αναγνωρίζεται η διάσταση του τόπου και συνδέεται άμεσα με τη βιώσιμη ανάπτυξη η οποία ορίζεται ως «...οι οικονομικές δραστηριότητες, εμπορικές ή ανταλλακτικές, που προωθούν την αειφορία του περιβάλλοντος, την κοινωνική και οικονομική ισότητα, καθώς και την ισότητα των φύλων, προστατεύουν και αναπτύσσουν τα κοινά αγαθά και προωθούν τη διαγενεακή και πολυπολιτισμική συμφιλίωση, δίνοντας έμφαση στις ιδιαιτερότητες των τοπικών κοινωνιών.»

Στην Κεντρική Μακεδονία έχει αναπτυχθεί ένας αριθμός Κοινωνικών Επιχειρήσεων που δεν έχει μελετηθεί καθόλου, οπότε ένα επιπλέον κριτήριο που βάρυνε στην συγκεκριμένη επιλογή αφορά στην κάλυψη αυτού του μελετητικού κενού.

Υπό έρευνα πληθυσμός - Τα χαρακτηριστικά των ΚΟΙΝΣΕΠ στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας από τη δημοσίευση του Ν. 4109/2011 στις 30/9/2011, έως τις 11/5/2016, οπότε και δημοσιεύτηκε η τελευταία διαθέσιμη έκδοση του Μητρώου, είχαν ιδρυθεί 145 ΚΟΙΝΣΕΠ. Από αυτές οι 129 (89,0%) είναι Συλλογικού-Παραγωγικού σκοπού, οι 4 (2,8%) Κοινωνικής Φροντίδας και οι 12 (8,3%) Ένταξης. Αξίζει να αναφερθεί πως υπάρχουν ισχυρές διαφοροποιήσεις στην κατανομή ανά είδος ΚΟΙΝΣΕΠ μεταξύ των ΚΟΙΝΣΕΠ της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας και αυτών της χώρας. Το ποσοστό των ΚΟΙΝΣΕΠ Κοινωνικής φροντίδας στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας είναι 4 φορές μικρότερο από το αντίστοιχο της χώρας, ενώ το ποσοστό των ΚΟΙΝΣΕΠ ένταξης στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας είναι 2,5 φορές υψηλότερο από το αντίστοιχο της χώρας.

Πίνακας 4.1 ΚΟΙΝΣΕΠ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΕΣ ΣΤΟ ΜΗΤΡΩΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (έκδοση 11/5/2016) ΑΝΑ ΕΙΔΟΣ

Είδος	Αριθμός	Ποσοστό
Συλλογικού και Παραγωγικού Σκοπού	129	89,0%
Κοινωνικής Φροντίδας	4	2,8%
Ένταξης	12	8,3%
Σύνολο	145	100%

Με βάση την πρώτη οικονομική δραστηριότητα κάθε ΚΟΙΝΣΕΠ, όπως έχει δηλωθεί στο Μητρώο, διαπιστώνεται πως οι περισσότερες ΚΟΙΝΣΕΠ της Κεντρικής Μακεδονίας δραστηριοποιούνται στον πολιτιστικό τομέα, με ποσοστό 15,9%, ακολουθεί ο αγροτικός με ποσοστό 13,8% και οι εμπορικές δραστηριότητες με ποσοστό 9,7%⁵. Η ταξινόμηση έχει γίνει με βάση τη Στατιστική Ταξινόμηση οικονομικών δραστηριοτήτων NACE rev. 2 της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ταξινόμηση την οποία υιοθετεί και η ΕΛΣΤΑΤ και στην οποία έχει βασιστεί για να διαμορφώσει την ταξινόμηση κατά ΣΤΑΚΟΔ 08.

⁵ Ίδια επεξεργασία με βάση την πρώτη δραστηριότητα που έχει δηλώσει η ΚΟΙΝΣΕΠ στο Μητρώο. Σε περίπτωση πολλαπλών δραστηριοτήτων έχει ληφθεί υπόψη μόνο η πρώτη.

Πίνακας 4.2 Ταξινόμηση οικονομικής δραστηριότητας ΚΟΙΝΣΕΠ Κεντρικής Μακεδονίας

Στατιστική ταξινόμηση οικονομικών δραστηριοτήτων NACE rev. 2 της Ευρωπαϊκής Ένωσης			ΚΟΙΝΣΕΠ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	
ΤΟΜΕΙΣ	ΚΛΑΔΟΙ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΠΛΗΘΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
A	ΑΠΟ 01 ΕΩΣ 03	ΓΕΩΡΓΙΑ, ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑ	20	13,8%
B	ΑΠΟ 05 ΕΩΣ 09	ΟΡΥΧΕΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΑ	0	0,0%
Γ	ΑΠΟ 10 ΕΩΣ 33	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	12	8,3%
Δ	35	ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ, ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ, ΑΤΜΟΥ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΣΜΟΥ	0	0,0%
E	ΑΠΟ 36 ΕΩΣ 39	ΠΑΡΟΧΗ ΝΕΡΟΥ· ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΛΥΜΑΤΩΝ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ	10	6,9%
Στ	ΑΠΟ 41 ΕΩΣ 43	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	2	1,4%
Z	ΑΠΟ 45 ΕΩΣ 47	ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ· ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΙΚΛΕΤΩΝ	14	9,7%
H	ΑΠΟ 49 ΕΩΣ 53	ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ	0	0,0%
Θ	ΑΠΟ 55 ΕΩΣ 56	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ	8	5,5%
I	ΑΠΟ 58 ΕΩΣ 63	ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	7	4,8%
ΙΑ	ΑΠΟ 64 ΕΩΣ 66	ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	0	0,0%
ΙΒ	68	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	0	0,0%
ΙΓ	ΑΠΟ 69 ΕΩΣ 75	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	10	6,9%
ΙΔ	ΑΠΟ 77 ΕΩΣ 82	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	6	4,1%
ΙΕ	84	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ· ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	1	0,7%
Ιστ	85	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	12	8,3%
ΙΖ	ΑΠΟ 86 ΕΩΣ 88	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ	13	9,0%

Συνέχεια Πίνακα 4.2

ΙΗ	ΑΠΟ 90 ΕΩΣ 93	ΤΕΧΝΕΣ, ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ	23	15,9%
ΙΘ	ΑΠΟ 94 ΕΩΣ 96	ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	7	4,8%
Κ	ΑΠΟ 97 ΕΩΣ 98	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΩΣ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ· ΜΗ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ, ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΓΙΑ ΙΔΙΑ ΧΡΗΣΗ	0	0,0%
ΚΑ	99	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΞΩΧΩΡΙΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΕΩΝ	0	0,0%
ΚΒ	0	ΕΛΛΕΙΨΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	0	0,0%
		ΣΥΝΟΛΟ	145	100,0%

Στον πίνακα που ακολουθεί αποτυπώνεται η σύγκριση της κατανομής της οικονομικής δραστηριότητας στους τομείς της οικονομίας σε αντιστοιχία με τις οικονομικές δραστηριότητες των συμβατικών επιχειρήσεων, όπως αυτές καταγράφονται στο Μητρώο Επιχειρήσεων της ΕΛΣΤΑΤ για το 2010. Η επικαιροποίηση των στοιχείων του Μητρώου Επιχειρήσεων γίνεται με μεγάλη χρονική υστέρηση και ως εκ τούτου τα στοιχεία δεν μπορεί να είναι απολύτως συγκρίσιμα, ειδικά αν λάβουμε υπόψη τις δραματικές αλλαγές που επήλθαν λόγω της οικονομικής κρίσης. Ωστόσο τα διαθέσιμα στοιχεία μπορούν να ληφθούν υπόψη αναφορικά με τη σημαντικότητα ενός κλάδου οικονομικής δραστηριότητας καθώς δεν επέρχονται ισχυρές διαφοροποιήσεις μεταξύ των τομέων των οικονομικών δραστηριοτήτων σε χρονικό διάστημα 5 ετών.

Καταγράφεται σαφής διαφοροποίηση μεταξύ των οικονομικών δραστηριοτήτων των ΚΟΙΝΣΕΠ και των οικονομικών δραστηριοτήτων των συμβατικών επιχειρήσεων στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας. Οι ΚΟΙΝΣΕΠ της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας ασκούν δραστηριότητες που σχετίζονται με το περιβάλλον, την υγεία και την κοινωνική μέριμνα, την εκπαίδευση, τον πολιτισμό και την αγροτική παραγωγή σε μεγαλύτερη συχνότητα από τις συμβατικές επιχειρήσεις. Το ποσοστό των ΚΟΙΝΣΕΠ που ασκούν δραστηριότητες στον τομέα του περιβάλλοντος, δηλαδή στον τομέα Ε. Παροχή νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και διαδικασίες εξυγίανσης ανέρχεται στο 6,9% του συνολικού αριθμού των ΚΟΙΝΣΕΠ της Περιφέρειας ήτοι 35 φορές μεγαλύτερο από το αντίστοιχο ποσοστό των

συμβατικών επιχειρήσεων. Το ποσοστό των ΚΟΙΝΣΕΠ που ασκούν δραστηριότητες στον τομέα ΙΖ. Δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα ανέρχεται στο 9,0% του συνολικού αριθμού των ΚΟΙΝΣΕΠ της Περιφέρειας ήτοι 18 φορές μεγαλύτερο από το αντίστοιχο ποσοστό των συμβατικών επιχειρήσεων. Το ποσοστό των ΚΟΙΝΣΕΠ που ασκούν δραστηριότητες στον τομέα Ιστ. Εκπαίδευση ανέρχεται στο 8,3% του συνολικού αριθμού των ΚΟΙΝΣΕΠ της Περιφέρειας ήτοι 12 φορές μεγαλύτερο από το αντίστοιχο ποσοστό των συμβατικών επιχειρήσεων. Το ποσοστό των ΚΟΙΝΣΕΠ που ασκούν δραστηριότητες στο δημιουργικό και πολιτιστικό τομέα, δηλαδή στον τομέα ΙΗ. Τέχνες, Διασκέδαση και Ψυχαγωγία ανέρχεται στο 15,9% του συνολικού αριθμού των ΚΟΙΝΣΕΠ της Περιφέρειας ήτοι 11 φορές μεγαλύτερο από το αντίστοιχο ποσοστό των συμβατικών επιχειρήσεων. Το ποσοστό των ΚΟΙΝΣΕΠ που ασκούν δραστηριότητες στον αγροτικό τομέα, δηλαδή στον τομέα Α. Γεωργία, δασοκομία και αλιεία ανέρχεται στο 13,8% του συνολικού αριθμού των ΚΟΙΝΣΕΠ της Περιφέρειας ήτοι 3,7 φορές μεγαλύτερο από το αντίστοιχο ποσοστό των συμβατικών επιχειρήσεων.

Στον αντίποδα απουσιάζουν εντελώς οι ΚΟΙΝΣΕΠ στους τομείς της παραγωγής ενέργειας, της μεταφοράς και αποθήκευσης, των χρηματοπιστωτικών και ασφαλιστικών υπηρεσιών και της διαχείρισης ακίνητης περιουσίας. Επίσης το ποσοστό των ΚΟΙΝΣΕΠ που ασκούν δραστηριότητες στον κατασκευαστικό τομέα, ανέρχεται στο 1,4% του συνολικού αριθμού των ΚΟΙΝΣΕΠ της Περιφέρειας ήτοι 6 φορές μικρότερο από το αντίστοιχο ποσοστό των συμβατικών επιχειρήσεων, ενώ το ποσοστό των ΚΟΙΝΣΕΠ που ασκούν δραστηριότητες στον εμπορικό τομέα, δηλαδή στον τομέα Ζ. Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών ανέρχεται στο 9,7% του συνολικού αριθμού των ΚΟΙΝΣΕΠ της Περιφέρειας ήτοι 3,3 φορές μικρότερο από το αντίστοιχο ποσοστό των συμβατικών επιχειρήσεων.

Πίνακας 4.3 Σύγκριση οικονομικής δραστηριότητας ΚΟΙΝΣΕΠ και συμβατικών Επιχειρήσεων στην Κεντρική Μακεδονία

Στατιστική ταξινόμηση οικονομικών δραστηριοτήτων NACE rev. 2 της Ευρωπαϊκής Ένωσης			ΚΟΙΝΣΕΠ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ		ΣΥΜΒΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΕΛΣΤΑΤ ΜΗΤΡΩΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ 2010	
ΤΟΜΕΙΣ	ΚΛΑΔΟΙ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΠΛΗΘΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΠΛΗΘΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
A	ΑΠΟ 01 ΕΩΣ 03	ΓΕΩΡΓΙΑ, ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑ	20	13,8%	6.127	3,7%
B	ΑΠΟ 05 ΕΩΣ 09	ΟΡΥΧΕΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΑ	0	0,0%	83	0,0%
Γ	ΑΠΟ 10 ΕΩΣ 33	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	12	8,3%	14.488	8,7%
Δ	35	ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ, ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ, ΑΤΜΟΥ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΣΜΟΥ	0	0,0%	1.206	0,7%
E	ΑΠΟ 36 ΕΩΣ 39	ΠΑΡΟΧΗ ΝΕΡΟΥ· ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΛΥΜΑΤΩΝ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΑΗΤΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ	10	6,9%	346	0,2%
Στ	ΑΠΟ 41 ΕΩΣ 43	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	2	1,4%	15.455	9,3%
Z	ΑΠΟ 45 ΕΩΣ 47	ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ· ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΙΚΛΕΤΩΝ	14	9,7%	53.256	32,0%
H	ΑΠΟ 49 ΕΩΣ 53	ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ	0	0,0%	10.212	6,1%
Θ	ΑΠΟ 55 ΕΩΣ 56	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ	8	5,5%	16.854	10,1%
I	ΑΠΟ 58 ΕΩΣ 63	ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	7	4,8%	2.337	1,4%
ΙΑ	ΑΠΟ 64 ΕΩΣ 66	ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	0	0,0%	805	0,5%
ΙΒ	68	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	0	0,0%	1.532	0,9%
ΙΓ	ΑΠΟ 69 ΕΩΣ 75	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	10	6,9%	27.777	16,7%

Συνέχεια Πίνακα 4.3

ΙΑ	ΑΠΟ 77 ΕΩΣ 82	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	6	4,1%	3.313	2,0%
ΙΕ	84	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ· ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	1	0,7%	136	0,1%
Ιστ	85	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	12	8,3%	1.129	0,7%
ΙΖ	ΑΠΟ 86 ΕΩΣ 88	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ	13	9,0%	751	0,5%
ΙΗ	ΑΠΟ 90 ΕΩΣ 93	ΤΕΧΝΕΣ, ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ	23	15,9%	2.522	1,5%
ΙΘ	ΑΠΟ 94 ΕΩΣ 96	ΆΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	7	4,8%	6.441	3,9%
Κ	ΑΠΟ 97 ΕΩΣ 98	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΩΣ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ· ΜΗ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ, ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΓΙΑ ΙΔΙΑ ΧΡΗΣΗ	0	0,0%		0,0%
ΚΑ	99	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΞΩΧΩΡΙΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΕΩΝ	0	0,0%		0,0%
ΚΒ	0	ΕΛΛΕΙΨΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	0	0,0%	1.405	0,8%
		ΣΥΝΟΛΟ	145	100,0%	166.175	

Παράλληλα, ως προς το αντικείμενο της δραστηριότητας που ασκούν οι ΚΟΙΝΣΕΠ της Κεντρικής Μακεδονίας διαφοροποιούνται σημαντικά σε σχέση με τη δραστηριότητα των κοινωνικών επιχειρήσεων σε Ευρωπαϊκό επίπεδο. Σύμφωνα με έρευνα που διεξήχθη μεταξύ 2009 και 2010 στο πλαίσιο του προγράμματος SELUSI, με χρηματοδότηση από το 7^ο πρόγραμμα πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σε 581 κοινωνικές επιχειρήσεις στην Ευρώπη, το 75% αυτών δραστηριοποιείται στους τομείς των κοινωνικών υπηρεσιών, της προώθησης της Απασχόλησης και Κατάρτισης, στο περιβάλλον, στην εκπαίδευση και στην υποστήριξη της οικονομικής, κοινωνικής και κοινοτικής ανάπτυξης.

Πίνακας 4.4 Αντικείμενο δραστηριότητας κοινωνικών επιχειρήσεων στην Ευρώπη

Δραστηριότητα	Ποσοστό
Κοινωνικές υπηρεσίες	16,70%
Απασχόληση και Κατάρτιση	14,88%
Περιβάλλον	14,52%
Εκπαίδευση	14,52%
Οικονομική, κοινωνική και κοινοτική ανάπτυξη	14,34%
Πολιτισμός, τέχνες και ψυχαγωγία	7,08%
Υγεία	6,90%
Στέγαση	2,72%
Επιχειρηματικές ενώσεις	2,00%
Νομικά, υπεράσπιση και πολιτική	1,63%
Λοιπά	4,72%
Σύνολο	100%

N = 581

Πηγή: www.selusi.eu

Στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας έως τις 11/5/2016 έχουν διαγραφεί 36 ΚΟΙΝΣΕΠ, ή ποσοστό 25% όσων έχουν ιδρυθεί. Το ποσοστό διαγραφών της Περιφέρειας είναι κατά τι μικρότερο από το μέσο όρο διαγραφών της χώρας το οποίο ανέρχεται στο 27%. Η συντριπτική πλειοψηφία 91,7% των διαγραφών αφορά σε ΚΟΝΣΕΠ συλλογικού και παραγωγικού σκοπού.

Πίνακας 4.5 ΚΟΙΝΣΕΠ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΜΕ ΔΙΑΓΡΑΦΗ ΑΠΟ ΤΟ ΜΗΤΡΩΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (έκδοση 11/5/2016) ΑΝΑ ΕΙΔΟΣ

Είδος	Αριθμός	Ποσοστό
Συλλογικού και Παραγωγικού Σκοπού	33	91,7%
Κοινωνικής Φροντίδας	2	5,6%
Ένταξης	1	2,8%
Σύνολο	36	100%

Μετά από τις 2 διαγραφές των ΚΟΙΝΣΕΠ Κοινωνικής Φροντίδας στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας ενεργές παραμένουν άλλες 2 ή ποσοστό 1,8% του συνόλου

των ΚΟΙΝΣΕΠ της Περιφέρειας, ποσοστό 5 φορές μικρότερο από το αντίστοιχο ποσοστό της χώρας που ανέρχεται σε 9,6%.

Πίνακας 4.6 ΕΝΕΡΓΕΣ ΚΟΙΝΣΕΠ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΣΤΟ ΜΗΤΡΩΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (έκδοση 11/5/2016) ΑΝΑ ΕΙΔΟΣ

Είδος	Αριθμός	Ποσοστό
Συλλογικού και Παραγωγικού Σκοπού	96	88,1%
Κοινωνικής Φροντίδας	2	1,8%
Ένταξης	11	10,1%
Σύνολο	109	100%

Η μοναδική ΚΟΙΝΣΕΠ που ιδρύθηκε με αντικείμενο οικονομικής δραστηριότητας σχετικό με τη δημόσια διοίκηση διαγράφηκε από το Μητρώο, με αποτέλεσμα το 100% του σχετικού τομέα να έχει διαγραφεί. Ποσοστά διαγραφών υψηλότερα από το μέσο όρο του ποσοστού διαγραφών ΚΟΙΝΣΕΠ στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας καταγράφονται στους τομείς της ενημέρωσης και επικοινωνίας (43%), Περιβάλλοντος (40%), στις υπηρεσίες παροχής καταλύματος και εστίασης (38%), στις υπηρεσίες υγείας και κοινωνικής μέριμνας (31%) και στις επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες (30%). Διαγραφές με ποσοστό αντίστοιχο του μέσου όρου διαγραφών στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας καταγράφονται στους τομείς του πολιτισμού (26%), της γεωργίας (25%), στην μεταποίηση (25%) και στην εκπαίδευση (25%). Μικρότερο του μέσου όρου ποσοστό διαγραφών καταγράφεται στον τομέα του εμπορίου (7%). Καμία διαγραφή δεν έχει καταγραφεί στους τομείς των λοιπών δραστηριοτήτων παροχής υπηρεσιών, των διοικητικών και υποστηρικτικών υπηρεσιών και των κατασκευών.

Πίνακας 4.7 ΚΟΙΝΣΕΠ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΠΡΟΣ ΕΝΑΡΞΕΙΣ

ΤΟΜΕΙΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΕΝΑΡΞΕΙΣ ΚΟΙΝΣΕΠ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΚΟΙΝΣΕΠ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΔΙΑΓΡΑΦΩΝ ΠΡΟΣ ΕΝΑΡΞΕΙΣ
ΙΕ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ· ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	1	1	100%
Ι	ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	7	3	43%
Ε	ΠΑΡΟΧΗ ΝΕΡΟΥ· ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΛΥΜΑΤΩΝ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ	10	4	40%
Θ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ	8	3	38%
ΙΖ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ	13	4	31%
ΙΓ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	10	3	30%
ΙΗ	ΤΕΧΝΕΣ, ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ	23	6	26%
Α	ΓΕΩΡΓΙΑ, ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑ	20	5	25%
Γ	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	12	3	25%
Ιστ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	12	3	25%
Ζ	ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ· ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΙΚΛΕΤΩΝ	14	1	7%
Στ	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	2	0	0%
ΙΔ	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	6	0	0%
ΙΘ	ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	7	0	0%
Β	ΟΡΥΧΕΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΑ	0	0	
Δ	ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ, ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ, ΑΤΜΟΥ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΣΜΟΥ	0	0	

Συνέχεια Πίνακα 4.7

Η	ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ	0	0	
ΙΑ	ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	0	0	
ΙΒ	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	0	0	
Κ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΩΣ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ· ΜΗ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ, ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΓΙΑ ΙΔΙΑ ΧΡΗΣΗ	0	0	
ΚΑ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΞΩΧΩΡΙΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΕΩΝ	0	0	
ΚΒ	ΕΛΛΕΙΨΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	0	0	
	ΣΥΝΟΛΟ	145	36	25%

Η διάσταση του χρόνου

Οι περισσότερες ΚΟΙΝΣΕΠ στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας ιδρύθηκαν το 2015, τέσσερα χρόνια μετά τη ψήφιση του νόμου για την Κοινωνική Οικονομία. Ποσοστό 25,5% των ΚΟΙΝΣΕΠ της Κεντρικής Μακεδονίας ιδρύθηκαν το 2014, ποσοστό 24,8% ιδρύθηκαν το 2013, ποσοστό 9,7% ιδρύθηκαν το πρώτο πεντάμηνο του 2016 και 6,2% ιδρύθηκαν το 2012.

Πίνακας 4.8 ΚΟΙΝΣΕΠ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΕΣ ΣΤΟ ΜΗΤΡΩΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (έκδοση
11/5/2016) ΑΝΑ ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ	ΠΛΗΘΟΣ ΚΟΙΝΣΕΠ	ΠΟΣΟΣΤΟ
2012	9	6,2%
2013	36	24,8%
2014	37	25,5%
2015	49	33,8%
2016 (έως 11/5/16)	14	9,7%
ΣΥΝΟΛΟ	145	100,0%

Οι περισσότερες διαγραφές ΚΟΙΝΣΕΠ στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας έγιναν το 2014. Συγκεκριμένα το 2014 διαγράφηκαν 21 ΚΟΙΝΣΕΠ ή ποσοστό 58,3% του συνόλου των διαγραφών ΚΟΙΝΣΕΠ στην Περιφέρεια. Ποσοστό 30,6% του συνολικού αριθμού των διαγραφών ΚΟΙΝΣΕΠ της Κεντρικής Μακεδονίας έγιναν το 2015, ποσοστό 8,3% του συνολικού αριθμού των διαγραφών έγιναν το πρώτο πεντάμηνο του 2016 και ποσοστό 2,8% του συνολικού αριθμού των διαγραφών έγινε το 2013. Το 2012 δεν διαγράφηκε καμία ΚΟΙΝΣΕΠ.

Πίνακας 4.9 ΚΟΙΝΣΕΠ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΕΣ ΣΤΟ ΜΗΤΡΩΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (έκδοση
11/5/2016) ΑΝΑ ΕΤΟΣ ΔΙΑΓΡΑΦΗΣ

ΕΤΟΣ ΔΙΑΓΡΑΦΗΣ	ΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΚΟΙΝΣΕΠ	ΠΟΣΟΣΤΟ
2012	0	0,0%
2013	1	2,8%
2014	21	58,3%
2015	11	30,6%
2016 (έως 11/5/16)	3	8,3%
ΣΥΝΟΛΟ	36	100,0%

Το 97,2% των ΚΟΙΝΣΕΠ της Κεντρικής Μακεδονίας διαγράφηκαν σε χρονικό διάστημα έως δύο χρόνια από την ίδρυσή τους.

Πίνακας 4.10 ΚΟΙΝΣΕΠ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΠΟΥ ΔΙΑΓΡΑΦΗΚΑΝ ΑΠΟ ΜΗΤΡΩΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (έκδοση 11/5/2016) ΚΑΤΑ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

ΜΗΝΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΓΓΡΑΦΗ ΕΩΣ ΤΗ ΔΙΑΓΡΑΦΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Έως έξι μήνες	9	25,0%
Από έξι μήνες έως ένα έτος	8	22,2%
Από ένα έτος έως 18 μήνες	8	22,2%
Από 18 μήνες έως δύο έτη	10	27,8%
Πάνω από 2 έτη	1	2,8%
Σύνολο	36	100,0%

Στο διάστημα των δύο χρόνων παρατηρείται ισοκατανομή ανά εξάμηνο του αριθμού των ΚΟΙΝΣΕΠ που διαγράφονται.

Εταιρικό κεφάλαιο

Κύριο χαρακτηριστικό των ΚΟΙΝΣΕΠ είναι το μικρό εταιρικό κεφάλαιο. Το 91,0% των ΚΟΙΝΣΕΠ που ιδρύθηκαν στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας έχει εταιρικό κεφάλαιο έως 5.000 €. Μόλις 2 ΚΟΙΝΣΕΠ ή ποσοστό 1,4% των ΚΟΙΝΣΕΠ που ιδρύθηκαν στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας έχει εταιρικό κεφάλαιο πάνω από 20.000 €. Σε γενικές γραμμές δεν παρατηρείται διαφοροποίηση στο εταιρικό κεφάλαιο των ΚΟΙΝΣΕΠ που ιδρύθηκαν και διαγράφηκαν στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας. Μοναδική εξαίρεση καταγράφεται στις ΚΟΙΝΣΕΠ που ιδρύθηκαν με εταιρικό κεφάλαιο μεγαλύτερο από 20.000 € και οι οποίες διαγράφηκαν στο σύνολό τους.

Πίνακας 4.11 ΚΟΙΝΣΕΠ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΝΑ ΕΤΑΙΡΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

	ΕΓΓΡΑΦΕΣ		ΔΙΑΓΡΑΦΕΣ		ΕΝΕΡΓΕΣ	
	ΠΛΗΘΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΠΛΗΘΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΠΛΗΘΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Εταιρικό Κεφάλαιο						
Έως 5.000 €	132	91,0%	32	88,9%	100	91,7%
Από 5.001 € έως 10.000 €	5	3,4%	2	5,6%	3	2,8%
Από 10.001 € έως 15.000 €	4	2,8%	0	0,0%	4	3,7%
Από 15.001 € έως 20.000 €	2	1,4%	0	0,0%	2	1,8%
Πάνω από 20.000	2	1,4%	2	5,6%	0	0,0%
Σύνολο	145	100,0%	36	100,0%	109	100,0%

Τόπος

Η μεγάλη πλειοψηφία των ΚΟΙΝΣΕΠ της Κεντρικής Μακεδονίας ιδρύθηκαν και λειτουργούν στην Περιφερειακή Ενότητα Θεσσαλονίκης. Τρεις από τις επτά ΚΟΙΝΣΕΠ που ιδρύθηκαν στις Περιφερειακές Ενότητες Σερρών και Πιερίας διαγράφηκαν. Οι διαγραφές στην Περιφερειακή Ενότητα Θεσσαλονίκης είναι ανάλογες των ιδρύσεων. Στις Περιφερειακές Ενότητες Χαλκιδικής, Κιλκίς, Ημαθίας και Πέλλας δεν καταγράφεται καμία διαγραφή.

Πίνακας 4.12 ΚΟΙΝΣΕΠ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΤΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ - ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΣΥΜΒΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΕΓΓΡΑΦΕΣ		ΔΙΑΓΡΑΦΕΣ		ΕΝΕΡΓΕΣ ΚΟΙΝΣΕΠ		ΣΥΜΒΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	
	ΠΛΗΘΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΠΛΗΘΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΠΛΗΘΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΠΛΗΘΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	121	83,4%	30	83,3%	91	83,5%	97.876	59,0%
ΣΕΡΡΩΝ	7	4,8%	3	8,3%	4	3,7%	14.332	8,6%
ΠΙΕΡΙΑΣ	7	4,8%	3	8,3%	4	3,7%	11.726	7,1%
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	5	3,4%	0	0,0%	5	4,6%	12.515	7,5%
ΚΙΛΚΙΣ	2	1,4%	0	0,0%	2	1,8%	6.330	3,8%
ΗΜΑΘΙΑΣ	2	1,4%	0	0,0%	2	1,8%	10.696	6,4%
ΠΕΛΛΑΣ	1	0,7%	0	0,0%	1	0,9%	12.371	7,5%
ΣΥΝΟΛΟ	145	100,0%	36	100,0%	109	100,0%	165.846	100,0%

Σε σχέση με την ενδοπεριφερειακή κατανομή των συμβατικών επιχειρήσεων μεγαλύτερο ποσοστό ΚΟΙΝΣΕΠ λειτουργεί στην Περιφερειακή Ενότητα Θεσσαλονίκης. Συγκεκριμένα το 83,5% των ενεργών ΚΟΙΝΣΕΠ της Περιφέρειας έχουν έδρα στη Θεσσαλονίκη, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό των συμβατικών επιχειρήσεων είναι 59,0%. Σε όλες τις άλλες Περιφερειακές Ενότητες το ποσοστό των ενεργών ΚΟΙΝΣΕΠ επί του συνόλου των ΚΟΙΝΣΕΠ της Περιφέρειας είναι μικρότερο από το αντίστοιχο ποσοστό των συμβατικών επιχειρήσεων. Μεγαλύτερη διαφοροποίηση παρατηρείται στην Περιφερειακή Ενότητα Πέλλας, στην οποία έχει έδρα το 0,9% των συνολικών ενεργών ΚΟΙΝΣΕΠ της Περιφέρειας, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό των συμβατικών επιχειρήσεων που έχει έδρα στην Πέλλα είναι 7,5%.

Ερευνητική Στρατηγική

Για την έρευνα επιλέχθηκε η επισκόπηση (Survey) με τη συλλογή πρωτογενών στοιχείων από τους και τις υπεύθυνες των ΚΟΙΝΣΕΠ της Κεντρικής Μακεδονίας, με τη χρήση ερωτηματολογίου. Η επιλογή της επισκόπησης έγινε καθώς αυτή διασφαλίζει γρήγορη και άμεση πρόσβαση στον προς έρευνα πληθυσμό.

Το ερευνητικό εργαλείο

Για τις ανάγκες της έρευνας συντάχθηκε ερωτηματολόγιο (παράρτημα 1) στην εφαρμογή Google Forms. Η εφαρμογή επιλέχθηκε γιατί δίνει τη δυνατότητα εύκολης συμπλήρωσης, διασφαλίζει την ανωνυμία των απαντήσεων και διευκολύνει την επεξεργασία των αποτελεσμάτων.

Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 10 ενότητες.

Στην πρώτη ενότητα καταγράφονται στοιχεία σχετικά με τα χαρακτηριστικά της ΚΟΙΝΣΕΠ και συγκεκριμένα το είδος, τον αριθμό των ιδρυτικών μελών, το αντικείμενο, το εταιρικό κεφάλαιο, την κατάσταση, το έτος ίδρυσης και στοιχεία απασχόλησης.

Στη δεύτερη ενότητα καταγράφονται στοιχεία σχετικά με την εκπαίδευση και την ηλικία της ηγετικής ομάδας της ΚΟΙΝΣΕΠ.

Στην τρίτη ενότητα καταγράφονται οι εκτιμήσεις του/της ερωτώμενου/ης σχετικά με τις επιχειρηματικές δεξιότητες της ηγετικής ομάδας και τις δεξιότητες διαχείρισης της εταιρικότητας καθώς και την καλλιέργεια κοινού οράματος.

Στη συνέχεια εξετάζεται η εκτίμηση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων, η εσωτερική οργάνωση και διαχείριση της εταιρικότητας καθώς και το μοντέλο διοίκησης, με ερωτήματα σχετικά με τη σαφήνεια των διαδικασιών λήψης αποφάσεων, την αποτελεσματικότητά τους, τη διάκριση/κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ των μελών και των εργαζομένων, και τη καλλιέργεια κινήτρων για την κινητοποίηση των μελών των εργαζομένων και των εθελοντών και τη βαρύτητα με την οποία οι απόψεις των πελατών και των ωφελούμενων λαμβάνονται υπόψη για τη λήψη των αποφάσεων.

Η επάρκεια των πόρων εξετάζεται από την άποψη της επάρκειας των οικονομικών πόρων όπως του κεφαλαίου, της πρόσβασης σε κεφάλαια και εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης. Η ηγεσία με όραμα και στρατηγική κατεύθυνση, επίσης αξιολογείται ως πόρος της κοινωνικής επιχείρησης καθώς και η πρόσβαση σε πληροφόρηση σχετική με την εξέλιξη της τεχνολογίας και της νομοθεσίας και του θεσμικού πλαισίου.

Ο Στρατηγικός Σχεδιασμός εξετάζεται σε συνάρτηση με το marketing, το επιχειρηματικό σχέδιο, στην εκτίμηση του μεγέθους της αγοράς, τις αξιολόγηση των αναγκών και των προτιμήσεων των πελατών και της τοπικής κοινωνίας, την μελέτη του ανταγωνισμού, την επικοινωνία του επιχειρηματικού μοντέλου στα μέλη της ΚΟΙΝΣΕΠ, καθώς και στην παρακολούθηση και στην προσαρμογή στις εξωτερικές αλλαγές.

Η υποστήριξη και η ανταπόκριση από τη δημόσια διοίκηση εξετάζεται ως προς την υποστήριξη από το κράτος, την εύκολη και γρήγορη αδειοδότηση της έναρξης της λειτουργίας της επιχείρησης, την απρόσκοπτη εξυπηρέτηση από τις δημόσιες υπηρεσίες και την εκτίμηση για τη γνώση που έχουν οι δημόσιοι φορείς σχετικά με θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των ΚΟΙΝΣΕΠ. Η υποστήριξη και η αποδοχή από την τοπική κοινωνία προσεγγίζεται με την επικοινωνία των στόχων και των σκοπών της στην τοπική κοινωνία, την υποστήριξη της τοπικής κοινωνίας, την εθελοντική προσφορά, τα έσοδα από την τοπική κοινωνία, τη λογοδοσία στην τοπική κοινωνία και την υποστήριξη από τους φίλους και τους συνεργάτες.

Η αποτελεσματική συνεργασία με δημόσιο τομέα-τοπικές και περιφερειακές αρχές συναρτάται με την υποστήριξη από τις τοπικές και περιφερειακές αρχές, τη λήψη ποιοτικών υπηρεσιών συμβουλευτικής καθώς και με τη διάθεση πόρων, όπως η παραχώρηση κτιριακών εγκαταστάσεων εκ μέρους των τοπικών και περιφερειακών αρχών. Ιδιαίτερη σημασία δίνεται στο βαθμό που οι ΚΟΙΝΣΕΠ διαθέτουν προϊόντα ή υπηρεσίες στις τοπικές και οι περιφερειακές αρχές.

Η αξιολόγηση της βιωσιμότητας των κοινωνικών επιχειρήσεων προσεγγίζεται με βάση τις οικονομικές επιδόσεις και συγκεκριμένα τα αποτελέσματα χρήσης του τελευταίου έτους καθώς και τις προσδοκίες για την εξέλιξη των οικονομικών αποτελεσμάτων της Κοινωνικής Επιχείρησης, τον κοινωνικό και τον περιβαλλοντικό

αντίκτυπο, όπως αυτά αυτοπροσδιορίζονται από τους και τις εκπροσώπους των Κοινωνικών Επιχειρήσεων.

Το ερωτηματολόγιο συντάχθηκε το Σεπτέμβριο του 2016, είναι ανώνυμο και με σκοπό τη διευκόλυνση των ερωτώμενων δεν περιέχει υποχρεωτικές ερωτήσεις. Ο απαιτούμενος χρόνος ηλεκτρονικής συμπλήρωσης μετρήθηκε σε 10 έως 15 λεπτά.

Κλίμακα μέτρησης των μεταβλητών

Για τη μέτρηση των υπό αξιολόγηση μεταβλητών χρησιμοποιήθηκαν ερωτήσεις από μελέτες που παρουσιάστηκαν στην βιβλιογραφική επισκόπηση και ιδίως από τις έρευνες των Martyna Wronka (2013), Morgan P. Miles et al (2013), Glaveli and Geormas (2016), Nurul Indarti and Marja Langenberg, Zeleke Worku (2013) και David Boyer et al (2008). Σε αρκετές περιπτώσεις οι ερωτήσεις προσαρμόστηκαν στα ελληνικά δεδομένα και στο πλαίσιο λειτουργίας των ΚΟΙΝΣΕΠ.

Το Κοινωνικό Κεφάλαιο μετρήθηκε με 12 ερωτήσεις

Πίνακας 4.13 Κλίμακα μέτρησης Κοινωνικού Κεφαλαίου

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ (ΚΦ)	
ΚΦ1	Εμπειρία των μελών της ΔΕ στην άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας
ΚΦ2	Τα μέλη της ΔΕ έχουν τις γνώσεις (π.χ. μάρκετινγκ, μανάτζμεντ, χρηματοοικονομικά) που απαιτούνται για την επιτυχημένη άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας
ΚΦ3	Τα μέλη της ΔΕ έχουν τις γνώσεις που χρειάζεται για την επιτυχημένη άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας
ΚΦ4	Τα μέλη της ΔΕ είναι σε θέση να εντοπίζουν κοινωνικά προβλήματα και να προτείνουν οικονομικά βιώσιμες λύσεις
ΚΦ5	Τα μέλη της ΔΕ πιστεύουν στις αρχές και στις αξίες της κοινωνικής οικονομίας
ΚΦ6	Τα μέλη της ΔΕ έχουν υιοθετήσει και υπηρετούν το όραμα της ΚΟΙΝΣΕΠ
ΚΦ7	Οι διαδικασίες που λαμβάνονται οι αποφάσεις στην ΚΟΙΝΣΕΠ έχουν καθοριστεί με σαφήνεια

Συνέχεια Πίνακα 4.13

ΚΦ8	Οι διαδικασίες με τις οποίες λαμβάνονται οι αποφάσεις και επιλύονται οι συγκρούσεις στην ΚΟΙΝΣΕΠ σας είναι αποτελεσματικές
ΚΦ9	Παρέχονται / καλλιεργούνται κίνητρα για την αποτελεσματική κινητοποίηση των μελών, των εθελοντών και των εργαζομένων της ΚΟΙΝΣΕΠ προς την επίτευξη των κοινωνικών και οικονομικών της στόχων
ΚΦ10	Τα μέλη της ΚΟΙΝΣΕΠ σας έχουν αποδεχθεί την αποστολή και το όραμά της
ΚΦ11	Υπάρχει σαφής διάκριση/κατανομή αρμοδιοτήτων και καθηκόντων μεταξύ των μελών ή/και των εργαζομένων της ΚΟΙΝΣΕΠ
ΚΦ12	Οι απόψεις των πελατών-επωφελούμενων λαμβάνονται υπόψη κατά τη λήψη των αποφάσεων

Η επάρκεια πόρων μετρήθηκε με 8 ερωτήσεις

Πίνακας 4.14 Κλίμακα μέτρησης επάρκειας πόρων

ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΠΟΡΩΝ (ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ, ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ) (ΕΠ)	
ΕΠ1	Το υπάρχον κεφάλαιο της ΚΟΙΝΣΕΠ επαρκεί για να διατηρηθεί και να επεκταθεί η ΚΟΙΝΣΕΠ
ΕΠ2	Εάν χρειαστεί, μπορούμε εύκολα να βρούμε πρόσθετα κεφάλαια
ΕΠ3	Εάν χρειαστεί, μπορούμε εύκολα να έχουμε πρόσβαση σε εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης
ΕΠ4	Στην ΚΟΙΝΣΕΠ μας υπάρχει ισχυρή ηγεσία που προσφέρει όραμα και στρατηγική κατεύθυνση
ΕΠ5	Οι τεχνολογικοί πόροι που έχουμε στην κατοχή μας επαρκούν για την ανάπτυξη της ΚΟΙΝΣΕΠ
ΕΠ6	Έχουμε ικανοποιητική πρόσβαση σε πληροφορίες για εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης
ΕΠ7	Έχουμε ικανοποιητική πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικές με τεχνολογίες που μπορούν να υποστηρίξουν την ανάπτυξη/καινοτομία της ΚΟΙΝΣΕΠ μας
ΕΠ8	Έχουμε ικανοποιητική πρόσβαση σε πληροφορίες που αφορούν στη νομοθεσία και το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία των ΚΟΙΝΣΕΠ

Ο Στρατηγικός Σχεδιασμός και Προσανατολισμός μετρήθηκε με 9 ερωτήσεις.

Πίνακας 4.15 Κλίμακα μέτρησης του Στρατηγικού Σχεδιασμού και του Προσανατολισμού

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ (ΣΣ)	
ΣΣ1	Έχουμε επενδύσει σημαντικά στο μάρκετινγκ και στην προώθηση των προϊόντων και των υπηρεσιών μας
ΣΣ2	Έχει διαμορφωθεί ένα αποτελεσματικό επιχειρηματικό σχέδιο στην ΚΟΙΝΣΕΠ μας
ΣΣ3	Το προϊόν/υπηρεσία που προσφέρουμε απευθύνεται σε ένα μέγεθος αγοράς που μπορεί να διασφαλίσει την επιβίωση και ανάπτυξη της ΚΟΙΝΣΕΠ μας
ΣΣ4	Οι ανάγκες/προτιμήσεις των πελατών/επωφελούμενων οδηγούν τις επιχειρηματικές αποφάσεις της ΚΟΙΝΣΕΠ μας
ΣΣ5	Μπορούμε να κατανοήσουμε και να ανταποκριθούμε αποτελεσματικά στις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας όπου λειτουργούμε
ΣΣ6	Παρακολουθούμε στενά τις πρακτικές και τα προϊόντα των ανταγωνιστών μας
ΣΣ7	Το επιχειρησιακό μοντέλο μας είναι κατανοητό από τα μέλη και τους εργαζόμενους μας
ΣΣ8	Η ΚΟΙΝΣΕΠ μας μπορεί να προσαρμόζεται εύκολα και γρήγορα σε εξωτερικές αλλαγές
ΣΣ9	Παρακολουθούμε και κατανοούμε άμεσα αλλαγές στο εξωτερικό μας περιβάλλον που δύναται να επηρεάσουν την πορεία της ΚΟΙΝΣΕΠ μας

Η υποστήριξη και η ανταπόκριση από τη δημόσια διοίκηση μετρήθηκε με 4 ερωτήσεις.

Πίνακας 4.16 Κλίμακα μέτρησης της Υποστήριξης και της Ανταπόκρισης από τη Δημόσια Διοίκηση

ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ ΑΠΟ ΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ (ΔΔ)	
ΔΔ1	Ο κρατικός μηχανισμός έχει υποστηρίξει σε μεγάλο βαθμό την ΚΟΙΝΣΕΠ μας
ΔΔ2	Πήραμε τις άδειες και τις εγκρίσεις που χρειάζονται για την έναρξη της ΚΟΙΝΣΕΠ μας εύκολα και γρήγορα
ΔΔ3	Καθ' όλη τη διάρκεια λειτουργίας της ΚΟΙΝΣΕΠ μας δεν αντιμετωπίσαμε/αντιμετωπίζουμε προβλήματα στην επαφή με τις δημόσιες υπηρεσίες
ΔΔ4	Οι δημόσιοι φορείς γνωρίζουν τη σχετική με τις ΚΟΙΝΣΕΠ νομοθεσία και μας εξυπηρετούν αποτελεσματικά

Η υποστήριξη και η αποδοχή από την τοπική κοινωνία μετρήθηκε με 7 ερωτήσεις.

Πίνακας 4.17 Κλίμακα μέτρησης της Υποστήριξης και Αποδοχής από την Τοπική Κοινωνία.

ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΧΗ ΑΠΟ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ (ΤΚ)	
TK1	Η τοπική κοινωνία γνωρίζει τους στόχους – σκοπούς της ΚΟΙΝΣΕΠ μας
TK2	Έχουμε την υποστήριξη και την αποδοχή της τοπικής κοινωνίας
TK3	Έχουμε λάβει δωρεές από την τοπική κοινωνία
TK4	Μέλη της τοπικής κοινωνίας προσφέρουν εθελοντικά εργασία στην ΚΟΙΝΣΕΠ μας
TK5	Το μεγαλύτερο ποσοστό των εσόδων μας προέρχεται από πελάτες – μέλη της τοπικής κοινωνίας
TK6	Νιώθουμε υπόλογοι στην τοπική κοινωνία
TK7	Έχουμε πολλούς συνεργάτες και φίλους που μας υποστηρίζουν

Η αποτελεσματική συνεργασία με το δημόσιο, τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές μετρήθηκε με 3 ερωτήσεις.

Πίνακας 4.18 Κλίμακα μέτρησης της αποτελεσματικής συνεργασίας με το δημόσιο, τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΔΗΜΟΣΙΟ ΤΟΠΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΑΡΧΕΣ (ΣΔ)	
ΣΔ1	Κατά τη διάρκεια της λειτουργίας μας είχαμε την υποστήριξη των τοπικών και περιφερειακών αρχών (Δήμοι και Περιφέρειες)
ΣΔ2	Οι τοπικές αρχές μας υποστήριξαν με υψηλής ποιότητας συμβουλευτικές υπηρεσίες (π.χ. σεμινάρια, πληροφόρηση σχετικά με θέματα της λειτουργίας μας)
ΣΔ3	Οι τοπικές αρχές μας παραχώρησαν πόρους απαραίτητους για την ανάπτυξη της ΚΟΙΝΣΕΠ μας (π.χ. κτίρια)

Η Βιωσιμότητα μετρήθηκε με 7 ερωτήσεις ως προς την υποκειμενική διάσταση της, ενώ παράλληλα διαμορφώθηκε ερώτηση σχετικά με την κερδοφορία της ΚΟΙΝΣΕΠ την προηγούμενη οικονομική χρήση του 2015 σε μία κατεύθυνση αντικειμενικής αποτύπωσης μίας καθαρά οικονομικής διάστασης της βιωσιμότητας.

Πίνακας 4.19 Κλίμακα μέτρησης της Βιωσιμότητας

ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ	
B1	Η ΚΟΙΝΣΕΠ μας μπορεί να ανταπεξέλθει στις οικονομικές της υποχρεώσεις
B2	Με την πάροδο του χρόνου έχει αυξηθεί η οικονομική μας αποτελεσματικότητα
B3	Υπάρχει προσδοκία για θετικά οικονομικά αποτελέσματα την επόμενη ζετία
B4	Η στρατηγική της ΚΟΙΝΣΕΠ οδηγείται από ηθικές αξίες
B5	Ο αντίκτυπος της ΚΟΙΝΣΕΠ στην τοπική κοινωνία είναι ισχυρός
B6	Η ΚΟΙΝΣΕΠ λειτουργεί με κοινωνικά βιώσιμο τρόπο
B7	Η ΚΟΙΝΣΕΠ λειτουργεί με περιβαλλοντικά βιώσιμο τρόπο

Για τη βαθμολόγηση των απαντήσεων χρησιμοποιήθηκε 5βάθμια κλίμακα Likert, με τιμές 1= Διαφωνώ απόλυτα, 2=Διαφωνώ, 3=Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ, 4=Συμφωνώ, 5= Συμφωνώ απόλυτα. Η 5βάθμια κλίμακα επιλέχθηκε για τη σαφήνεια που διασφαλίζει στην κατανομή του εύρους των πιθανών απαντήσεων και για τη συμβολή της στην ευκολία συμπλήρωσης και ταξινόμησης.

Πιλοτική έρευνα – ενίσχυση εγκυρότητας και αξιοπιστίας

Πριν την οριστικοποίησή του το ερωτηματολόγιο ελέγχθηκε και διορθώθηκε από την επιβλέπουσα καθηγήτρια κα Νίκη Γλαβέλη. Αρχικές ερωτήσεις αφαιρέθηκαν και προστέθηκαν άλλες πιο εύστοχες, κατανοητές και εύκολα μετρήσιμες. Σε αυτή τη φάση οριστικοποιήθηκε η επιλογή της 5βάθμιας κλίμακας Likert. Στη συνέχεια το ερωτηματολόγιο ελέγχθηκε και από ομάδα ελέγχου τριών ατόμων, ως προς το περιεχόμενο, την κατανόηση και το χρόνο που απαιτείται για τη συμπλήρωσή του. Από αυτή τη διαδικασία προέκυψαν παρατηρήσεις σχετικά με τη σειρά των ερωτήσεων, τη σωστή διατύπωση των βαθμίδων της εκπαίδευσης και την κατανόηση ερώτησης σχετικά με κοινωνικά βιώσιμο τρόπο λειτουργίας της ΚΟΙΝΣΕΠ. Παράλληλα από τη διαδικασία ελέγχου διαπιστώθηκε πως ο χρόνος συμπλήρωσης

κυμαίνεται μεταξύ 10 και 15 λεπτών. Οι παρατηρήσεις που προέκυψαν κατά τον έλεγχο ενσωματώθηκαν στο αρχικό σχέδιο του ερωτηματολογίου.

Διαδικασία συλλογής δεδομένων

Έγινε απογραφική έρευνα, ηλεκτρονικά στο σύνολο των 145 ΚΟΙΝΣΕΠ της Κεντρικής Μακεδονίας που είχαν εγγραφή στο μητρώο φορέων κοινωνικής οικονομίας στην έκδοση στις 11/5/2016. Σε αυτές συμπεριλαμβάνονται και όσες ΚΟΙΝΣΕΠ είχαν διαγραφεί από το μητρώο. Δεκαεννέα λογαριασμοί ηλεκτρονικού ταχυδρομείου δεν ήταν ενεργοί ή είχαν δηλωθεί με λάθος στοιχεία στο μητρώο και δεν έγινε δυνατή η επικοινωνία με ισάριθμες ΚΟΙΝΣΕΠ. Από τους 19 μη ενεργούς λογαριασμούς email οι 14 αφορούν σε εν λειτουργία ΚΟΙΝΣΕΠ και οι 5 σε ΚΟΙΝΣΕΠ με διαγραφή από το μητρώο.

Ένα επαναληπτικό email στάλθηκε, 20 ημέρες μετά το πρώτο, σε όλες τις ΚΟΙΝΣΕΠ της Κεντρικής Μακεδονίας με υπενθύμιση για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου. Επιπλέον για την προώθηση του ερωτηματολογίου αξιοποιήθηκαν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης καθώς ένα μήνυμα στάλθηκε στο inbox 53 ΚΟΙΝΣΕΠ που μετά από σχετική έρευνα διαπιστώθηκε ότι έχουν σελίδα στο facebook.

Συνολικά συλλέχθηκαν 25 συμπληρωμένα ερωτηματολόγια στην περίοδο Οκτωβρίου – Νοεμβρίου 2016. Όλες οι ΚΟΙΝΣΕΠ που συμπλήρωσαν είναι ενεργές στο Μητρώο και αντιστοιχούν στο 23% των ΚΟΙΝΣΕΠ της Κεντρικής Μακεδονίας που παραμένουν εγγεγραμμένες στο Μητρώο κοινωνικής οικονομίας. Το ποσοστό των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησε μπορεί να ανέλθει στο 35% με 55% των πραγματικά ενεργών, εάν δεχτούμε τις εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όπως διατυπώνονται στην έκθεση με τίτλο «A map of social enterprises and their ecosystems in Europe, country report for Greece», σύμφωνα με την οποία, το 2014, εκτιμάται πως μόνο το 30% έως 50% των ΚΟΙΝΣΕΠ που ήταν εγγεγραμμένες στο Μητρώο ήταν σε κατάσταση λειτουργίας.

Ανάλυση δεδομένων

Η ανάλυση των δεδομένων, η αξιολόγηση και η στοιχειοθέτηση της απάντησης του βασικού ερωτήματος της έρευνας έγινε στατιστική ανάλυση με τη χρήση του SPSS. Παράλληλα για τη τεκμηρίωση των χαρακτηριστικών του δείγματος και για την αξιολόγηση των μεταβλητών της έρευνας, χρησιμοποιήθηκε περιγραφική στατιστική με τη βοήθεια του Microsoft Excel.

Με τη χρήση μεθόδων περιγραφικής στατιστικής (ποσοστά και μέσοι όροι) περιγράφονται τα χαρακτηριστικά του δείγματος και η μέση τιμή κάθε μεταβλητής.

Η μέτρηση της εγκυρότητας και της αξιοπιστίας των κλιμάκων μέτρησης των μεταβλητών, έγινε με τη χρήση του SPSS με την ανάλυση παραγόντων και τον υπολογισμό του συντελεστή α -Cronbach, αντίστοιχα. Η ανάλυση αξιοπιστίας χρησιμοποιείται προκειμένου να ελεγχθεί κατά πόσο οι μεταβλητές που απαρτίζουν τις συνιστώσες είναι ικανές για να δημιουργηθεί ένα αξιόπιστο μοντέλο ή εάν θα πρέπει να γίνει διαγραφή ή τροποποίησή τους. Ο συντελεστής Cronbach's alpha μπορεί να ερμηνευθεί σαν ο μέσος όρος όλων των πιθανών τιμών της αξιοπιστίας διχοτόμησης για το ερωτηματολόγιο και γι' αυτό προτιμάτε, αφού δεν εξαρτάται από τη διάταξη των στοιχείων. Μπορεί να πάρει τιμές από 0 έως 1. Επαρκής συνάφεια και επομένως καλή αξιοπιστία έχουμε όταν ο δείκτης αυτός είναι πάνω από 0,7, ενώ χαμηλή αξιοπιστία έχουμε στην περίπτωση που ο δείκτης είναι μικρότερος από 0,7. Η χαμηλότερη αποδεκτή τιμή του δείκτη είναι το 0,7 και έτσι αυτός χρησιμοποιήθηκε και στην παρούσα διπλωματική εργασία για τον έλεγχο της αξιοπιστίας του προτεινόμενου θεωρητικού μοντέλου.

Για την απόδειξη της σχέσης μεταξύ των κρίσιμων παραγόντων επιτυχίας τόσο μεταξύ τους όσο και με τη βιωσιμότητα χρησιμοποιήθηκε η συσχέτιση με τη χρήση του συντελεστή Pearson. Με τη χρήση συσχετίσεων δίνεται η δυνατότητα να ελεγχθούν δυο μεταβλητές ως προς τη γραμμική τους σχέση και κατά πόσο μια μεταβολή στη μια θα επηρεάσει θετικά ή αρνητικά την άλλη. ο συντελεστής Pearson (συμβολίζεται με το r , με τιμές στο εύρος -1 έως 1), που είναι ο πλέον γνωστός. Όταν $r=0$ δεν υπάρχει συσχέτιση, όταν $r>0$ υπάρχει θετική συσχέτιση και όταν $r<0$ υπάρχει αρνητική συσχέτιση των μεταβλητών. Πολύ σπάνια όμως μπορεί να παρατηρηθεί μια συσχέτιση 0, -1 ή 1. Συνήθως οι τιμές κυμαίνονται κάπου στο ενδιάμεσο. Τα όρια

των τιμών που μπορεί να πάρει ο συντελεστής Pearson (r) χαρακτηρίζουν τη συσχέτιση ως ακολούθως:

-Υψηλή συσχέτιση: 0,5 έως 1,0 ή -0,5 έως 1,0

-Μέτρια συσχέτιση: 0,3 έως 0,5 ή -0,3 έως 0,5

-Χαμηλή συσχέτιση: 0,1 έως 0,3 ή -0,1 έως -0,3.

5. Αποτελέσματα έρευνας

Στο κεφάλαιο παρουσιάζονται συνοπτικά τα αποτελέσματα της έρευνας τα οποία αναλυτικά παρουσιάζονται και στο Παράρτημα 2.

Περιγραφική Στατιστική - Τα χαρακτηριστικά του δείγματος - προφίλ των ΚΟΙΝΣΕΠ που συμμετείχαν στην έρευνα.

Όλες οι ΚΟΙΝΣΕΠ που συμμετείχαν στην έρευνα είναι συλλογικού και παραγωγικού σκοπού. Απουσιάζουν εντελώς οι ΚΟΙΝΣΕΠ ένταξης και οι κοινωνικής φροντίδας.

Το 96% των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στην έρευνα είναι σε λειτουργία και μία ή 4% είναι σε καθεστώς αδράνειας, παραμένει όμως εγγεγραμμένη στο Μητρώο. Δεν απάντησε καμία ΚΟΙΝΣΕΠ με διαγραφή από το Μητρώο.

Δεκατρείς ΚΟΙΝΣΕΠ ή ποσοστό 52% έχουν τον μικρότερο δυνατό αριθμό των 5 μελών που προβλέπει ο Ν. 4019/2011 για την κοινωνική οικονομία. Επτά ΚΟΙΝΣΕΠ ή ποσοστό 28% έχουν 6 μέλη, 1 ΚΟΙΝΣΕΠ ή ποσοστό 4% έχει 7 μέλη και 4 ΚΟΙΝΣΕΠ ή ποσοστό 16% έχουν 8 και πλέον μέλη.

Οι περισσότερες ΚΟΙΝΣΕΠ δηλώνουν πως δραστηριοποιούνται στην μεταποίηση. Συγκεκριμένα οι επικρατέστεροι κλάδοι είναι η μεταποίηση με 7 ΚΟΙΝΣΕΠ ή ποσοστό 29,2% του συνόλου, η Εκπαίδευση και οι Άλλες Δραστηριότητες Παροχής Υπηρεσιών με 4 ΚΟΙΝΣΕΠ ή 16,7% του συνόλου.

Το 73,9% των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έχουν εταιρικό κεφάλαιο έως 5.000 €, το 8,7% μεταξύ 5.001 και 10.000 €, το 13% μεταξύ 10.001 € και 15.000 € και 1 ΚΟΙΝΣΕΠ ή το 4,3% έχει εταιρικό κεφάλαιο μεγαλύτερο από 20.001 €. Δεν καταγράφηκε ΚΟΙΝΣΕΠ με εταιρικό κεφάλαιο μεταξύ 15.001 € και 20.000 €.

Οι περισσότερες ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν ιδρύθηκαν μέσα στην τελευταία τριετία. Το 28% ιδρύθηκε το 2014, ένα 24% το 2015, άλλο ένα 24% ιδρύθηκε το 2016, το 16% ιδρύθηκε το 2012 και το 8% ιδρύθηκε το 2013.

Το 64% των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έχουν το μικρότερο δυνατό αριθμό των 3 μελών στη Διοικούσα Επιτροπή, 4 μέλη έχει το 8% των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν και το υπόλοιπο 28% έχει πενταμελή Διοικούσα Επιτροπή. Ο Μέσος Όρος του αριθμού των μελών της Διοικούσας Επιτροπής είναι 3,64.

Το 42% των μελών της Διοικούσας Επιτροπής των ΚΟΙΝΣΕΠ είναι γυναίκες. Το 40% των ΚΟΙΝΣΕΠ έχει 2 γυναίκες στην ΔΕ, το 36% έχει μία γυναίκα στην ΔΕ, ένα 12% έχει 3 γυναίκες στην ΔΕ, ενώ ένα άλλο 12% δεν έχει καθόλου γυναίκες στην ΔΕ. Ο Μέσος Όρος του αριθμού των γυναικών μελών της Διοικούσας Επιτροπής είναι 1,52.

Το 69% των μελών της Διοικούσας Επιτροπής των ΚΟΙΝΣΕΠ έχουν πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, το 26% τίτλο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και το 1% τίτλο υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Το 95% των ΚΟΙΝΣΕΠ έχει στη ΔΕ τουλάχιστον ένα μέλος με πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ το ποσοστό για τις ΚΟΙΝΣΕΠ με τουλάχιστον ένα μέλος στη ΔΕ που έχει τίτλο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι 62%.

Το 37% των μελών της Διοικούσας Επιτροπής των ΚΟΙΝΣΕΠ έχουν ηλικία από 35 έως 44 ετών, το 28% είναι μεταξύ 45 και 54 ετών, το 26% μεταξύ 25 και 34 ετών, το 8% έχουν ηλικία μεγαλύτερη από 55 ετών και το 1% έχει ηλικία μικρότερη από 24 ετών.

Σε δείγμα 24 ΚΟΙΝΣΕΠ καταγράφηκαν 47 θέσεις εργασίας ή 1,96 θέσεις εργασίας ανά επιχείρηση. Από τις παραπάνω θέσεις οι 37 ή ποσοστό 78,7% καλύφθηκαν από μέλη των ΚΟΙΝΣΕΠ και 10 θέσεις ή ποσοστό 21,3% καλύφθηκε από εργαζόμενους μη μέλη των ΚΟΙΝΣΕΠ. Τριανταπέντε θέσεις ή ποσοστό 74,5% αφορούν σε θέσεις μερικής απασχόλησης και 12 θέσεις ή ποσοστό 25,5% αφορούν σε θέσεις πλήρους απασχόλησης. Αναλυτικά 26 θέσεις μερικής απασχόλησης ή ποσοστό 55,3% του συνόλου καλύφθηκαν με μέλη των ΚΟΙΝΣΕΠ, 11 θέσεις πλήρους απασχόλησης ή ποσοστό 23,4% καλύφθηκαν με μέλη των ΚΟΙΝΣΕΠ, 9 θέσεις μερικής

απασχόλησης ή ποσοστό 19,2 % του συνόλου καλύφθηκαν από εργαζόμενους μη μέλη των ΚΟΙΝΣΕΠ και 1 θέση πλήρους απασχόλησης ή ποσοστό 2,1% καλύφθηκε από εργαζόμενο μη μέλος ΚΟΙΝΣΕΠ.

Το 80% των ΚΟΙΝΣΕΠ δεν έχει συνάψει συμβάσεις για προμήθεια προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών με κάποια τοπική ή περιφερειακή αρχή. Από αυτές που έχουν συνάψει συμβάσεις με τοπικές ή περιφερειακές αρχές οι δύο δήλωσαν πως τα έσοδα από κάποια τοπική ή περιφερειακή αρχή αποτέλεσαν έως το 20% των συνολικών ετήσιων εσόδων τους το 2015 και μία πως τα έσοδα της από τοπική ή περιφερειακή αρχή ήταν μεταξύ 21% και 40% των συνολικών ετήσιων εσόδων τους το 2015.

Από τις 17 ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στη σχετική ερώτηση οι περισσότερες το 2015 ήταν ζημιογόνες. Συγκεκριμένα 6 ΚΟΙΝΣΕΠ ή ποσοστό 35,3%, είχαν ζημίες έως 5.000€, 3 ΚΟΙΝΣΕΠ ή ποσοστό 17,6% είχαν ζημίες από 5.001€ έως 10.000€ και 1 ΚΟΙΝΣΕΠ ή ποσοστό 5,9% είχε ζημίες μεγαλύτερες από 10.001€. Στον αντίποδα 4 ΚΟΙΝΣΕΠ ή ποσοστό 23,5% είχαν κέρδη έως 5.000€ και 1 ΚΟΙΝΣΕΠ είχε κέρδη μεγαλύτερα από 10.001€. Δύο ΚΟΙΝΣΕΠ ή ποσοστό 11,8% είχαν ισοσκελισμένη χρήση το 2015. Συγκεντρωτικά το 58,8% κατέγραψε ζημίες το 2015, 11,8% είχε ισοσκελισμένη χρήση και το 29,4% κατέγραψε κέρδη.

Μέσοι όροι

Με την καταγραφή των μέσων όρων των απαντήσεων του ερωτηματολογίου αποτυπώνονται οι εκτιμήσεις των υπευθύνων των ΚΟΙΝΣΕΠ για κάθε ερώτηση (αντικείμενο/item) του ερωτηματολογίου. Επίσης συγκεντρωτικά για κάθε μεταβλητή της έρευνας αποτυπώνεται ο Μέσος Όρος, ώστε να διαμορφωθεί μία εικόνα για την αξιολόγηση κάθε κρίσιμου παράγοντα καθώς και της βιωσιμότητας.

Για το Κοινωνικό κεφάλαιο, σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, οι ΜΟ κυμαίνονται μεταξύ 3,68 και 4,48. Η μικρότερη τιμή καταγράφεται στην ερώτηση «Τα μέλη της ΔΕ έχουν τις γνώσεις (πχ μάρκετινγκ, μάνατζμεντ, χρηματοοικονομικά) που απαιτούνται για την επιτυχημένη άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας» και η μεγαλύτερη στην ερώτηση «Τα μέλη της ΔΕ πιστεύουν στις αρχές και στις αξίες της κοινωνικής οικονομίας».

Πίνακας 5.1 μο ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ (ΚΦ)

Ερωτήσεις		ΜΟ
ΚΦ1	Εμπειρία των μελών της ΔΕ στην άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας	4,00
ΚΦ2	Τα μέλη της ΔΕ έχουν τις γνώσεις (π.χ. μάρκετινγκ, μάνατζμεντ, χρηματοοικονομικά) που απαιτούνται για την επιτυχημένη άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας	3,68
ΚΦ3	Τα μέλη της ΔΕ έχουν τις γνώσεις που χρειάζεται για την επιτυχημένη άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας	4,00
ΚΦ4	Τα μέλη της ΔΕ είναι σε θέση να εντοπίζουν κοινωνικά προβλήματα και να προτείνουν οικονομικά βιώσιμες λύσεις	4,00
ΚΦ5	Τα μέλη της ΔΕ πιστεύουν στις αρχές και στις αξίες της κοινωνικής οικονομίας	4,48
ΚΦ6	Τα μέλη της ΔΕ έχουν υιοθετήσει και υπηρετούν το όραμα της ΚΟΙΝΣΕΠ	4,40
ΚΦ7	Οι διαδικασίες που λαμβάνονται οι αποφάσεις στην ΚΟΙΝΣΕΠ έχουν καθοριστεί με σαφήνεια	4,36
ΚΦ8	Οι διαδικασίες με τις οποίες λαμβάνονται οι αποφάσεις και και επιλύονται οι συγκρούσεις στην ΚΟΙΝΣΕΠ σας είναι αποτελεσματικές	4,28
ΚΦ9	Παρέχονται / καλλιεργούνται κίνητρα για την αποτελεσματική κινητοποίηση των μελών, των εθελοντών και των εργαζομένων της ΚΟΙΝΣΕΠ προς την επίτευξη των κοινωνικών και οικονομικών της στόχων	4,24
ΚΦ10	Τα μέλη της ΚΟΙΝΣΕΠ σας έχουν αποδεχθεί την αποστολή και το όραμά της	4,40
ΚΦ11	Υπάρχει σαφής διάκριση/κατανομή αρμοδιοτήτων και καθηκόντων μεταξύ των μελών ή/και των εργαζομένων της ΚΟΙΝΣΕΠ	4,12
ΚΦ12	Οι απόψεις των πελατών-επωφελούμενων λαμβάνονται υπόψη κατά τη λήψη των αποφάσεων	4,04
	ΣΥΝΟΛΟ	4,17

Για την Επάρκεια Πόρων (Οικονομικών, Πληροφοριών και Τεχνολογικών), σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, οι ΜΟ κυμαίνονται μεταξύ 2,36 και 3,72. Η μικρότερη τιμή καταγράφεται στην ερώτηση «Εάν χρειαστεί, μπορούμε εύκολα να έχουμε πρόσβαση σε εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης» και η μεγαλύτερη στην ερώτηση «Στην ΚΟΙΝΣΕΠ μας υπάρχει ισχυρή ηγεσία που προσφέρει όραμα και στρατηγική κατεύθυνση».

Πίνακας 5.2 μο ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΠΟΡΩΝ (ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ, ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ) (ΕΠ)

Ερωτήσεις		ΜΟ
ΕΠ1	Το υπάρχον κεφάλαιο της ΚΟΙΝΣΕΠ επαρκεί για να διατηρηθεί και να επεκταθεί η ΚΟΙΝΣΕΠ	2,76
ΕΠ2	Εάν χρειαστεί, μπορούμε εύκολα να βρούμε πρόσθετα κεφάλαια	2,48
ΕΠ3	Εάν χρειαστεί, μπορούμε εύκολα να έχουμε πρόσβαση σε εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης	2,36
ΕΠ4	Στην ΚΟΙΝΣΕΠ μας υπάρχει ισχυρή ηγεσία που προσφέρει όραμα και στρατηγική κατεύθυνση	3,72
ΕΠ5	Οι τεχνολογικοί πόροι που έχουμε στην κατοχή μας επαρκούν για την ανάπτυξη της ΚΟΙΝΣΕΠ	3,46
ΕΠ6	Έχουμε ικανοποιητική πρόσβαση σε πληροφορίες για εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης	3,28
ΕΠ7	Έχουμε ικανοποιητική πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικές με τεχνολογίες που μπορούν να υποστηρίξουν την ανάπτυξη/καινοτομία της ΚΟΙΝΣΕΠ μας	3,44
ΕΠ8	Έχουμε ικανοποιητική πρόσβαση σε πληροφορίες που αφορούν στη νομοθεσία και το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία των ΚΟΙΝΣΕΠ	3,71
	ΣΥΝΟΛΟ	3,14

Για το Στρατηγικό Σχεδιασμό και Προσανατολισμό, σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, οι ΜΟ κυμαίνονται μεταξύ 3,68 και 4,20. Η μικρότερη τιμή καταγράφεται στην ερώτηση «Έχουμε επενδύσει σημαντικά στο μάρκετινγκ και στην προώθηση των προϊόντων και των υπηρεσιών μας» και η μεγαλύτερη στην ερώτηση «Μπορούμε να κατανοήσουμε και να ανταποκριθούμε αποτελεσματικά στις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας όπου λειτουργούμε».

Πίνακας 5.3 μο ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ (ΣΣ)

Ερωτήσεις	ΜΟ
ΣΣ1 Έχουμε επενδύσει σημαντικά στο μάρκετινγκ και στην προώθηση των προϊόντων και των υπηρεσιών μας	3,68
ΣΣ2 Έχει διαμορφωθεί ένα αποτελεσματικό επιχειρηματικό σχέδιο στην ΚΟΙΝΣΕΠ μας	3,72
ΣΣ3 Το προϊόν/υπηρεσία που προσφέρουμε απευθύνεται σε ένα μέγεθος αγοράς που μπορεί να διασφαλίσει την επιβίωση και ανάπτυξη της ΚΟΙΝΣΕΠ μας	4,08
ΣΣ4 Οι ανάγκες/προτιμήσεις των πελατών/επωφελούμενων οδηγούν τις επιχειρηματικές αποφάσεις της ΚΟΙΝΣΕΠ μας	4,00
ΣΣ5 Μπορούμε να κατανοήσουμε και να ανταποκριθούμε αποτελεσματικά στις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας όπου λειτουργούμε	4,20
ΣΣ6 Παρακολουθούμε στενά τις πρακτικές και τα προϊόντα των ανταγωνιστών μας	3,84
ΣΣ7 Το επιχειρησιακό μοντέλο μας είναι κατανοητό από τα μέλη και τους εργαζόμενους μας	4,12
ΣΣ8 Η ΚΟΙΝΣΕΠ μας μπορεί να προσαρμόζεται εύκολα και γρήγορα σε εξωτερικές αλλαγές	3,96
ΣΣ9 Παρακολουθούμε και κατανοούμε άμεσα αλλαγές στο εξωτερικό μας περιβάλλον που δύναται να επηρεάσουν την πορεία της ΚΟΙΝΣΕΠ μας	4,16
ΣΥΝΟΛΟ	3,97

Για την Υποστήριξη και Ανταπόκριση από τη Δημόσια Διοίκηση, σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, οι ΜΟ κυμαίνονται μεταξύ 1,88 και 2,52. Η μικρότερη τιμή καταγράφεται στην ερώτηση «Ο κρατικός μηχανισμός έχει υποστηρίξει σε μεγάλο βαθμό την ΚΟΙΝΣΕΠ μας» και η μεγαλύτερη στις ερωτήσεις «Πήραμε τις άδειες και τις εγκρίσεις που χρειάζονται για την έναρξη της ΚΟΙΝΣΕΠ μας εύκολα και γρήγορα» και «Καθ' όλη τη διάρκεια λειτουργίας της ΚΟΙΝΣΕΠ μας δεν αντιμετωπίσαμε/ αντιμετωπίζουμε προβλήματα στην επαφή με τις δημόσιες υπηρεσίες».

Πίνακας 5.4 μο ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ ΑΠΟ ΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ (ΔΔ)

Ερωτήσεις		ΜΟ
ΔΔ1	Ο κρατικός μηχανισμός έχει υποστηρίξει σε μεγάλο βαθμό την ΚΟΙΝΣΕΠ μας	1,88
ΔΔ2	Πήραμε τις άδειες και τις εγκρίσεις που χρειάζονται για την έναρξη της ΚΟΙΝΣΕΠ μας εύκολα και γρήγορα	2,52
ΔΔ3	Καθ' όλη τη διάρκεια λειτουργίας της ΚΟΙΝΣΕΠ μας δεν αντιμετωπίσαμε/ αντιμετωπίζουμε προβλήματα στην επαφή με τις δημόσιες υπηρεσίες	2,52
ΔΔ4	Οι δημόσιοι φορείς γνωρίζουν τη σχετική με τις ΚΟΙΝΣΕΠ νομοθεσία και μας εξυπηρετούν αποτελεσματικά	2,40
ΣΥΝΟΛΟ		2,33

Για την Υποστήριξη και Αποδοχή από την Τοπική Κοινωνία, σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, οι ΜΟ κυμαίνονται μεταξύ 1,52 και 3,96. Η μικρότερη τιμή καταγράφεται στην ερώτηση «Έχουμε λάβει δωρεές από την τοπική κοινωνία» και η μεγαλύτερη στην ερώτηση «Έχουμε πολλούς συνεργάτες και φίλους που μας υποστηρίζουν».

Πίνακας 5.5 μο ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΧΗ ΑΠΟ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ (ΤΚ)

Ερωτήσεις		ΜΟ
ΤΚ1	Η τοπική κοινωνία γνωρίζει τους στόχους – σκοπούς της ΚΟΙΝΣΕΠ μας	3,16
ΤΚ2	Έχουμε την υποστήριξη και την αποδοχή της τοπικής κοινωνίας	3,44
ΤΚ3	Έχουμε λάβει δωρεές από την τοπική κοινωνία	1,52
ΤΚ4	Μέλη της τοπικής κοινωνίας προσφέρουν εθελοντικά εργασία στην ΚΟΙΝΣΕΠ μας	1,92
ΤΚ5	Το μεγαλύτερο ποσοστό των εσόδων μας προέρχεται από πελάτες –μέλη της τοπικής κοινωνίας	3,00
ΤΚ6	Νιώθουμε υπόλογοι στην τοπική κοινωνία	3,12
ΤΚ7	Έχουμε πολλούς συνεργάτες και φίλους που μας υποστηρίζουν	3,96
ΣΥΝΟΛΟ		2,88

Για την Αποτελεσματική Συνεργασία με το Δημόσιο, τις Τοπικές και Περιφερειακές Αρχές, σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, οι ΜΟ κυμαίνονται μεταξύ 1,72 και 2,48. Η μικρότερη τιμή καταγράφεται στην ερώτηση «Οι τοπικές αρχές μας παραχώρησαν πόρους απαραίτητους για την ανάπτυξη της ΚΟΙΝΣΕΠ μας (π.χ. κτίρια)» και η μεγαλύτερη στην ερώτηση «Κατά τη διάρκεια της λειτουργίας μας είχαμε την υποστήριξη των τοπικών και περιφερειακών αρχών (Δήμοι και Περιφέρειες)».

Πίνακας 5.6 μΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΔΗΜΟΣΙΟ ΤΟΠΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΑΡΧΕΣ (ΣΔ)

Ερωτήσεις		ΜΟ
ΣΔ1	Κατά τη διάρκεια της λειτουργίας μας είχαμε την υποστήριξη των τοπικών και περιφερειακών αρχών (Δήμοι και Περιφέρειες)	2,48
ΣΔ2	Οι τοπικές αρχές μας υποστήριζαν με υψηλής ποιότητας συμβουλευτικές υπηρεσίες (π.χ. σεμινάρια, πληροφόρηση σχετικά με θέματα της λειτουργίας μας)	1,96
ΣΔ3	Οι τοπικές αρχές μας παραχώρησαν πόρους απαραίτητους για την ανάπτυξη της ΚΟΙΝΣΕΠ μας (π.χ. κτίρια)	1,72
	ΣΥΝΟΛΟ	2,05

Για τη Βιωσιμότητα, σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, οι ΜΟ κυμαίνονται μεταξύ 3,60 και 4,48. Η μικρότερη τιμή καταγράφεται στην ερώτηση «Ο αντίκτυπος της ΚΟΙΝΣΕΠ στην τοπική κοινωνία είναι ισχυρός»

και η μεγαλύτερη στις ερωτήσεις «Η στρατηγική της ΚΟΙΝΣΕΠ οδηγείται από ηθικές αξίες» και «Η ΚΟΙΝΣΕΠ λειτουργεί με κοινωνικά βιώσιμο τρόπο».

Πίνακας 5.7 μο ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ

Ερωτήσεις	ΜΟ
B1 Η ΚΟΙΝΣΕΠ μας μπορεί να ανταπεξέλθει στις οικονομικές της υποχρεώσεις	3,64
B2 Με την πάροδο του χρόνου έχει αυξηθεί η οικονομική μας αποτελεσματικότητα	3,64
B3 Υπάρχει προσδοκία για θετικά οικονομικά αποτελέσματα την επόμενη ζετία	4,00
B4 Η στρατηγική της ΚΟΙΝΣΕΠ οδηγείται από ηθικές αξίες	4,48
B5 Ο αντίκτυπος της ΚΟΙΝΣΕΠ στην τοπική κοινωνία είναι ισχυρός	3,60
B6 Η ΚΟΙΝΣΕΠ λειτουργεί με κοινωνικά βιώσιμο τρόπο	4,48
B7 Η ΚΟΙΝΣΕΠ λειτουργεί με περιβαλλοντικά βιώσιμο τρόπο	4,44
	ΣΥΝΟΛΟ
	4,04

Συγκεντρωτικά για κάθε κρίσιμο παράγοντα επιτυχίας, σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, οι ΜΟ κυμάνθηκαν μεταξύ 2,05 και 4,17. Η μικρότερη τιμή αφορά στη αποτελεσματική συνεργασία με το Δημόσιο, τις Τοπικές και Περιφερειακές Αρχές και η μεγαλύτερη αφορά στο Κοινωνικό Κεφάλαιο της επιχείρησης.

Πίνακας 5.8 Συγκεντρωτικοί μέσοι όροι

ΚΡΙΣΙΜΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΜΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	4,17
ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΠΟΡΩΝ (ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ, ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ)	3,14
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ	3,97
ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ ΑΠΟ ΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ	2,33
ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΧΗ ΑΠΟ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ	2,88
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΔΗΜΟΣΙΟ ΤΟΠΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΑΡΧΕΣ	2,05

Έλεγχος εγκυρότητας κλιμάκων μέτρησης των μεταβλητών

Ο έλεγχος της εγκυρότητας έγινε με ανάλυση παραγόντων (factor analysis) στο SPSS. Εφαρμόστηκε διερευνητική παραγοντική ανάλυση ανά μεταβλητή που αφορά τους κρίσιμους παράγοντες επιτυχίας και τη βιωσιμότητα. Τα αποτελέσματα επιβεβαιώνουν την εγκυρότητα των κλιμάκων μέτρησης της μεταβλητής καθώς οι φορτίσεις (loading) ανά ερώτηση ήταν $> 0,40$ (βλ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2).

Συγκεκριμένα οι τιμές για κάθε μεταβλητή εμφανίζονται στον πίνακα 5.9:

Πίνακας 5.9 Ανάλυση Παραγόντων - Factor Analysis

Κρίσιμοι προσδιοριστικοί παράγοντες Βιωσιμότητας	% συνολικής διακύμανσης που ερμηνεύει κάθε μεταβλητή
Κοινωνικό Κεφάλαιο (ΚΦ)	0,46062
Επάρκεια Πόρων (ΕΠ)	0,39751
Στρατηγικός Σχεδιασμός και Προσανατολισμός (ΣΣ)	0,5183
Υποστήριξη και Ανταπόκριση από τη Δημόσια Διοίκηση (ΔΔ)	0,73872
Υποστήριξη και Αποδοχή από την Τοπική Κοινωνία (ΤΚ)	0,4708
Αποτελεσματική Συνεργασία με Δημόσιο Τοπικές και Περιφερειακές Αρχές (ΣΔ)	0,82682
Βιωσιμότητα (Β)	0,530

Έλεγχος αξιοπιστίας των κλιμάκων μέτρησης των μεταβλητών

Ο έλεγχος της αξιοπιστίας έγινε με εξέταση του συντελεστή α -Cronbach στο SPSS. Τιμές πάνω από 0,7 δηλώνουν αποδεκτή αξιοπιστία. Όλες οι μεταβλητές έλαβαν τιμή συντελεστή α -Cronbach μεγαλύτερη από 0,7 και συγκεκριμένα μεταξύ 0,757 και 0,887, γεγονός που δηλώνει την αξιοπιστία των κλιμάκων μέτρησης των μεταβλητών.

Πίνακας 5.10 Συντελεστές αξιοπιστίας των μεταβλητών της έρευνας

	Cronbach's Alpha	N of Items
Κοινωνικό Κεφάλαιο (ΚΦ)	0,877	12
Επάρκεια Πόρων (ΕΠ)	0,757	8
Στρατηγικός Σχεδιασμός και Προσανατολισμός (ΣΣ)	0,878	9
Υποστήριξη και Ανταπόκριση από τη Δημόσια Διοίκηση (ΔΔ)	0,871	4
Υποστήριξη και Αποδοχή από την Τοπική Κοινωνία (ΤΚ)	0,801	7
Αποτελεσματική Συνεργασία με Δημόσιο Τοπικές και Περιφερειακές Αρχές (ΣΔ)	0,887	3
Βιωσιμότητα (Β)	0,848	7

Έλεγχος υποθέσεων της έρευνας

Για τη συσχέτιση των μεταβλητών χρησιμοποιήθηκε ο συντελεστής Pearson. Εντοπίζεται ισχυρή θετική συσχέτιση μεταξύ της Βιωσιμότητας και της Υποστήριξης και Αποδοχής από την Τοπική Κοινωνία $r=0,571$ και θετική συσχέτιση μεταξύ Βιωσιμότητας και Στρατηγικού Σχεδιασμού και Προσανατολισμού $r=0,419$. Οι υπόλοιπες μεταβλητές επηρεάζουν θετικά χωρίς όμως ιδιαίτερη ισχύ τη βιωσιμότητα.

Πίνακας 5.11 Συσχετίσεις παραγόντων

PEARSON CORRELATIONS							
	ΚΦ	ΕΠ	ΣΣ	ΔΔ	ΤΚ	ΣΔ	Β
Κοινωνικό Κεφάλαιο (ΚΦ)	1						
Επάρκεια Πόρων (ΕΠ)	,742**	1					
Στρατηγικός Σχεδιασμός και Προσανατολισμός (ΣΣ)	,849**	,710**	1				
Υποστήριξη και Ανταπόκριση από τη Δημόσια Διοίκηση (ΔΔ)	0,233	0,337	0,341	1			
Υποστήριξη και Αποδοχή από την Τοπική Κοινωνία (ΤΚ)	0,213	0,108	0,133	,557**	1		
Αποτελεσματική Συνεργασία με Δημόσιο Τοπικές και Περιφερειακές Αρχές (ΣΔ)	0,144	-0,036	0,1	,663**	,654**	1	
Βιωσιμότητα (Β)	0,325	0,388	,419*	0,309	,571**	0,117	1

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Μεταξύ των κρίσιμων παραγόντων επιτυχίας ισχυρές θετικές σχέσεις καταγράφονται μεταξύ του Κοινωνικού Κεφαλαίου και της Επάρκειας Πόρων $r=0,742$, Κοινωνικού Κεφαλαίου και Στρατηγικού Σχεδιασμού και Προσανατολισμού $r=0,849$, Επάρκειας Πόρων και Στρατηγικού Σχεδιασμού και Προσανατολισμού $r=0,710$, Υποστήριξης και Ανταπόκρισης από τη Δημόσια Διοίκηση και Υποστήριξης και Αποδοχής από την Τοπική Κοινωνία $r=0,557$, Υποστήριξης και Ανταπόκρισης από τη Δημόσια Διοίκηση και Υποστήριξης και Αποτελεσματικής Συνεργασίας με Δημόσιο, Τοπικές και Περιφερειακές Αρχές $r=0,663$ και μεταξύ της Υποστήριξης και Αποδοχής από την Τοπική Κοινωνία και της Αποτελεσματικής Συνεργασίας με Δημόσιο, Τοπικές και Περιφερειακές Αρχές $r=0,654$.

6. Σύνοψη και συμπεράσματα

Η κοινωνική οικονομία και επιχειρηματικότητα έχει ισχυρή παράδοση ιδιαίτερα στις χώρες της Δύσης. Προβάλλει ως εναλλακτικός τρόπος οργάνωσης της οικονομικής δραστηριότητας αποσκοπώντας στην βιώσιμη ανάπτυξη, στην ενίσχυση της τοπικής παραγωγής, στην δημιουργία θέσεων εργασίας, σε άρρηκτο, ρητό δεσμό με την επίτευξη κοινωνικού σκοπού. Τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και εθνικό επίπεδο λαμβάνεται μια σειρά μέτρων με στόχο την ενίσχυση και την ανάπτυξη της οικονομίας και την επίτευξη κοινωνικής συνοχής.

Στην Ευρώπη στην κοινωνική οικονομία δραστηριοποιούνται περί τα 3 εκατομμύρια κοινωνικές επιχειρήσεις. Παράλληλα σε όλο το φάσμα των φορέων της κοινωνικής οικονομίας απασχολείται το 6,5% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το ποσοστό αυτό αυξάνεται σε 7,4% για τις χώρες της Ευρωζώνης. Πλήθος παραδειγμάτων με κυριότερο αυτό της Μοντραγκόν επιβεβαιώνουν τον καταλυτικό ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει η κοινωνική οικονομία στην ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας.

Στην Ελλάδα καταγράφεται μακρά παράδοση συνεργατικών εγχειρημάτων στο πλαίσιο της λειτουργίας των ελληνικών κοινοτήτων την περίοδο της τουρκοκρατίας ήδη από τον 18^ο αιώνα. Ο πρώτος νόμος για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς ψηφίζεται το 1915 με ιδιαίτερα προοδευτικές ρυθμίσεις για την δίκαιη οργάνωση του εμπορίου των αγροτικών προϊόντων καθώς και πρόνοιες για την εκπαίδευση του αγροτικού πληθυσμού. Με τον νόμο 4109/2011 εισάγεται η ίδρυση των Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων ως φορέα της Κοινωνικής Οικονομίας. Καταστατικός τους σκοπός είναι η επιδίωξη συλλογικού οφέλους και η εξυπηρέτηση γενικότερων κοινωνικών συμφερόντων. Το 2016 με το νόμο 4430/2016 το θεσμικό πλαίσιο της κοινωνικής οικονομίας τροποποιήθηκε, με κυριότερες αλλαγές τη θεσμοθέτηση εκτός της κοινωνικής οικονομίας και της αλληλέγγυας οικονομίας και τη σύσταση Συνεταιρισμών εργαζομένων.

Από το Σεπτέμβριο του 2011 έως τον Μάιο του 2016 ιδρύθηκαν 1.063 ΚΟΙΝΣΕΠ σε όλη τη χώρα. Χαρακτηρίζονται από υψηλή θνησιμότητα καθώς το 27% αυτών διαγράφηκαν από το Μητρώο Κοινωνικών Επιχειρήσεων. Αποτελούν λιγότερο από το 0,1% των επιχειρήσεων που λειτουργούν στην Ελλάδα. Οι Περιφέρειες με τις

καλύτερες επιδόσεις στην ίδρυση ΚΟΙΝΣΕΠ είναι η Πελοπόννησος, η Ανατολική Μακεδονία και Θράκη και το Νότιο Αιγαίο.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση και η Κοινωνικές Επιχειρήσεις έχουν άρρηκτους δεσμούς καθώς επιχειρούν για την επίλυση κοινών προβλημάτων και επιδιώκουν κοινωνικό όφελος. Προνομιακά αντικείμενα κοινή δράσης αποτελούν οι κοινωνικές υπηρεσίες, το περιβάλλον και ο πολιτισμός. Στην Ελλάδα μια σειρά θεσμικών δυσλειτουργιών και αλληλοαναιρέσεων περιορίζει την άμεση και αποτελεσματική συνεργασία Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Κοινωνικών Επιχειρήσεων. Παρά ταύτα ακόμη και χωρίς ιδιαίτερα ευνοϊκές ρυθμίσεις οι Κοινωνικές Επιχειρήσεις έχουν συγκριτικό πλεονέκτημα σε ανοικτές προσκλήσεις και δημόσιους διαγωνισμούς της Αυτοδιοίκησης καθώς μπορούν να συμμετέχουν σε αυτούς με ανταγωνιστικές προσφορές ως αποτέλεσμα της μη αισχροκερδούς λειτουργίας τους.

Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνει αυτή η εργασία στην μελέτη της έννοιας της βιωσιμότητας των επιχειρήσεων. Προσεγγίζει τη βιωσιμότητα ως την ικανότητα των συστημάτων να διατηρούν ή και να βελτιώνουν τη λειτουργικότητά τους ανεξάρτητα από σημαντικές διαταραχές και ως μία εξελικτική πορεία, αλλαγών, προσαρμογών και βελτιώσεων.

Καθώς εντοπίζεται μεγάλη ομοιότητα μεταξύ των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων και των Κοινωνικών επιχειρήσεων επιλέχθηκε η βιβλιογραφική επισκόπηση των παραγόντων βιωσιμότητας και στις μεν και στις δε.

Η πλειονότητα των μελετών αποδέχεται την πολυπαραγοντική διάσταση της βιωσιμότητας η οποία επηρεάζεται από οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές μεταβλητές. Για την εξέταση του θέματος επιλέχθηκε η συσχέτιση έξι ανεξάρτητων μεταβλητών με την βιωσιμότητα: Το Κοινωνικό Κεφάλαιο, η Επάρκεια Πόρων, ο Στρατηγικός Σχεδιασμός και Προσανατολισμός, η Υποστήριξη και Ανταπόκριση από τη Δημόσια Διοίκηση, η Υποστήριξη και Αποδοχή από την Τοπική Κοινωνία και η Αποτελεσματική Συνεργασία με Δημόσιο Τοπικές και Περιφερειακές Αρχές.

Με κριτήριο τους ισχυρούς δεσμούς του τόπου και των κοινωνικών επιχειρήσεων η έρευνα εντοπίζεται στις ΚΟΙΝΣΕΠ της Κεντρικής Μακεδονίας, Στην περιοχή στο διάστημα 2012 έως τον Μάιο του 2016 ιδρύθηκαν 145 ΚΟΙΝΣΕΠ. Από αυτές διαγράφηκαν από το μητρώο 36 με αποτέλεσμα τον Μάιο του 2016 να παραμένουν

ενεργές στο μητρώο κοινωνικής οικονομίας 109 επιχειρήσεις. Η ετήσια έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την κοινωνική επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα το 2014 εκτιμά πως ο αριθμός των ΚΟΙΝΣΕΠ που πραγματικά λειτουργεί ανέρχεται μόλις στο 30 έως 50% αυτών που ιδρύθηκαν. Ως εκ τούτου στην Κεντρική Μακεδονία σε κατάσταση επιχειρηματικής λειτουργίας εκτιμάται ότι βρίσκονται πολύ λιγότερες από 109 ΚΟΙΝΣΕΠ.

Σε πρώτη φάση από την έρευνα εξάγονται συμπεράσματα για τα χαρακτηριστικά του οικοσυστήματος των ΚΟΙΝΣΕΠ στην Κεντρική Μακεδονία.

Με βάση τα στοιχεία του Μητρώου Κοινωνικής Οικονομίας οι περισσότερες ΚΟΙΝΣΕΠ που ιδρύθηκαν στην Κεντρική Μακεδονία δραστηριοποιούνται στον πολιτιστικό τομέα και ακολουθεί ο αγροτικός τομέας και το εμπόριο. Ισχυρές διαφοροποιήσεις καταγράφονται σε σχέση με την συνολική επιχειρηματική δραστηριότητα στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας. Το ποσοστό επί του συνόλου των ΚΟΙΝΣΕΠ που δραστηριοποιούνται στο τομέα του περιβάλλοντος είναι 35 μεγαλύτερο από το αντίστοιχο των συμβατικών επιχειρήσεων. Αντίστοιχα το ποσοστό των ΚΟΙΝΣΕΠ που δραστηριοποιούνται στην υγεία και την κοινωνική μέριμνα είναι 18 φορές μεγαλύτερο από το αντίστοιχο των συμβατικών και το ποσοστό όσων δραστηριοποιούνται στην εκπαίδευση 12 φορές μεγαλύτερο από αυτό των συμβατικών.

Στον αντίποδα σε κάποιες επιχειρηματικές δραστηριότητες όπως αυτές της παραγωγής ενέργειας, της μεταφοράς και αποθήκευσης, των χρηματοπιστωτικών και ασφαλιστικών υπηρεσιών και της διαχείρισης ακίνητης περιουσίας, απουσιάζουν εντελώς οι ΚΟΙΝΣΕΠ.

Οι περισσότερες ΚΟΙΝΣΕΠ της Περιφέρειας ιδρύθηκαν το 2015. Οι διαγραφές των ΚΟΙΝΣΕΠ συμβαίνουν ισοκατανεμημένες σε διάστημα 2 ετών από την ίδρυσή τους.

Οι περισσότερες ΚΟΙΝΣΕΠ της Περιφέρειας έχουν πολύ μικρό εταιρικό κεφάλαιο μικρότερο από 5.000 €.

Ενδοπεριφερειακά παρατηρείται μία πολύ μεγάλη συγκέντρωση των ΚΟΙΝΣΕΠ στην Περιφερειακή Ενότητα Θεσσαλονίκης, πολύ μεγαλύτερη από την αντίστοιχη συγκέντρωση των συμβατικών επιχειρήσεων.

Το βασικό σχήμα της έρευνας αφορά στη διερεύνηση της σχέσης μεταξύ των κρίσιμων παραγόντων και της βιωσιμότητας. Οι κρίσιμοι παράγοντες καθορίστηκαν με προσαρμογή στα ελληνικά δεδομένα κρίσιμων παραγόντων από αντίστοιχες μελέτες που αφορούν στις ΜΜΕ και σε Κοινωνικές Επιχειρήσεις. Ως κρίσιμοι παράγοντες ορίστηκαν το Κοινωνικό Κεφάλαιο, η Επάρκεια των πόρων, ο Στρατηγικός Σχεδιασμός και Προσανατολισμός, η Υποστήριξη και ανταπόκριση από τη δημόσια διοίκηση, η Υποστήριξη και αποδοχή από την τοπική κοινωνία και η Αποτελεσματική συνεργασία με το δημόσιο τομέα-τοπικές και περιφερειακές αρχές.

Η έρευνα διενεργήθηκε με τη χρήση δομημένου ηλεκτρονικού ανώνυμου ερωτηματολογίου που διακινήθηκε σε όλες τις ΚΟΙΝΣΕΠ της Κεντρικής Μακεδονίας την περίοδο Οκτωβρίου-Νοεμβρίου 2016. Απάντησαν 25 ΚΟΙΝΣΕΠ ή το 23% των εγγεγραμμένων στο μητρώο ή το 35%-55% όσων πραγματικά βρίσκονται σε λειτουργία.

Για την ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε στατιστική ανάλυση με τη χρήση του SPSS και περιγραφική στατιστική με τη χρήση του Microsoft Excel.

Για τον έλεγχο της εγκυρότητας του ερωτηματολογίου έγινε ανάλυση παραγόντων (factor analysis) στο SPSS, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της οποίας επιβεβαιώθηκε η έγκυρη δομή των μεταβλητών καθώς οι τιμές ήταν μεγαλύτερες από 0,40. Αντίστοιχα για τον έλεγχο της αξιοπιστίας εφαρμόστηκε εξέταση του συντελεστή α-Cronbach, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της οποίας επιβεβαιώθηκε η αξιοπιστία των κλιμάκων μέτρησης των μεταβλητών καθώς οι τιμές ήταν μεγαλύτερες από 0,70.

Οι ΚΟΙΝΣΕΠ της Κεντρικής Μακεδονίας είναι νεαρές επιχειρήσεις, με μικρό εταιρικό κεφάλαιο με μικρό αριθμό μελών, με σχετική ισοκατανομή μεταξύ ανδρών και γυναικών στην ηγετική τους ομάδα, με υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης των μελών της ηγετικής τους ομάδας και επικρατέστερη ηλικία των μελών της μεταξύ 35 – 44 ετών. Δημιουργούν περίπου δύο θέσεις εργασίας ανά ΚΟΙΝΣΕΠ, η πλειοψηφία των οποίων αφορά στα μέλη τους και είναι μερικής απασχόλησης. Συνήθως δεν πωλούν προϊόντα ή υπηρεσίες στο δημόσιο τομέα, στις τοπικές και περιφερειακές αρχές και όσες πωλούν τα έσοδα από τις πωλήσεις στο δημόσιο δεν αποτελούν την κύρια πηγή εσόδων τους. Στην πλειοψηφία τους κατά 58,8% το 2015 ήταν ζημιογόνες.

Ταξινομώντας τους Μέσους Όρους των αξιολογήσεων σε 5βάθμια κλίμακα Likert των κρίσιμων παραγόντων, υψηλότερα αξιολογήθηκαν το Κοινωνικό Κεφάλαιο με ΜΟ 4,17 και ο Στρατηγικός Σχεδιασμός και Προσανατολισμός των ΚΟΙΝΣΕΠ με ΜΟ 3,97. Σε μεσαία κλίμακα αξιολογήθηκαν η Επάρκεια των πόρων με ΜΟ 3,14 και η Υποστήριξη και αποδοχή από την τοπική Κοινωνία με ΜΟ 2,88. Χαμηλές τιμές έλαβαν η Υποστήριξη και η ανταπόκριση από τη δημόσια διοίκηση με ΜΟ 2,33 και η Αποτελεσματική συνεργασία με το δημόσιο-τοπικές και περιφερειακές αρχές με ΜΟ 2,05.

Η Βιωσιμότητα των ΚΟΙΝΣΕΠ της Κεντρικής Μακεδονίας αξιολογήθηκε υψηλά με ΜΟ 4,04.

Η βασική υπόθεση πως οι έξι ανεξάρτητες μεταβλητές επηρεάζουν την Βιωσιμότητα επιβεβαιώθηκε ως προς τη συσχέτιση με την Υποστήριξη και Αποδοχή από την Τοπική Κοινωνία με την οποία διαπιστώθηκε ισχυρή θετική συσχέτιση, με το συντελεστή συσχέτισης Pearson να λαμβάνει τιμή 0,571 και με το Στρατηγικό Σχεδιασμό και Προσανατολισμό, όπου διαπιστώνεται θετική συσχέτιση, με το συντελεστή συσχέτισης Pearson να λαμβάνει τιμή 0,419. Οι υπόλοιπες μεταβλητές, Κοινωνικό Κεφάλαιο, Επάρκεια Πόρων, Υποστήριξη και Ανταπόκριση από τη Δημόσια Διοίκηση και Αποτελεσματική Συνεργασία με Δημόσιο Τοπικές και Περιφερειακές Αρχές, επηρεάζουν θετικά τη Βιωσιμότητα χωρίς όμως ιδιαίτερη ισχύ.

Η ισχυροποίηση των μεταβλητών που εμφανίζονται σήμερα να υστερούν σε συνδυασμό με τη περαιτέρω βελτίωση των μεταβλητών που άμεσα συνδέονται με τη βιωσιμότητα μπορούν να ενισχύσουν έτι περαιτέρω τη βιωσιμότητα των επιχειρημάτων κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Ιδιαίτερα χρήσιμη με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας κρίνεται η ενεργοποίηση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και η συνεργασίας με τους φορείς της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας για την ενίσχυση της σχέσης των Κοινωνικών Επιχειρήσεων με την Τοπική Κοινωνία. Δράσεις που από κοινού σχεδιάζονται για την επίλυση τοπικών προβλημάτων ή δράσεις που στηριζόμενες στα τοπικά χαρακτηριστικά δημιουργούν ευκαιρίες τοπικής ανάπτυξης ενισχύουν την τοπική ταυτότητα και ισχυροποιούν τις κοινωνικές επιχειρήσεις. Παράλληλα η παροχή από τις τοπικές αρχές με συστηματικό τρόπο υπηρεσιών στρατηγικού σχεδιασμού θωρακίζει τις κοινωνικές επιχειρήσεις στην αντιμετώπιση

των καθημερινών προβλημάτων λειτουργίας τους και δημιουργεί τις βάσεις για βιώσιμη και αποτελεσματική λειτουργία στο μέλλον.

Γενικότερα η στήριξη από τις δημόσιες και τοπικές αρχές φαίνεται από τις εκτιμήσεις των υπευθύνων των Κοινωνικών Επιχειρήσεων να αποσυνδέεται από τη βιωσιμότητα των εγχειρημάτων τους, ως αποτέλεσμα μίας διαρκούς πορείας διαψεύσεων προσδοκιών που βασίστηκαν στις δημόσιες εξαγγελίες για την ενίσχυση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Ένα σταθερό υποστηρικτικό πλαίσιο με θεσμική ισχύ και ικανή χρονική διάρκεια, με συγκροτημένες δράσεις πολιτικής, με διαφανείς διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων, μπορεί να συμβάλει στη αποκατάσταση των σχέσεων των Κοινωνικών Επιχειρήσεων με τις δημόσιες και τις τοπικές αρχές.

7. Περιορισμοί και προτάσεις για περαιτέρω έρευνα

Η εργασία αυτή είναι η πρώτη για το οικοσύστημα των ΚΟΙΝΣΕΠ στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας με συνέπεια να υφίστανται αρκετοί περιορισμοί. Ο μικρός αριθμός των ΚΟΙΝΣΕΠ που έχουν ιδρυθεί και το μικρό δείγμα αυτών που συμμετείχαν στην έρευνα, επηρεάζουν τη σταθερότητα των συμπερασμάτων της. Επίσης το νεαρό της ηλικίας όλων των ΚΟΙΝΣΕΠ της Κεντρικής Μακεδονίας γεννά προβληματισμούς σε σχέση με την αντοχή στο χρόνο των αποτελεσμάτων της έρευνας. Παράλληλα η ευμεταβλητότητα του εξωτερικού περιβάλλοντος με την συνεχή διαφοροποίηση του θεσμικού πλαισίου, το οποίο σε διάστημα 5 χρόνων υπέστη δύο ριζικές μεταβολές και αρκετές τροποποιήσεις, επιτείνουν τον προβληματισμό για τη διάρκεια των αποτελεσμάτων της έρευνας. Ως εκ τούτου χρήσιμη είναι μια επικαιροποίηση της έρευνας μετά από ένα χρονικό δύο ως τριών χρόνων ώστε να αποτυπωθεί η δυναμική του χώρου.

Η συνεργασία των ΚΟΙΝΣΕΠ με την Τοπική Αυτοδιοίκηση δεν αποτυπώθηκε με ισχυρά στατιστικά στοιχεία, καθώς οι περιπτώσεις συνεργασίας ήταν πολύ λίγες. Με την πάροδο του χρόνου και στην προοπτική της σύγκλισης με το ευρωπαϊκό κεκτημένο μία μελλοντική έρευνα μπορεί να εξάγει πιο ασφαλή συμπεράσματα σε αυτό τον τομέα.

Ένας άλλος περιορισμός αφορά στην υποκειμενική μέτρηση της Βιωσιμότητας. Καθώς οι περισσότερες ΚΟΙΝΣΕΠ έχουν κλείσει το πολύ 2 οικονομικές χρήσεις δεν επιλέχθηκε να εφαρμοστεί ένα δεύτερο αντικειμενικό εργαλείο μέτρησης της βιωσιμότητας που να περιλαμβάνει οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές παραμέτρους. Σε μία μελλοντική θα μπορούσε να εφαρμοστεί συμπληρωματικά και ένας αντικειμενικός τρόπος μέτρησης της βιωσιμότητας που θα τροφοδοτείται με δεδομένα από τους οικονομικούς ισολογισμούς και από το Εργαλείο Μέτρησης του Κοινωνικού Αντίκτυπου, όπως αυτό προβλέπεται στο νέο Νόμο 4430/2016 για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία.

Η διατύπωση ενός εργαλείου μέτρησης της βιωσιμότητας των ΚΟΙΝΣΕΠ αποτελεί σημαντική πρόκληση για νέα μελέτη. Παράλληλα με τα νέα μέτρα στήριξης της

Κοινωνικής Οικονομίας στην Ελλάδα, που αναμένεται να εφαρμοστούν στο αμέσως προσεχές διάστημα, ένα απλό εργαλείο, που θα συμπληρώνεται εύκολα από τα μέλη των ΚΟΙΝΣΕΠ, θα ποσοτικοποιεί τη βιωσιμότητα τους και θα εντοπίζει τα δυνατά και τα αδύνατα σημεία τους, μπορεί να αποδειχθεί χρήσιμο στην ανάπτυξη των κοινωνικών επιχειρήσεων.

Βιβλιογραφία

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αδάμ Σοφία, χωρίς χρονολογία. Τοπική αυτοδιοίκηση και κοινωνική οικονομία: φίλοι ή αντίπαλοι. Θεσμικό πλαίσιο, διεθνείς και εγχώριες πρακτικές. Στρατηγικές της Αριστεράς στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, Ίδρυμα Ρόζα Λούξεμπουργκ και Ινστιτούτο Νίκος Πουλαντζάς.

Αδάμ Σοφία, 2014. Οδηγός δημιουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων, Ίδρυμα Χάινριχ Μπελ Ελλάδα

Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης, 2015. Ετήσια Έκθεση 2014.

Γεώργιος Κωνσταντίνος (2013). Κοινωνική Οικονομία Θεωρία, Εμπειρία, Προοπτικές. Εναλλακτικές Εκδόσεις.

Γλαβέλη Νίκη, Βαϊράμη Εύη, (2015). Έρευνα για τις ΚΟΙΝΣΕΠ στην Ελλάδα- Συνοπτική Παρουσίαση Αποτελεσμάτων, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Οικονομικών Σπουδών.

Γουδέλης Γεώργιος, (2015). Εσωτερικοί και εξωτερικοί παράγοντες που επηρεάζουν τη βιωσιμότητα μιας νεοφυούς επιχείρησης. Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Πειραιώς.

Ελληνική Στατιστική Αρχή, Μητρώο Επιχειρήσεων 2010, Αριθμός επιχειρήσεων και κύκλος εργασιών (τζίρος) αυτών (σε ευρώ) ανά Περιφέρεια και κλάδο οικονομικής δραστηριότητας (ΣΤΑΚΟΔ08).

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (2013). Κοινωνική οικονομία και κοινωνική επιχειρηματικότητα. Οδηγός για την Κοινωνική Ευρώπη, Τεύχος 4. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (2016). Ενημερωτικό Δελτίο SBA 2015-Ελλάδα. Ref. Ares(2016)1796770 - 15/04/2016.

Επαγγελματικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης, (2005). ΚΛΑΔΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ – ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (ΕΕΘ) ΤΕΥΧΟΣ Α΄ Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις – Μέλη ΕΕΘ, 2005.

Μπεκιάρης Μιχάλης, (2011). Σημειώσεις μαθήματος Επιχειρηματικότητα – Αξιολόγηση Βιωσιμότητας. Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Μονάδα Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας.

Ν. 4019/2011 «Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα και λοιπές διατάξεις» ΦΕΚ 216/Α/2011.

Ν. 4430/2016 «Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία και ανάπτυξη των φορέων της και άλλες διατάξεις» ΦΕΚ 205/Α/2016.

Ομάδα Διοίκησης Έργου για την Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα (2013). Στρατηγικό Σχέδιο για την Ανάπτυξη του Τομέα της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας. Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας.

Πατόπουλος Κωνσταντίνος (2015). Παράγοντες βιωσιμότητας μικρομεσαίων επιχειρήσεων σε περιόδους κρίσης. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Διπλωματική εργασία.

Πονηράκη Ανθούλα, (2015). Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και Επιχειρηματικότητα. Διπλωματική Εργασία, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο.

Τσιτσικλή Δέσποινα (2016). Η διερεύνηση της σχέσης μεταξύ της Εικόνας της επιχείρησης αναφορικά με την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (CSR image) και των στάσεων των πελατών. Η περίπτωση των Ελληνικών παρόχων τηλεπικοινωνίας. Διπλωματική Εργασία. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Alexopoulos Yiorgos, Tzouvelekas Manolis, Zoehrer Konstantina (2015). Social Enterprises In Greece: Current Trends, Opportunities And Challenges in a Demanding Socio-Economic context. 5th EMES International Research Conference on Social Enterprise. Helsinki, Finland.

Borzaga Carlo and Galera Giulia (2012). The Concept and Practice of Social Enterprise. Lessons from the Italian Experience. INTERNATIONAL REVIEW of SOCIAL RESEARCH, 2, 85-102.

Boyer David, Creech Heather and Paas Leslie (2008). Report for SEED Initiative Research Programme: Critical success factors and performance measures for start-up social and environmental enterprises. SEED Initiative and IISD.

Chittithaworn Chuthamas, Islam Aminul, Keawchana Thiyada, Dayang Hasliza Muhd Yusuf (2011). Factors Affecting Business Success of Small & Medium Enterprises (SMEs) in Thailand. Asian Social Science, 7, 180-190.

Cooper C. Arnold, Woo Y. Carolyn and Dunkelberg C. William (1989). Entrepreneurship and initial size of firms. *Journal of Business Venturing*, 4, 317-332.

Dees, J. G. (1998). Enterprising nonprofits. *Harvard Business Review*, 76(1), 54-69.

European Comision (2014). A map of social enterprises and their eco-systems in Europe – Country Report : Greece. European Union 2014.

Fraczkiewicz-Wronka Aldona, Szoltysek Jacek, Kotas Maria (2012). Key success factors of social services organizations in the public sector. *Management* 2012, 16.

Glaveli Niki and Geormas Konstantinos (2016) Mission accomplished? An empirical research on the link between Social Co-operative Enterprises' strategic orientation and performance. ICA International Conference, Almeria, Spain.

Gumaste A. Varun (2010). Determining the criteria for success in social ventures: a case study of Social Entrepreneurship. Undergraduate Honors Thesis, Sanford school of public policy, Duke University.

Hoogendoorn Brigitte and Pennings Enrico, Thurik Roy (2010). What do we know about social entrepreneurship? An analysis of Empirical Research. *International Review of Entrepreneurship* 8(2). Senate Hall Academic Publishing.

Hostick-Boakye Sophie and Hothi Mandeep (2011). Grow Your Own - How local authorities can support social enterprise. The Young Foundation.

Islam Aminul, Khan Aktaruzzaman Mohammad, Obaidullah Abu Zafar Muhammad (2011). Effect of Entrepreneur and Firm Characteristics on the Business Success of Small and Medium Enterprises (SMEs) in Bangladesh. *International Journal of Business and Management*, 6, 3 289-299.

Jill Andres (2015). Nonprofits and Social Enterprise: Critical Success Factors. Thesis, Mount Royal University.

Karafolas Simeon (2016). The credit risk management for cooperative banks during Greek economic crisis: a comparative analysis with Greek systemic banks. ICA International Conference, Almeria, Spain.

Knife A.H.N Kadamawe, Haughton Andre, Dixon Edward (2014). Measuring sustainability and effectiveness of social value creation by social sector actors/social enterprises, within developing countries. *Academy of Entrepreneurship Journal*, 20, 1.

Ko Stephen (2012). Viability of social enterprises: the spillover effect. *Social Enterprise Journal*, 8, 3 251-263.

Ko Stephen and Wong Ken (2011). Viability of Social Enterprises: A Critical Perspective. ICSB World Conference, Stockholm, Sweden.

Loredana Orhei, Joop Vinke, Sharda S. Nandram, (2014). Are Social Enterprises in Romania EMES Social Enterprises?. *Review of International Comparative Management*, 15, 154-173.

Miles P. Morgan, Verreynne Martie-Lousie, Luke Belinda (2013). *Social Enterprises and the Performance Advantages of a Vincentian Marketing Orientation*. Springer Science and Business Media Dordrecht.

Worku Zeleke (2013). Analysis of Factors That Affect the Long-Term Survival of Small Businesses in Pretoria, South Africa. *Journal of Data Analysis and Information Processing*, 1, 67-84.

Wronka Martyna (2013). Analyzing the success of social enterprises – critical success factors perspective. *Active Citizenship by Knowledge Management And Inovation*. Zadar, Croatia.

Wronka-Pospiech Martyna (2016). The identification of skills and competencies for effective management in social enterprises. A managerial perspective. *Management* 2016, 20,1.

Young Denis R, Choony Kim (2015). Can social enterprises remain sustainable and mission-focused? Applying resiliency theory. *Social Enterprise Journal*, 11, 233-259.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΙΣΤΟ

Indarti Nurul and Langenberg Marja (2014). Factors affecting business success among SMES: Empirical evidences from Indonesia. <http://www.smmeresearch.co.za/SMME%20Research%20General/Reports/Succes%20factors%20among%20SMEs%20in%20Indonesia.pdf>

Social CAPITAL PARTNERS. The Five Critical Factors of Social Enterprise Profitability.

http://www.socialenterprisecanada.ca/webconcepteurcontent63/000024540000/upload/Resources/SCP_5_Factors.pdf

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Αναλυτικά Αποτελέσματα
Έρευνας

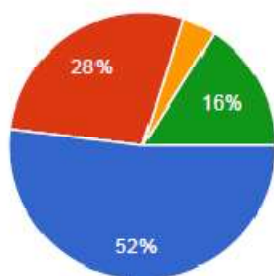
Το προφίλ των ΚΟΙΝΣΕΠ που συμμετείχαν στην έρευνα.

Όλες οι ΚΟΙΝΣΕΠ που συμμετείχαν στην έρευνα είναι συλλογικού και παραγωγικού σκοπού. Απουσιάζουν εντελώς οι ΚΟΙΝΣΕΠ ένταξης και οι κοινωνικής φροντίδας.

Το 96% των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στην έρευνα είναι σε λειτουργία και μία ή 4% είναι σε καθεστώς αδράνειας, παραμένει όμως εγγεγραμμένη στο Μητρώο. Δεν απάντησε καμία ΚΟΙΝΣΕΠ με διαγραφή από το Μητρώο.

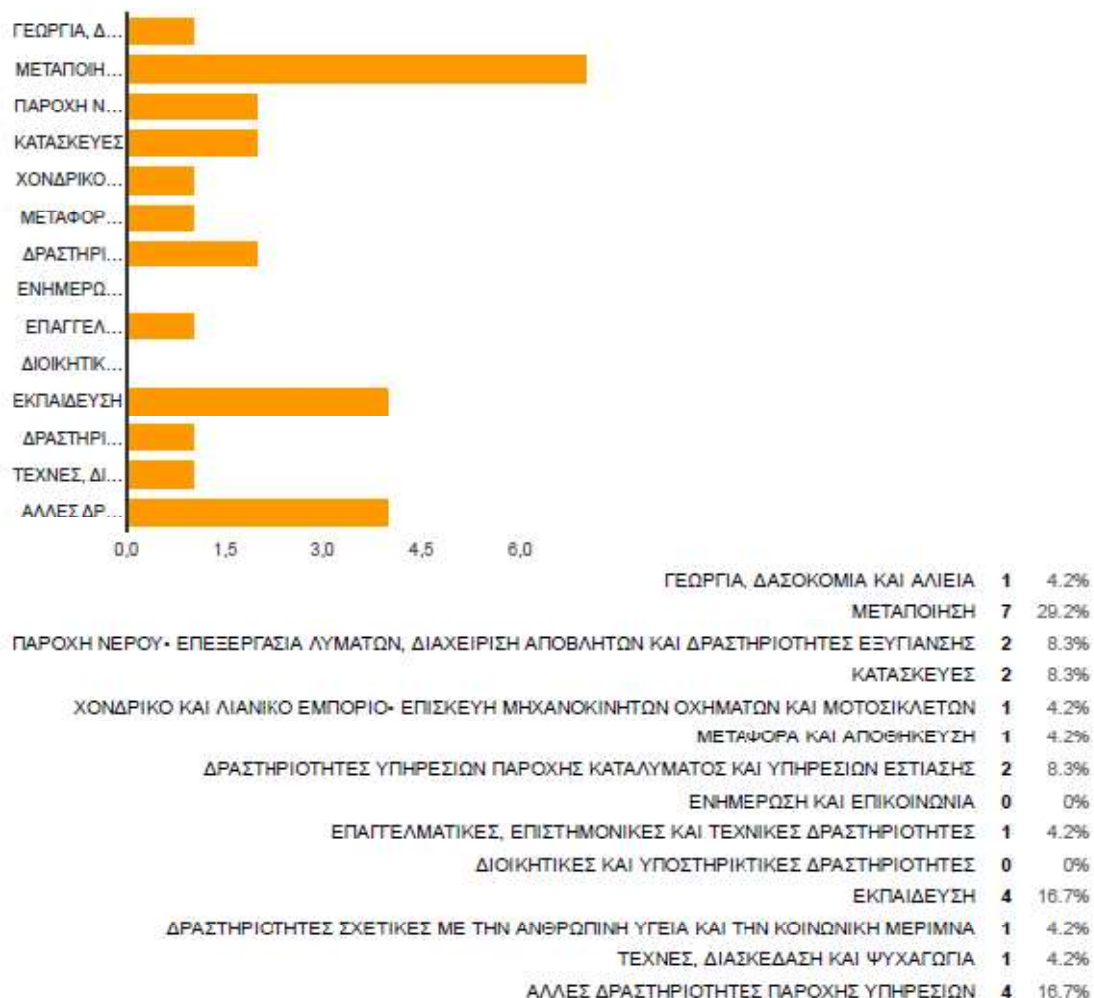
Δεκατρείς ΚΟΙΝΣΕΠ ή ποσοστό 52% έχουν τον μικρότερο δυνατό αριθμό των 5 μελών που προβλέπει ο Ν. 4019/2011 για την κοινωνική οικονομία. Επτά ΚΟΙΝΣΕΠ ή ποσοστό 28% έχουν 6 μέλη, 1 ΚΟΙΝΣΕΠ ή ποσοστό 4% έχει 7 μέλη και 4 ΚΟΙΝΣΕΠ ή ποσοστό 16% έχουν 8 και πλέον μέλη.

Αριθμός ιδρυτικών μελών της ΚΟΙΝΣΕΠ σας

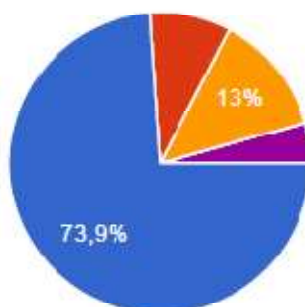
5	13	52%
6	7	28%
7	1	4%
8+	4	16%

Οι περισσότερες ΚΟΙΝΣΕΠ δηλώνουν πως δραστηριοποιούνται στην μεταποίηση. Συγκεκριμένα οι επικρατέστεροι κλάδοι είναι η μεταποίηση με 7 ΚΟΙΝΣΕΠ ή ποσοστό 29,2% του συνόλου, η Εκπαίδευση και οι Άλλες Δραστηριότητες Παροχής Υπηρεσιών με 4 ΚΟΙΝΣΕΠ ή 16,7% του συνόλου.

Το 73,9% των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έχουν εταιρικό κεφάλαιο έως 5.000 €, το 8,7% μεταξύ 5.001 και 10.000 €, το 13% μεταξύ 10.001 € και 15.000 € και 1 ΚΟΙΝΣΕΠ ή το 4,3% έχει εταιρικό κεφάλαιο μεγαλύτερο από 20.001 €. Δεν καταγράφηκε ΚΟΙΝΣΕΠ με εταιρικό κεφάλαιο μεταξύ 15.001 € και 20.000 €.

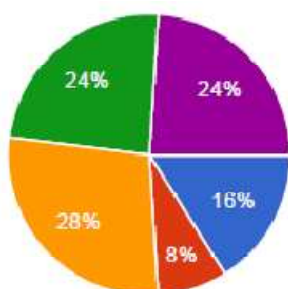
Ποιο είναι το ύψος του εταιρικού κεφαλαίου της ΚΟΙΝΣΕΠ σας

1. Έως 5.000 €	17	73,9%
2. Από 5.001 € έως 10.000 €	2	8,7%
3. Από 10.001 € έως 15.000 €	3	13%
4. Από 15.001 € έως 20.000 €	0	0%
5. Πάνω από 20.001 €	1	4,3%

Οι περισσότερες ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν ιδρύθηκαν μέσα στην τελευταία τριετία. Το 28% ιδρύθηκε το 2014, ένα 24% το 2015, άλλο ένα 24% ιδρύθηκε το 2016, το 16% ιδρύθηκε το 2012 και το 8% ιδρύθηκε το 2013.

Πότε ιδρύθηκε η ΚΟΙΝΣΕΠ σας

2012	4	16%
2013	2	8%
2014	7	28%
2015	6	24%
2016	6	24%

Το 64% των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έχουν το μικρότερο δυνατό αριθμό των 3 μελών στη Διοικούσα Επιτροπή, 4 μέλη έχει το 8% των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν και το υπόλοιπο 28% έχει πενταμελή Διοικούσα Επιτροπή. Ο Μέσος Όρος του αριθμού των μελών της Διοικούσας Επιτροπής είναι 3,64.

Το 42% των μελών της Διοικούσας Επιτροπής των ΚΟΙΝΣΕΠ είναι γυναίκες. Το 40% των ΚΟΙΝΣΕΠ έχει 2 γυναίκες στην ΔΕ, το 36% έχει μία γυναίκα στην ΔΕ, ένα 12% έχει 3 γυναίκες στην ΔΕ, ενώ ένα άλλο 12% δεν έχει καθόλου γυναίκες στην ΔΕ. Ο Μέσος Όρος του αριθμού των γυναικών μελών της Διοικούσας Επιτροπής είναι 1,52.

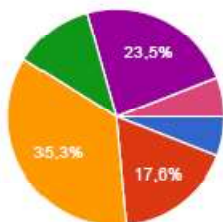
Το 69% των μελών της Διοικούσας Επιτροπής των ΚΟΙΝΣΕΠ έχουν πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, το 26% τίτλο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και το 1% τίτλο υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Το 95% των ΚΟΙΝΣΕΠ έχει στη ΔΕ τουλάχιστον ένα μέλος με πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ το ποσοστό για τις ΚΟΙΝΣΕΠ με τουλάχιστον ένα μέλος στη ΔΕ που έχει τίτλο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι 62%.

Το 37% των μελών της Διοικούσας Επιτροπής των ΚΟΙΝΣΕΠ έχουν ηλικία από 35 έως 44 ετών, το 28% είναι μεταξύ 45 και 54 ετών, το 26% μεταξύ 25 και 34 ετών, το 8% έχουν ηλικία μεγαλύτερη από 55 ετών και το 1% έχει ηλικία μικρότερη από 24 ετών.

Σε δείγμα 24 ΚΟΙΝΣΕΠ καταγράφηκαν 47 θέσεις εργασίας ή 1,96 θέσεις εργασίας ανά επιχείρηση. Από τις παραπάνω θέσεις οι 37 ή ποσοστό 78,7% καλύφθηκαν από μέλη των ΚΟΙΝΣΕΠ και 10 θέσεις ή ποσοστό 21,3% καλύφθηκε από εργαζόμενους μη μέλη των ΚΟΙΝΣΕΠ. Τριανταπέντε θέσεις ή ποσοστό 74,5% αφορούν σε θέσεις μερικής απασχόλησης και 12 θέσεις ή ποσοστό 25,5% αφορούν σε θέσεις πλήρους απασχόλησης. Αναλυτικά 26 θέσεις μερικής απασχόλησης ή ποσοστό 55,3% του συνόλου καλύφθηκαν με μέλη των ΚΟΙΝΣΕΠ, 11 θέσεις πλήρους απασχόλησης ή ποσοστό 23,4% καλύφθηκαν με μέλη των ΚΟΙΝΣΕΠ, 9 θέσεις μερικής απασχόλησης ή ποσοστό 19,2 % του συνόλου καλύφθηκαν από εργαζόμενους μη μέλη των ΚΟΙΝΣΕΠ και 1 θέση πλήρους απασχόλησης ή ποσοστό 2,1% καλύφθηκε από εργαζόμενο μη μέλος ΚΟΙΝΣΕΠ.

Από τις 17 ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στη σχετική ερώτηση οι περισσότερες το 2015 ήταν ζημιογόνες. Συγκεκριμένα 6 ΚΟΙΝΣΕΠ ή ποσοστό 35,3%, είχαν ζημίες έως 5.000€, 3 ΚΟΙΝΣΕΠ ή ποσοστό 17,6% είχαν ζημίες από 5.001€ έως 10.000€ και 1 ΚΟΙΝΣΕΠ ή ποσοστό 5,9% είχε ζημίες μεγαλύτερες από 10.001€. Στον αντίποδα 4 ΚΟΙΝΣΕΠ ή ποσοστό 23,5% είχαν κέρδη έως 5.000€ και 1 ΚΟΙΝΣΕΠ είχε κέρδη μεγαλύτερα από 10.001€. Δύο ΚΟΙΝΣΕΠ ή ποσοστό 11,8% είχαν ισοσκελισμένη χρήση το 2015. Συγκεντρωτικά το 58,8% κατέγραψε ζημίες το 2015, 11,8% είχε ισοσκελισμένη χρήση και το 29,4% κατέγραψε κέρδη.

Σημειώστε που κυμάνθηκαν τα οικονομικά αποτελέσματα της ΚΟΙΝΣΕΠ σας το 2015 (τα οικονομικά αποτελέσματα αναγράφονται στο έντυπο Ε3 της φορολογικής δήλωσης στο πεδίο 571)

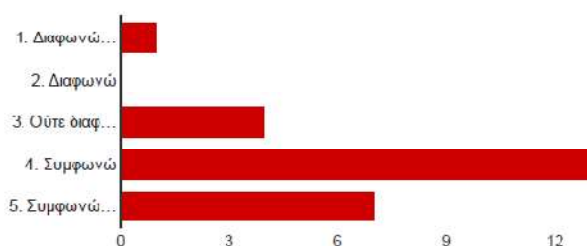

Ζημίες μεγαλύτερες από 10.001 €	1	5.9%
Ζημίες από 5.001 έως 10.000 €	3	17.6%
Ζημίες έως 5.000 €	6	35.3%
Ισοσκελισμένη χρήση	2	11.8%
Κέρδη έως 5.000 €	4	23.5%
Κέρδη (θετικά αποτελέσματα) από 5.001-10.000 €	0	0%
Κέρδη (θετικά αποτελέσματα) πάνω 10.001 €	1	5.9%

Κοινωνικό Κεφάλαιο

Στην ερώτηση «Τα μέλη της ΔΕ έχουν εμπειρία στην άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 52% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή 4. Συμφωνώ. Το 28% απάντησε «5. Συμφωνώ απόλυτα», το 16% «3. Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ» το 4% «1. Διαφωνώ απόλυτα». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 4,00.

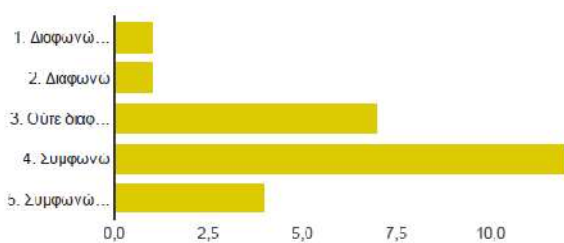
Έχουν εμπειρία στην άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας [Τα μέλη της Διοικούσας Επιτροπής της ΚΟΙΝΣΕΠ:]

1. Διαφωνώ απόλυτα	1	4%
2. Διαφωνώ	0	0%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	4	16%
4. Συμφωνώ	13	52%
5. Συμφωνώ απόλυτα	7	28%

Στην ερώτηση «Τα μέλη της ΔΕ έχουν τις γνώσεις (πχ μάρκετινγκ, μάνατζμεντ, χρηματοοικονομικά) που απαιτούνται για την επιτυχημένη άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 48% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή 4. Συμφωνώ. Το 28% απάντησε «3. Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ», το 16% «5. Συμφωνώ απόλυτα», ένα 4% «1. Διαφωνώ απόλυτα» και άλλο ένα 4% «Διαφωνώ». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 3,68.

Έχουν τις γνώσεις (π.χ. μάρκετινγκ, μάνατζμεντ, χρηματοοικονομικά) που απαιτούνται για την επιτυχημένη άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας [Τα μέλη της Διοικούσας Επιτροπής της ΚΟΙΝΣΕΠ:]

1. Διαφωνώ απόλυτα	1	4%
2. Διαφωνώ	1	4%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	7	28%
4. Συμφωνώ	12	48%
5. Συμφωνώ απόλυτα	4	16%

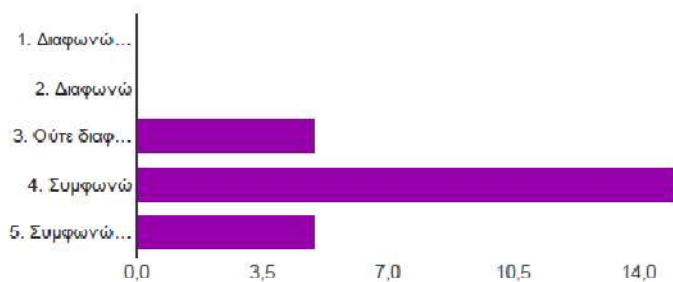
Στην ερώτηση «Τα μέλη της ΔΕ έχουν τις δεξιότητες (πχ διοικητικές, επικοινωνίας) που απαιτούνται για την επιτυχημένη άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 44% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή 4. Συμφωνώ. Ένα 28% απάντησε «3. Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ» και άλλο ένα 28% απάντησε «5. Συμφωνώ απόλυτα». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 4,00.

Έχουν τις δεξιότητες (π.χ. διοικητικές, επικοινωνίας) που χρειάζεται για την επιτυχημένη άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας [Τα μέλη της Διοικούσας Επιτροπής της ΚΟΙΝΣΕΠ:]

Στην ερώτηση «Τα μέλη της ΔΕ είναι σε θέση να εντοπίζουν κοινωνικά προβλήματα και να προτείνουν οικονομικά βιώσιμες λύσεις», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 60% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή 4. Συμφωνώ. Ένα 20% απάντησε «3. Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ» και άλλο ένα 20% απάντησε «5. Συμφωνώ απόλυτα». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 4,00.

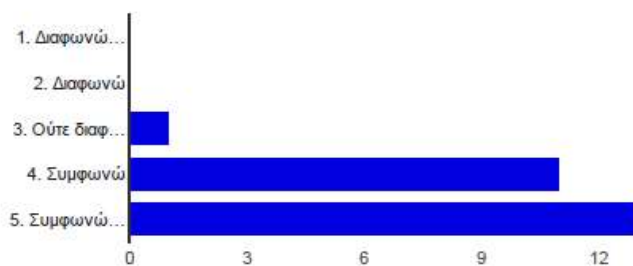
Είναι σε θέση να εντοπίζουν κοινωνικά προβλήματα και να προτείνουν οικονομικά βιώσιμες λύσεις [Τα μέλη της Διοικούσας Επιτροπής της ΚΟΙΝΣΕΠ:]

1. Διαφωνώ απόλυτα	0	0%
2. Διαφωνώ	0	0%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	5	20%
4. Συμφωνώ	15	60%
5. Συμφωνώ απόλυτα	5	20%

Στην ερώτηση «Τα μέλη της ΔΕ πιστεύουν στις αρχές και στις αξίες της κοινωνικής οικονομίας», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 52% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «5. Συμφωνώ απόλυτα». Το 44% απάντησε «4. Συμφωνώ» και το 4% απάντησε «3. Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 4,48.

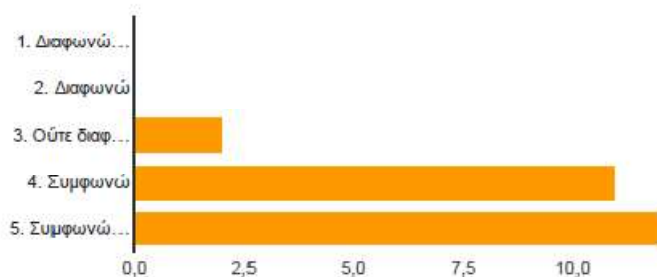
Πιστεύουν στις αρχές και τις αξίες της κοινωνικής οικονομίας [Τα μέλη της Διοικούσας Επιτροπής της ΚΟΙΝΣΕΠ:]

1. Διαφωνώ απόλυτα	0	0%
2. Διαφωνώ	0	0%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	1	4%
4. Συμφωνώ	11	44%
5. Συμφωνώ απόλυτα	13	52%

Στην ερώτηση «Τα μέλη της ΔΕ έχουν υιοθετήσει και υπηρετούν το όραμα της ΚΟΙΝΣΕΠ», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 48% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «5. Συμφωνώ απόλυτα». Το 44% απάντησε «4. Συμφωνώ» και το 8% απάντησε «3. Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 4,40.

Έχουν υιοθετήσει και υπηρετούν το όραμα της ΚΟΙΝΣΕΠ [Τα μέλη της Διοικούσας Επιτροπής της ΚΟΙΝΣΕΠ:]

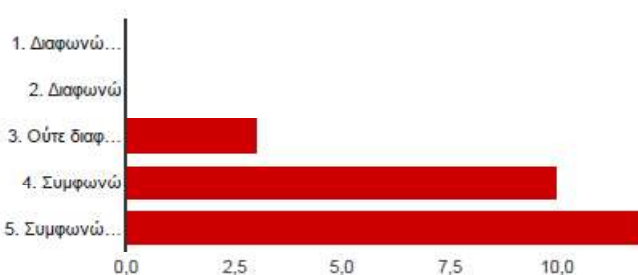

1. Διαφωνώ απόλυτα	0	0%
2. Διαφωνώ	0	0%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	2	8%
4. Συμφωνώ	11	44%
5. Συμφωνώ απόλυτα	12	48%

Διαδικασίες λήψης αποφάσεων και συνεργασία των μελών

Στην ερώτηση «Οι διαδικασίες με τις οποίες λαμβάνονται οι αποφάσεις στην ΚΟΙΝΣΕΠ σας έχουν καθοριστεί με σαφήνεια», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 48% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «5. Συμφωνώ απόλυτα». Το 40% απάντησε «4. Συμφωνώ» και το 12% απάντησε «3. Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 4,36.

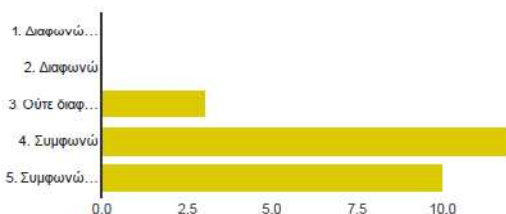
Οι διαδικασίες με τις οποίες λαμβάνονται οι αποφάσεις στην ΚΟΙΝΣΕΠ σας έχουν καθοριστεί με σαφήνεια [Διαδικασίες λήψης αποφάσεων και συνεργασία των μελών]

1. Διαφωνώ απόλυτα	0	0%
2. Διαφωνώ	0	0%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	3	12%
4. Συμφωνώ	10	40%
5. Συμφωνώ απόλυτα	12	48%

Στην ερώτηση «Οι διαδικασίες με τις οποίες λαμβάνονται οι αποφάσεις και επιλύονται συγκρούσεις στην ΚΟΙΝΣΕΠ είναι αποτελεσματικές», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 48% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «4. Συμφωνώ». Το 40% απάντησε «5. Συμφωνώ απόλυτα» και το 12% απάντησε «3. Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 4,28.

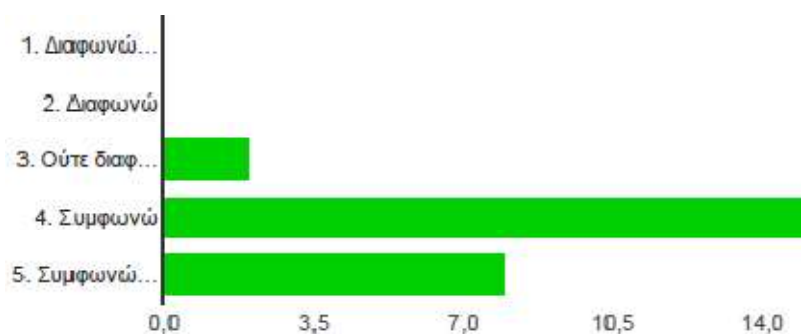
Οι διαδικασίες με τις οποίες λαμβάνονται οι αποφάσεις και επιλύονται συγκρούσεις στην ΚΟΙΝΣΕΠ σας είναι αποτελεσματικές [Διαδικασίες λήψης αποφάσεων και συνεργασία των μελών]

1. Διαφωνώ απόλυτα	0	0%
2. Διαφωνώ	0	0%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	3	12%
4. Συμφωνώ	12	48%
5. Συμφωνώ απόλυτα	10	40%

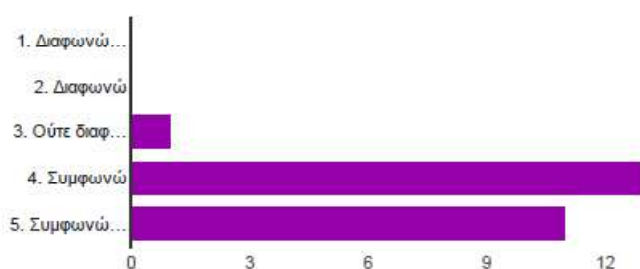
Στην ερώτηση «Παρέχονται / καλλιεργούνται κίνητρα για την αποτελεσματική κινητοποίηση των μελών, των εθελοντών και των εργαζομένων της ΚΟΙΝΣΕΠ προς την επίτευξη των κοινωνικών και οικονομικών της στόχων», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 60% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «4. Συμφωνώ». Το 32% απάντησε «5. Συμφωνώ απόλυτα» και το 8% απάντησε «3. Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 4,24.

Παρέχονται/καλλιεργούνται κίνητρα για την αποτελεσματική κινητοποίηση των μελών, των εθελοντών και των εργαζομένων της ΚΟΙΝΣΕΠ προς την επίτευξη των κοινωνικών και οικονομικών της στόχων [Διαδικασίες λήψης αποφάσεων και συνεργασία των μελών]

Στην ερώτηση «Τα μέλη της ΚΟΙΝΣΕΠ σας έχουν αποδεχθεί την αποστολή και το όραμα της», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 52% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «4. Συμφωνώ». Το 44% απάντησε «5. Συμφωνώ απόλυτα» και το 4% απάντησε «3. Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 4,40.

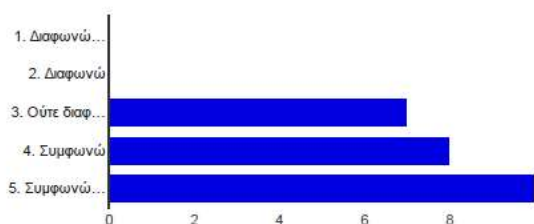
Τα μέλη της ΚΟΙΝΣΕΠ σας έχουν αποδεχθεί την αποστολή και το όραμά της [Διαδικασίες λήψης αποφάσεων και συνεργασία των μελών]

1. Διαφωνώ απόλυτα	0	0%
2. Διαφωνώ	0	0%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	1	4%
4. Συμφωνώ	13	52%
5. Συμφωνώ απόλυτα	11	44%

Στην ερώτηση «Υπάρχει σαφή διάκριση/κατανομή αρμοδιοτήτων και καθηκόντων μεταξύ των μελών ή/και των εργαζομένων της ΚΟΙΝΣΕΠ», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 40% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «5. Συμφωνώ απόλυτα». Το 32% απάντησε «4. Συμφωνώ», και το 28% απάντησε «3. Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 4,12.

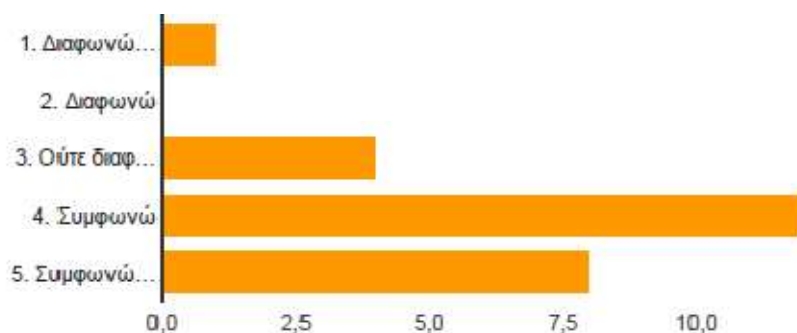
Υπάρχει σαφή διάκριση/κατανομή αρμοδιοτήτων και καθηκόντων μεταξύ των μελών ή/και των εργαζομένων της ΚΟΙΝΣΕΠ [Διαδικασίες λήψης αποφάσεων και συνεργασία των μελών]

1. Διαφωνώ απόλυτα	0	0%
2. Διαφωνώ	0	0%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	7	28%
4. Συμφωνώ	8	32%
5. Συμφωνώ απόλυτα	10	40%

Στην ερώτηση «Οι απόψεις των πελατών – επωφελομένων λαμβάνονται υπόψη κατά τη λήψη των αποφάσεων», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 48% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «4. Συμφωνώ». Το 32% απάντησε «5. Συμφωνώ απόλυτα», το 26% απάντησε «3. Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ» και 4% απάντησε «1. Διαφωνώ απόλυτα». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 4,04.

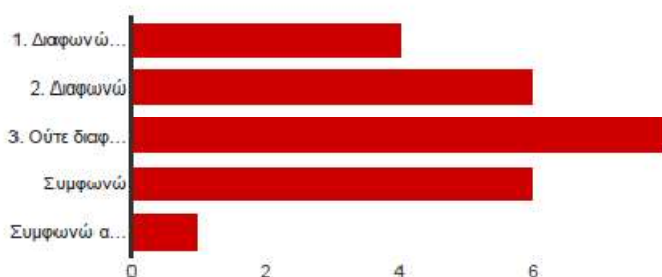
Οι απόψεις των πελατών – επωφελομένων λαμβάνονται υπόψη κατά τη λήψη των αποφάσεων [Διαδικασίες λήψης αποφάσεων και συνεργασία των μελών]

Επάρκεια των πόρων (οικονομικών, πληροφοριών, τεχνολογικών)

Στην ερώτηση «Το υπάρχον κεφάλαιο της ΚΟΙΝΣΕΠ επαρκεί για να διατηρηθεί και να επεκταθεί η ΚΟΙΝΣΕΠ», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 32% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «3. Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ». Ένα 24 % απάντησε «4. Συμφωνώ» και άλλο ένα 24% απάντησε «2. Διαφωνώ». Το 16% απάντησε «1. Διαφωνώ απόλυτα» και 4% απάντησε «5. Συμφωνώ απόλυτα». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 2,76.

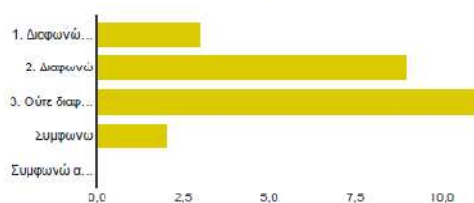
Το υπάρχον κεφάλαιο της ΚΟΙΝΣΕΠ επαρκεί για να διατηρηθεί και να επεκταθεί η ΚΟΙΝΣΕΠ [Επάρκεια οικονομικών και άλλων πόρων - Πληροφόρηση]

1. Διαφωνώ απόλυτα	4	16%
2. Διαφωνώ	6	24%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	8	32%
Συμφωνώ	6	24%
Συμφωνώ απόλυτα	1	4%

Στην ερώτηση «Εάν χρειαστεί, μπορούμε εύκολα να βρούμε πρόσθετα κεφάλαια», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 44% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «3. Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ». Το 36 % απάντησε «2. Διαφωνώ», το 12% απάντησε «1. Διαφωνώ απόλυτα» και το 8% απάντησε «4. Συμφωνώ». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 2,48.

Εάν χρειαστεί, μπορούμε εύκολα να βρούμε πρόσθετα κεφάλαια2 [Επάρκεια οικονομικών και άλλων πόρων - Πληροφόρηση]

1. Διαφωνώ απόλυτα	3	12%
2. Διαφωνώ	9	36%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	11	44%
Συμφωνώ	2	8%
Συμφωνώ απόλυτα	0	0%

Στην ερώτηση «Εάν χρειαστεί, μπορούμε εύκολα να έχουμε πρόσβαση σε εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 40% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «3. Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ». Το 32 % απάντησε «2. Διαφωνώ», το 20% απάντησε «1. Διαφωνώ απόλυτα» και το 8% απάντησε «4. Συμφωνώ». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 2,36.

Εάν χρειαστεί, μπορούμε εύκολα να έχουμε πρόσβαση σε εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης [Επάρκεια οικονομικών και άλλων πόρων - Πληροφόρηση]

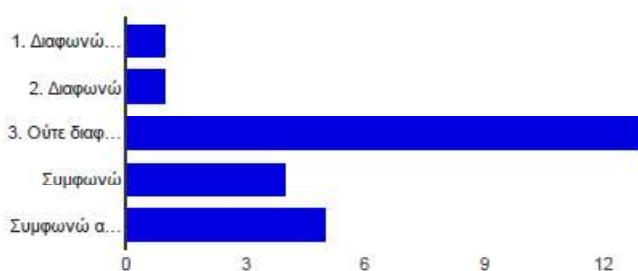
Στην ερώτηση «Στην ΚΟΙΝΣΕΠ μας υπάρχει ισχυρή ηγεσία που προσφέρει όραμα και στρατηγική κατεύθυνση», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 40% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «4. Συμφωνώ». Το 28 % απάντησε «5. Συμφωνώ απόλυτα», το 16% «3. Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ», ένα 8% απάντησε «2. Διαφωνώ» και άλλο ένα 8% «1. Διαφωνώ απόλυτα». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 3,72.

Στην ΚΟΙΝΣΕΠ μας υπάρχει ισχυρή ηγεσία που προσφέρει όραμα και στρατηγική κατεύθυνση [Επάρκεια οικονομικών και άλλων πόρων - Πληροφόρηση]

Στην ερώτηση «Οι τεχνολογικοί πόροι που έχουμε στην κατοχή μας επαρκούν για την ανάπτυξη της ΚΟΙΝΣΕΠ», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 54% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «3. Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ». Το 21 % απάντησε «5. Συμφωνώ απόλυτα», το 17% «4. Συμφωνώ», ένα 4% απάντησε «2. Διαφωνώ» και άλλο ένα 4% «1. Διαφωνώ απόλυτα». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 3,46.

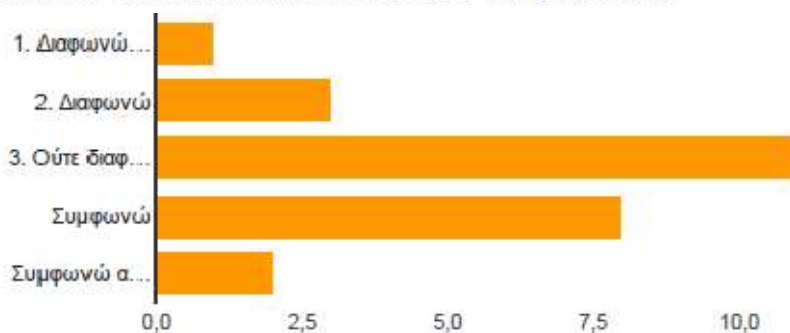
**Οι τεχνολογικοί πόροι που έχουμε στην κατοχή μας επαρκούν για την ανάπτυξη της ΚΟΙΝΣΕΠ
[Επάρκεια οικονομικών και άλλων πόρων - Πληροφόρηση]**

1. Διαφωνώ απόλυτα	1	4.2%
2. Διαφωνώ	1	4.2%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	13	54.2%
Συμφωνώ	4	16.7%
Συμφωνώ απόλυτα	5	20.8%

Στην ερώτηση «Έχουμε ικανοποιητική πρόσβαση σε πληροφορίες για εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 44% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «3. Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ». Το 32 % απάντησε «4. Συμφωνώ», το 12% «2. Διαφωνώ», το 8% «5. Συμφωνώ απόλυτα» και το 4% απάντησε «1. Διαφωνώ απόλυτα». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 3,28.

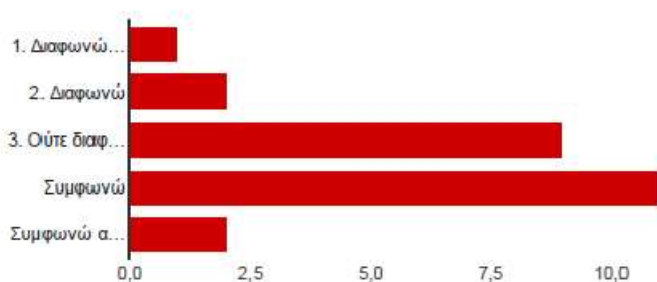
Έχουμε ικανοποιητική πρόσβαση σε πληροφορίες για εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης [Επάρκεια οικονομικών και άλλων πόρων - Πληροφόρηση]

1. Διαφωνώ απόλυτα	1	4%
2. Διαφωνώ	3	12%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	11	44%
Συμφωνώ	8	32%
Συμφωνώ απόλυτα	2	8%

Στην ερώτηση «Έχουμε ικανοποιητική πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικές με τεχνολογίες που μπορούν να υποστηρίξουν την ανάπτυξη/καινοτομία της ΚΟΙΝΣΕΠ μας», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 44% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «4. Συμφωνώ». Το 36 % απάντησε «3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ», ένα 8% απάντησε «2. Διαφωνώ» και άλλο ένα 8% «5. Συμφωνώ απόλυτα» και το 4% απάντησε «1. Διαφωνώ απόλυτα». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 3,44.

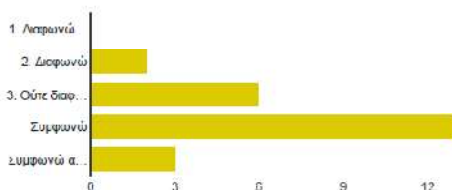
Έχουμε ικανοποιητική πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικές με τεχνολογίες που μπορούν να υποστηρίξουν την ανάπτυξη/καινοτομία της ΚΟΙΝΣΕΠ μας [Επάρκεια οικονομικών και άλλων πόρων - Πληροφόρηση]

1. Διαφωνώ απόλυτα	1	4%
2. Διαφωνώ	2	8%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	9	36%
Συμφωνώ	11	44%
Συμφωνώ απόλυτα	2	8%

Στην ερώτηση «Έχουμε ικανοποιητική πρόσβαση σε πληροφορίες που αφορούν στη νομοθεσία και το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία των ΚΟΙΝΣΕΠ», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 54% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «4. Συμφωνώ». Το 25% απάντησε «3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ», το 13% απάντησε «5. Συμφωνώ απόλυτα» και το 8% απάντησε «2. Διαφωνώ». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 3,71.

Έχουμε ικανοποιητική πρόσβαση σε πληροφορίες που αφορούν στη νομοθεσία και το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία των ΚΟΙΝΣΕΠ [Επάρκεια οικονομικών και άλλων πόρων - Πληροφόρηση]

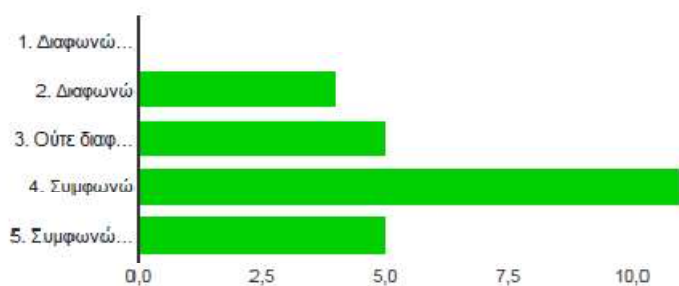

1. Διαφωνώ απόλυτα	0	0%
2. Διαφωνώ	2	8.3%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	6	25%
Συμφωνώ	13	54.2%
Συμφωνώ απόλυτα	3	12.5%

Στρατηγικός σχεδιασμός και προσανατολισμός

Στην ερώτηση «Έχουμε επενδύσει σημαντικά στο μάρκετινγκ και στην προώθηση των προϊόντων και των υπηρεσιών μας», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 44% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «4. Συμφωνώ». Ένα 20% απάντησε «3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ» και ένα άλλο 20% απάντησε «5. Συμφωνώ απόλυτα». Το 16% απάντησε «2. Διαφωνώ». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 3,68.

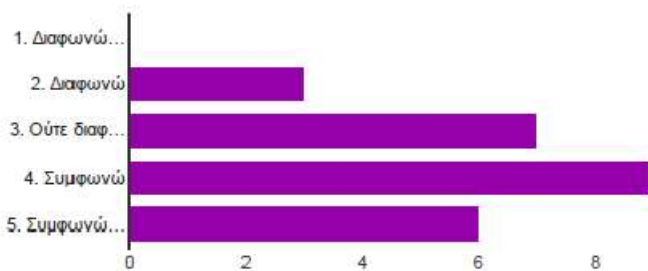
Έχουμε επενδύσει σημαντικά στο μάρκετινγκ και στην προώθηση των προϊόντων και των υπηρεσιών μας [Στρατηγικός σχεδιασμός]

1. Διαφωνώ απόλυτα	0	0%
2. Διαφωνώ	4	16%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	5	20%
4. Συμφωνώ	11	44%
5. Συμφωνώ απόλυτα	5	20%

Στην ερώτηση «Έχει διαμορφωθεί ένα καλά σχεδιασμένο/τεκμηριωμένο επιχειρηματικό σχέδιο στην ΚΟΙΝΣΕΠ μας», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 36% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «4. Συμφωνώ». Το 28% απάντησε «3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ», το 24% απάντησε «5. Συμφωνώ απόλυτα» και το 16% απάντησε «2. Διαφωνώ». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 3,72.

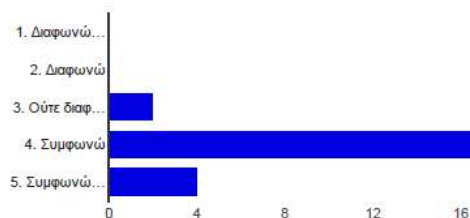
Έχει διαμορφωθεί ένα καλά σχεδιασμένο/τεκμηριωμένο επιχειρηματικό σχέδιο στην ΚΟΙΝΣΕΠ μας [Στρατηγικός σχεδιασμός]

1. Διαφωνώ απόλυτα	0	0%
2. Διαφωνώ	3	12%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	7	28%
4. Συμφωνώ	9	36%
5. Συμφωνώ απόλυτα	6	24%

Στην ερώτηση «Το προϊόν/υπηρεσία που προσφέρουμε απευθύνεται σε ένα μέγεθος αγοράς που μπορεί να διασφαλίσει την επιβίωση και ανάπτυξη της ΚΟΙΝΣΕΠ μας», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 76% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «4. Συμφωνώ». Το 16% απάντησε «5. Συμφωνώ απόλυτα» και το 8% απάντησε «3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 4,08.

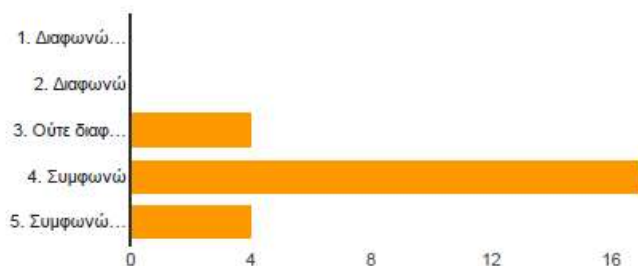
Το προϊόν/υπηρεσία που προσφέρουμε απευθύνεται σε ένα μέγεθος αγοράς που μπορεί να διασφαλίσει την επιβίωση και ανάπτυξη της ΚΟΙΝΣΕΠ μας [Στρατηγικός σχεδιασμός]

1. Διαφωνώ απόλυτα	0	0%
2. Διαφωνώ	0	0%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	2	8%
4. Συμφωνώ	19	76%
5. Συμφωνώ απόλυτα	4	16%

Στην ερώτηση «Οι ανάγκες/προτιμήσεις των πελατών/επωφελομένων οδηγούν τις επιχειρηματικές αποφάσεις της ΚΟΙΝΣΕΠ μας», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 68% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «4. Συμφωνώ». Ένα 16% απάντησε «5. Συμφωνώ απόλυτα» και ένα άλλο 16% απάντησε «3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 4,00.

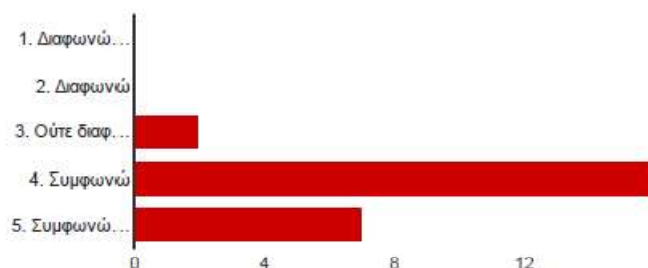
Οι ανάγκες/προτιμήσεις των πελατών/επωφελομένων οδηγούν τις επιχειρηματικές αποφάσεις της ΚΟΙΝΣΕΠ μας [Στρατηγικός σχεδιασμός]

1. Διαφωνώ απόλυτα	0	0%
2. Διαφωνώ	0	0%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	4	16%
4. Συμφωνώ	17	68%
5. Συμφωνώ απόλυτα	4	16%

Στην ερώτηση «Μπορούμε να κατανοήσουμε και να ανταποκριθούμε αποτελεσματικά στις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας όπου λειτουργούμε», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 64% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «4. Συμφωνώ». Το 28% απάντησε «5. Συμφωνώ απόλυτα» και το 8% απάντησε «3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 4,20.

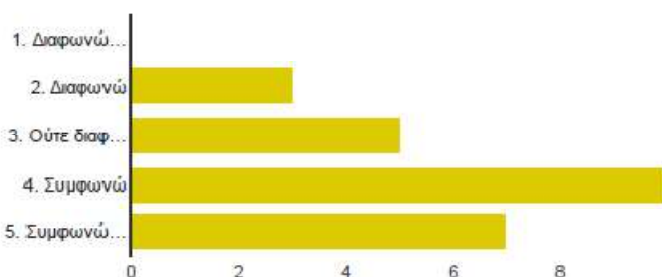
Μπορούμε να κατανοήσουμε και να ανταποκριθούμε αποτελεσματικά στις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας όπου λειτουργούμε [Στρατηγικός σχεδιασμός]

1. Διαφωνώ απόλυτα	0	0%
2. Διαφωνώ	0	0%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	2	8%
4. Συμφωνώ	16	64%
5. Συμφωνώ απόλυτα	7	28%

Στην ερώτηση «Παρακολουθούμε στενά τις πρακτικές και τα προϊόντα των ανταγωνιστών μας», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 40% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «4. Συμφωνώ». Το 28% απάντησε «5. Συμφωνώ απόλυτα», το 20% απάντησε «3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ» και το 12% απάντησε «2. Διαφωνώ». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 3,84.

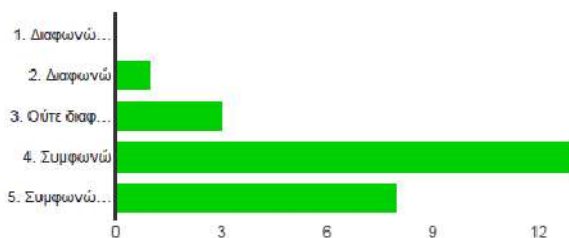
Παρακολουθούμε στενά τις πρακτικές και τα προϊόντα των ανταγωνιστών μας [Στρατηγικός σχεδιασμός]

1. Διαφωνώ απόλυτα	0	0%
2. Διαφωνώ	3	12%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	5	20%
4. Συμφωνώ	10	40%
5. Συμφωνώ απόλυτα	7	28%

Στην ερώτηση «Το επιχειρησιακό μοντέλο μας είναι κατανοητό από τα μέλη και τους εργαζόμενους μας», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 52% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «4. Συμφωνώ». Το 32% απάντησε «5. Συμφωνώ απόλυτα», το 12% απάντησε «3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ» και το 4% απάντησε «2. Διαφωνώ». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 4,12.

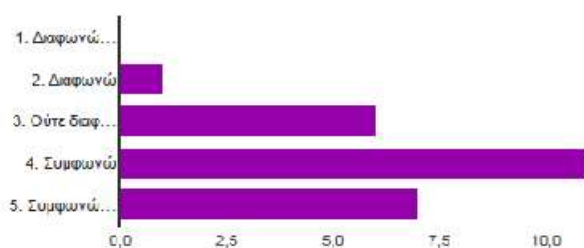
Το επιχειρησιακό μοντέλο μας είναι κατανοητό από τα μέλη και τους εργαζόμενους μας [Στρατηγικός σχεδιασμός]

1. Διαφωνώ απόλυτα	0	0%
2. Διαφωνώ	1	4%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	3	12%
4. Συμφωνώ	13	52%
5. Συμφωνώ απόλυτα	8	32%

Στην ερώτηση «Η ΚΟΙΝΣΕΠ μας μπορεί να προσαρμόζεται εύκολα και γρήγορα σε εξωτερικές αλλαγές», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 44% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «4. Συμφωνώ». Το 28% απάντησε «5. Συμφωνώ απόλυτα», το 24% απάντησε «3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ» και το 4% απάντησε «2. Διαφωνώ». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 3,96.

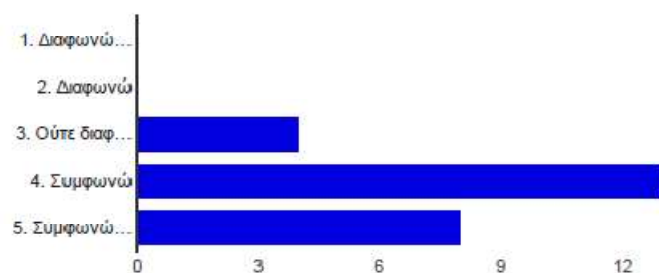
Η ΚΟΙΝΣΕΠ μας μπορεί να προσαρμόζεται εύκολα και γρήγορα σε εξωτερικές αλλαγές [Στρατηγικός σχεδιασμός]

1. Διαφωνώ απόλυτα	0	0%
2. Διαφωνώ	1	4%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	6	24%
4. Συμφωνώ	11	44%
5. Συμφωνώ απόλυτα	7	28%

Στην ερώτηση «Παρακολουθούμε και κατανοούμε άμεσα αλλαγές στο εξωτερικό μας περιβάλλον που δύνανται να επηρεάσουν την πορεία της ΚΟΙΝΣΕΠ μας», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 52% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «4. Συμφωνώ». Το 32% απάντησε «5. Συμφωνώ απόλυτα» και το 16% απάντησε «3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 4,16.

Παρακολουθούμε και κατανοούμε άμεσα αλλαγές στο εξωτερικό μας περιβάλλον που δύνανται να επηρεάσουν την πορεία της ΚΟΙΝΣΕΠ μας [Στρατηγικός σχεδιασμός]

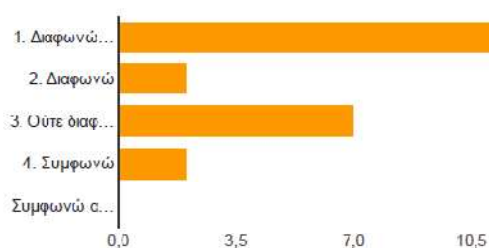

1. Διαφωνώ απόλυτα	0	0%
2. Διαφωνώ	0	0%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	4	16%
4. Συμφωνώ	13	52%
5. Συμφωνώ απόλυτα	8	32%

Υποστήριξη και η ανταπόκριση από τη δημόσια διοίκηση

Στην ερώτηση «Ο κρατικός μηχανισμός έχει υποστηρίξει σε μεγάλο βαθμό την ΚΟΙΝΣΕΠ μας», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 56% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «1. Διαφωνώ απόλυτα». Το 28% απάντησε «3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ», ένα 8% απάντησε «4. Συμφωνώ» και άλλο ένα 8% απάντησε «2. Διαφωνώ». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 1,88.

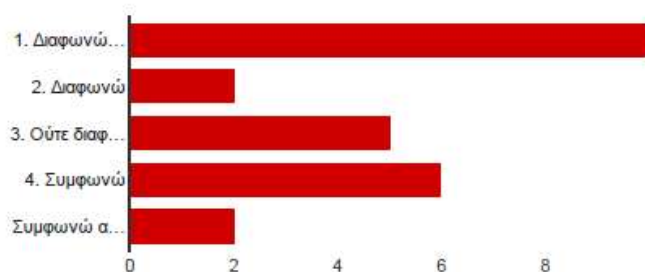
Ο κρατικός μηχανισμός έχει υποστηρίξει σε μεγάλο βαθμό την ΚΟΙΝΣΕΠ μας [Κρατική υποστήριξη]

1. Διαφωνώ απόλυτα	14	56%
2. Διαφωνώ	2	8%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	7	28%
4. Συμφωνώ	2	8%
Συμφωνώ απόλυτα	0	0%

Στην ερώτηση «Πήραμε τις άδειες και τις εγκρίσεις που χρειάζονται για την έναρξη της ΚΟΙΝΣΕΠ μας εύκολα και γρήγορα», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 40% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «1. Διαφωνώ απόλυτα». Το 24% απάντησε «4. Συμφωνώ», το 20% απάντησε «3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ», ένα 8% απάντησε «2. Διαφωνώ» και άλλο ένα 8% απάντησε «5. Συμφωνώ απόλυτα». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 2,52.

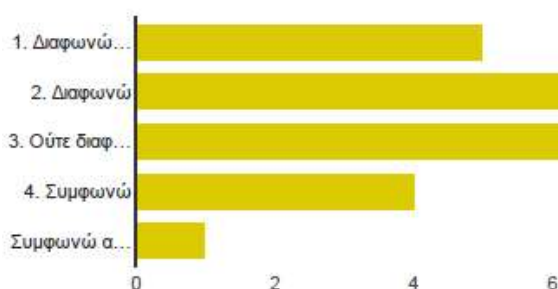
Πήραμε τις άδειες και τις εγκρίσεις που χρειάζονται για την έναρξη της ΚΟΙΝΣΕΠ μας εύκολα και γρήγορα [Κρατική υποστήριξη]

1. Διαφωνώ απόλυτα	10	40%
2. Διαφωνώ	2	8%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	5	20%
4. Συμφωνώ	6	24%
Συμφωνώ απόλυτα	2	8%

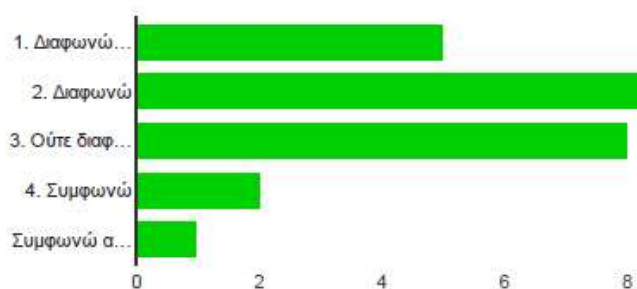
Στην ερώτηση «Καθ' όλη τη διάρκεια λειτουργίας της ΚΟΙΝΣΕΠ μας δεν αντιμετωπίσαμε/ αντιμετωπίζουμε προβλήματα στην επαφή με τις δημόσιες υπηρεσίες», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 32% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «2. Διαφωνώ». Το 28% απάντησε «3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ», το 20% απάντησε «1. Διαφωνώ απόλυτα», το 16% απάντησε «4. Συμφωνώ» και 4% απάντησε «5. Συμφωνώ απόλυτα». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 2,52.

Καθ' όλη τη διάρκεια λειτουργίας της ΚΟΙΝΣΕΠ μας δεν αντιμετωπίσαμε/ αντιμετωπίζουμε προβλήματα στην επαφή με τις δημόσιες υπηρεσίες [Κρατική υποστήριξη]

Στην ερώτηση «Οι δημόσιοι φορείς γνωρίζουν τη σχετική με τις ΚΟΙΝΣΕΠ νομοθεσία και μας εξυπηρετούν αποτελεσματικά», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 36% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «2. Διαφωνώ». Το 32% απάντησε «3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ», το 20% απάντησε «1. Διαφωνώ απόλυτα», το 8% απάντησε «4. Συμφωνώ» και 4% απάντησε «5. Συμφωνώ απόλυτα». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 2,40.

Οι δημόσιοι φορείς γνωρίζουν τη σχετική με τις ΚΟΙΝΣΕΠ νομοθεσία και μας εξυπηρετούν αποτελεσματικά [Κρατική υποστήριξη]

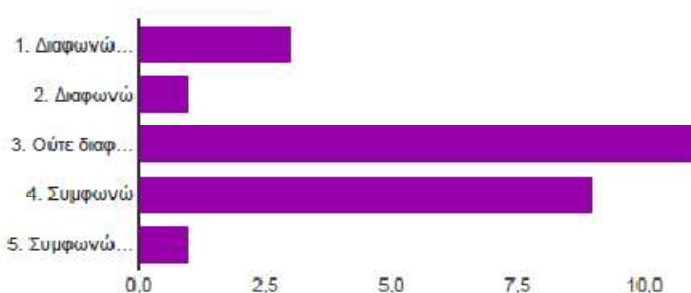

1. Διαφωνώ απόλυτα	5	20%
2. Διαφωνώ	9	36%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	8	32%
4. Συμφωνώ	2	8%
Συμφωνώ απόλυτα	1	4%

Υποστήριξη και η αποδοχή από την τοπική κοινωνία

Στην ερώτηση «Η τοπική κοινωνία γνωρίζει τους στόχους – σκοπούς της ΚΟΙΝΣΕΠ μας», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 44% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ». Το 36% απάντησε «4. Συμφωνώ», το 12% απάντησε «1. Διαφωνώ απόλυτα», ένα 4% απάντησε «2. Διαφωνώ» και άλλο ένα 4% απάντησε «5. Συμφωνώ απόλυτα». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 3,16.

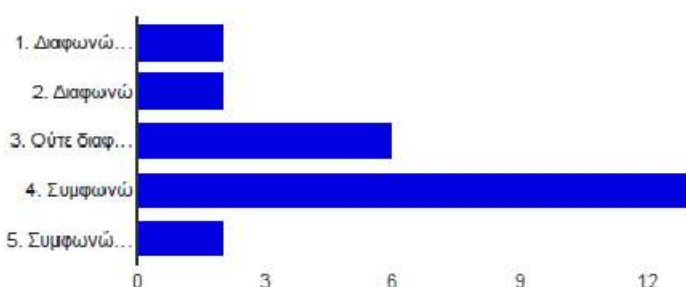
Η τοπική κοινωνία γνωρίζει τους στόχους – σκοπούς της ΚΟΙΝΣΕΠ μας [Υποστήριξη και αποδοχή από την τοπική κοινωνία]

1. Διαφωνώ απόλυτα	3	12%
2. Διαφωνώ	1	4%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	11	44%
4. Συμφωνώ	9	36%
5. Συμφωνώ απόλυτα	1	4%

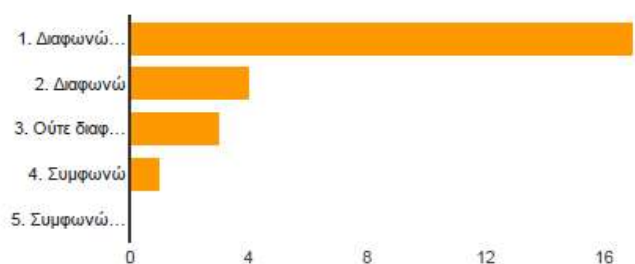
Στην ερώτηση «Έχουμε την υποστήριξη και την αποδοχή της τοπικής κοινωνίας», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 52% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «4. Συμφωνώ». Το 24% απάντησε «3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ», ένα 8% απάντησε «1. Διαφωνώ απόλυτα», ένα 8% απάντησε «2. Διαφωνώ» και άλλο ένα 8% απάντησε «5. Συμφωνώ απόλυτα». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 3,44.

Έχουμε την υποστήριξη και την αποδοχή της τοπικής κοινωνίας [Υποστήριξη και αποδοχή από την τοπική κοινωνία]

Στην ερώτηση «Έχουμε λάβει δωρεές από την τοπική κοινωνία», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 68% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «1. Διαφωνώ απόλυτα». Το 16% απάντησε «2. Διαφωνώ», το 12% «3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ» και το 4% απάντησε «4. Συμφωνώ». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 1,52.

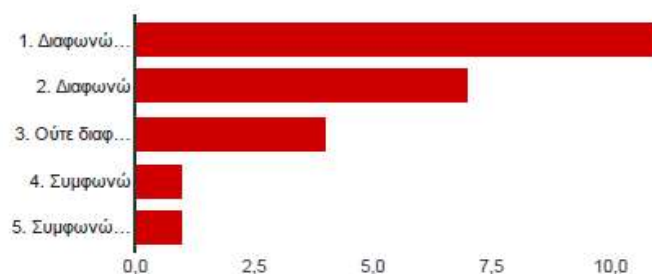
Έχουμε λάβει δωρεές από την τοπική κοινωνία [Υποστήριξη και αποδοχή από την τοπική κοινωνία]

1. Διαφωνώ απόλυτα	17	68%
2. Διαφωνώ	4	16%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	3	12%
4. Συμφωνώ	1	4%
5. Συμφωνώ απόλυτα	0	0%

Στην ερώτηση «Μέλη της τοπικής κοινωνίας προσφέρουν εθελοντικά εργασία στην ΚΟΙΝΣΕΠ μας», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 46% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «1. Διαφωνώ απόλυτα». Το 29% απάντησε «2. Διαφωνώ», το 17% «3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ», ένα 4% απάντησε «4. Συμφωνώ» και άλλο ένα 4% απάντησε «5. Συμφωνώ απόλυτα». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 1,92.

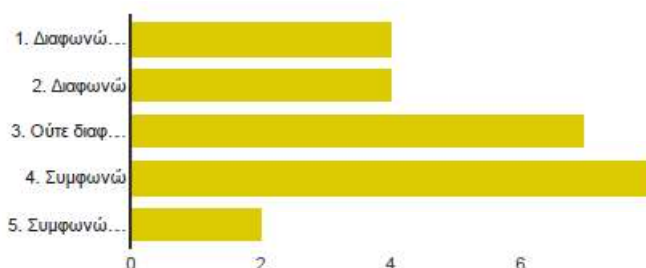
Μέλη της τοπικής κοινωνίας προσφέρουν εθελοντικά εργασία στην ΚΟΙΝΣΕΠ μας [Υποστήριξη και αποδοχή από την τοπική κοινωνία]

1. Διαφωνώ απόλυτα	11	45.8%
2. Διαφωνώ	7	29.2%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	4	16.7%
4. Συμφωνώ	1	4.2%
5. Συμφωνώ απόλυτα	1	4.2%

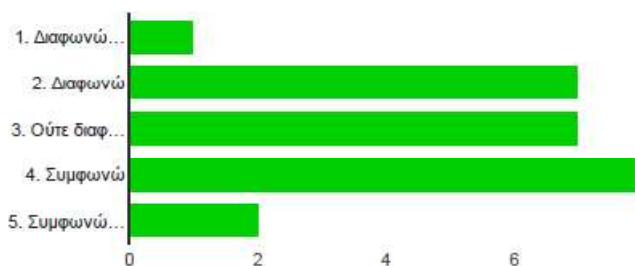
Στην ερώτηση «Το μεγαλύτερο ποσοστό των εσόδων μας προέρχεται από πελάτες – μέλη της τοπικής κοινωνίας», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 32% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή « 4. Συμφωνώ». Το 28% απάντησε «3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ», ένα 16% απάντησε «1. Διαφωνώ απόλυτα», άλλο ένα 16% απάντησε «2. Διαφωνώ» και το 8% απάντησε «5. Συμφωνώ απόλυτα». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 3,00.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των εσόδων μας προέρχεται από πελάτες –μέλη της τοπικής κοινωνίας [Υποστήριξη και αποδοχή από την τοπική κοινωνία]

Στην ερώτηση «Νιώθουμε υπόλογοι στην τοπική κοινωνία», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 32% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «4. Συμφωνώ». Ένα 28% απάντησε «3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ» και άλλο ένα 28% απάντησε «2. Διαφωνώ», το 8% απάντησε «5. Συμφωνώ απόλυτα» και το 4% απάντησε «1. Διαφωνώ απόλυτα». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 3,12.

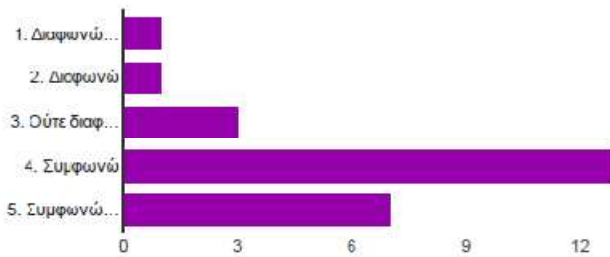
Νιώθουμε υπόλογοι στην τοπική κοινωνία [Υποστήριξη και αποδοχή από την τοπική κοινωνία]

1. Διαφωνώ απόλυτα	1	4%
2. Διαφωνώ	2	28%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	2	28%
4. Συμφωνώ	3	32%
5. Συμφωνώ απόλυτα	1	8%

Στην ερώτηση «Έχουμε πολλούς συνεργάτες και φίλους που μας υποστηρίζουν», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 52% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «4. Συμφωνώ». Το 28% απάντησε «5. Συμφωνώ απόλυτα», το 12% απάντησε «3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ», ένα 4% απάντησε «2. Διαφωνώ» και άλλο ένα 4% απάντησε «1. Διαφωνώ απόλυτα». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 3,96.

Έχουμε πολλούς συνεργάτες και φίλους που μας υποστηρίζουν [Υποστήριξη και αποδοχή από την τοπική κοινωνία]

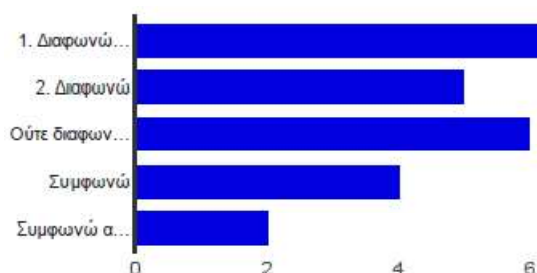

1. Διαφωνώ απόλυτα	1	4%
2. Διαφωνώ	1	4%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	3	12%
4. Συμφωνώ	13	52%
5. Συμφωνώ απόλυτα	7	28%

Αποτελεσματική συνεργασία με δημόσιο τομέα-τοπικές και περιφερειακές αρχές

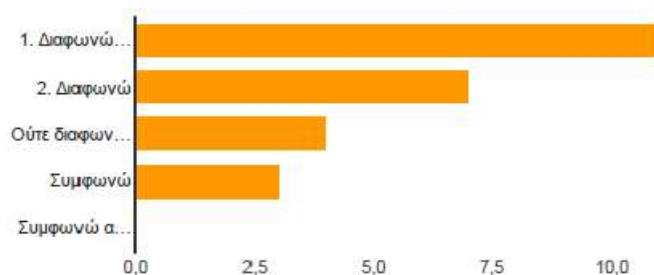
Στην ερώτηση «Κατά τη διάρκεια της λειτουργίας μας είχαμε την υποστήριξη των τοπικών και περιφερειακών αρχών (Δήμοι και Περιφέρειες)», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 32% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «1. Διαφωνώ απόλυτα». Το 24% απάντησε «3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ», το 20% απάντησε «2. Διαφωνώ», το 16% απάντησε «4. Συμφωνώ» και το 8% απάντησε «5. Συμφωνώ απόλυτα». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 2,48.

Κατά τη διάρκεια της λειτουργίας μας είχαμε την υποστήριξη των τοπικών και περιφερειακών αρχών (Δήμοι και Περιφέρειες) [Συνεργασία με τοπικές/περιφερειακές αρχές]

Στην ερώτηση «Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές μας υποστήριξαν με υψηλής ποιότητας συμβουλευτικές υπηρεσίες (π.χ. σεμινάρια, πληροφόρηση σχετικά με θέματα της λειτουργίας μας)», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 44% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «1. Διαφωνώ απόλυτα». Το 28% απάντησε «2. Διαφωνώ», το 16% απάντησε «3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ» και το 12% απάντησε «4. Συμφωνώ». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 1,96.

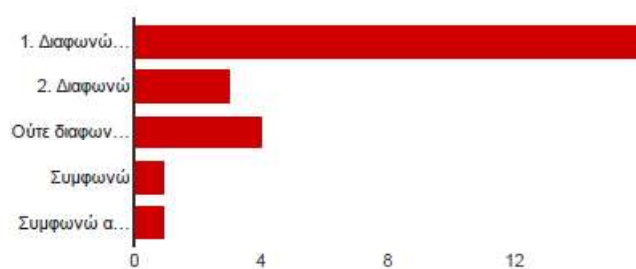
Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές μας υποστήριξαν με υψηλής ποιότητας συμβουλευτικές υπηρεσίες (π.χ. σεμινάρια, πληροφόρηση σχετικά με θέματα της λειτουργίας μας) [Συνεργασία με τοπικές/περιφερειακές αρχές]

1. Διαφωνώ απόλυτα	11	44%
2. Διαφωνώ	7	28%
Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	4	16%
Συμφωνώ	3	12%
Συμφωνώ απόλυτα	0	0%

Στην ερώτηση «Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές μας παραχώρησαν πόρους απαραίτητους για την ανάπτυξη της ΚΟΙΝΣΕΠ μας (π.χ. κτίρια)», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 64% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «1. Διαφωνώ απόλυτα». Το 16% απάντησε «3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ», το 12% απάντησε «2. Διαφωνώ», ένα 4% απάντησε «4. Συμφωνώ» και άλλο ένα 4% απάντησε «5. Συμφωνώ απόλυτα». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 1,72.

Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές μας παραχώρησαν πόρους απαραίτητους για την ανάπτυξη της ΚΟΙΝΣΕΠ μας (π.χ. κτίρια) [Συνεργασία με τοπικές/περιφερειακές αρχές]

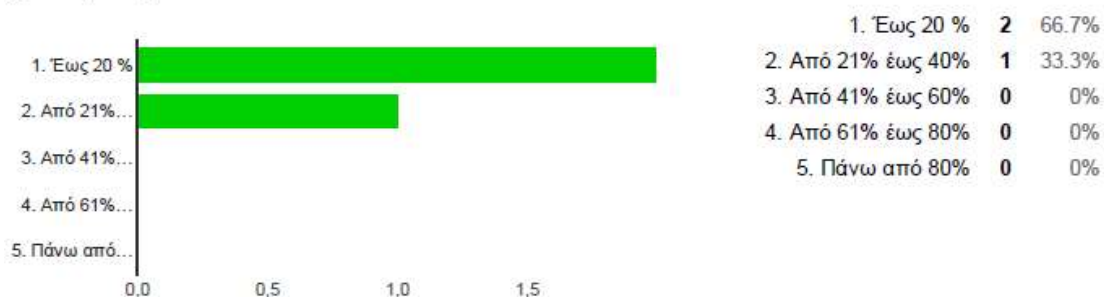
1. Διαφωνώ απόλυτα	16	64%
2. Διαφωνώ	3	12%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	4	16%
4. Συμφωνώ	1	4%
5. Συμφωνώ απόλυτα	1	4%

Στην ερώτηση «Έχετε συνάψει συμβάσεις για προμήθεια προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών με κάποια τοπική ή περιφερειακή αρχή», το 80% των ΚΟΙΝΣΕΠ απάντησε ΟΧΙ και το 20% απάντησε ΝΑΙ. Από αυτές που απάντησαν ΝΑΙ οι δύο δήλωσαν πως τα έσοδα από κάποια τοπική ή περιφερειακή αρχή αποτέλεσαν έως το 20% των συνολικών ετήσιων εσόδων τους το 2015 και μία πως τα έσοδα της από τοπική ή περιφερειακή αρχή ήταν μεταξύ 21% και 40% των συνολικών ετήσιων εσόδων τους το 2015.

Έχετε συνάψει συμβάσεις για προμήθεια προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών με κάποια τοπική ή περιφερειακή αρχή

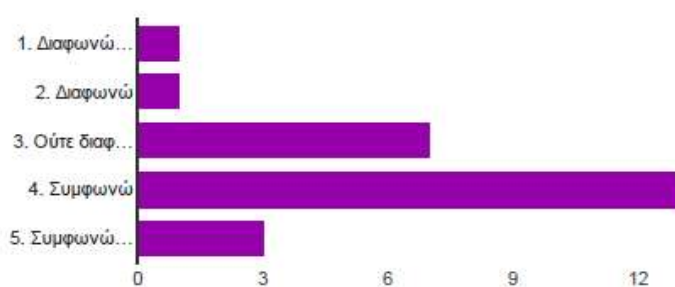
Εάν έχετε συνάψει σύμβαση με τοπική ή περιφερειακή αρχή, ποιο είναι περίπου το ποσοστό εσόδων από τοπικές/περιφερειακές αρχές στο σύνολο των εσόδων της ΚΟΙΝΣΕΠ τον τελευταίο χρόνο (2015)

Βιωσιμότητα

Στην ερώτηση «Η ΚΟΙΝΣΕΠ μας μπορεί να ανταπεξέλθει στις οικονομικές της υποχρεώσεις», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 52% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «4. Συμφωνώ». Το 28% απάντησε «3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ», το 12% απάντησε «5. Συμφωνώ απόλυτα», ένα 4% απάντησε «2. Διαφωνώ» και άλλο ένα 4% απάντησε «1. Διαφωνώ απόλυτα». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 3,64.

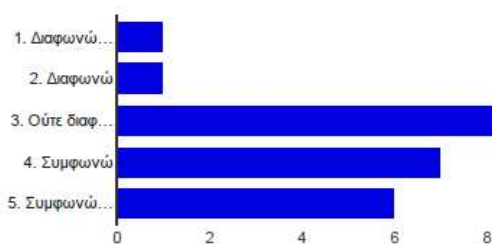
Η ΚΟΙΝΣΕΠ μας μπορεί να ανταπεξέλθει στις οικονομικές της υποχρεώσεις [Βιωσιμότητα]

1. Διαφωνώ απόλυτα	1	4%
2. Διαφωνώ	1	4%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	7	28%
4. Συμφωνώ	13	52%
5. Συμφωνώ απόλυτα	3	12%

Στην ερώτηση «Με την πάροδο του χρόνου έχει αυξηθεί η οικονομική μας αποτελεσματικότητα», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 40% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ». Το 28% απάντησε «4. Συμφωνώ», το 24% απάντησε «5. Συμφωνώ απόλυτα», ένα 4% απάντησε «2. Διαφωνώ» και άλλο ένα 4% απάντησε «1. Διαφωνώ απόλυτα». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 3,64.

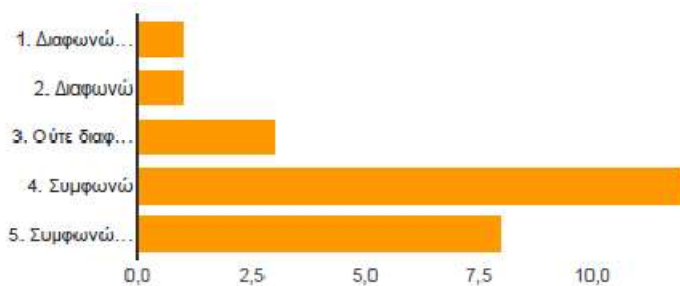
Με την πάροδο του χρόνου έχει αυξηθεί η οικονομική μας αποτελεσματικότητα [Βιωσιμότητα]

1. Διαφωνώ απόλυτα	1	4%
2. Διαφωνώ	1	4%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	10	40%
4. Συμφωνώ	7	28%
5. Συμφωνώ απόλυτα	6	24%

Στην ερώτηση «Υπάρχει προσδοκία για θετικά οικονομικά αποτελέσματα την επόμενη 3ετία», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 48% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «4. Συμφωνώ». Το 32% απάντησε «5. Συμφωνώ απόλυτα», το 12% απάντησε «3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ», ένα 4% απάντησε «2. Διαφωνώ» και άλλο ένα 4% απάντησε «1. Διαφωνώ απόλυτα». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 4,00.

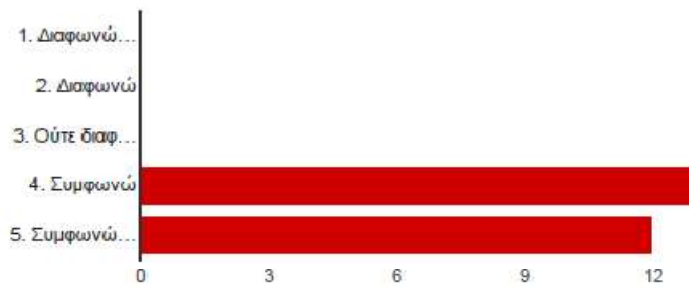
Υπάρχει προσδοκία για θετικά οικονομικά αποτελέσματα την επόμενη 3ετία [Βιωσιμότητα]

1. Διαφωνώ απόλυτα	1	4%
2. Διαφωνώ	1	4%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	3	12%
4. Συμφωνώ	12	48%
5. Συμφωνώ απόλυτα	8	32%

Στην ερώτηση «Η στρατηγική της ΚΟΙΝΣΕΠ οδηγείται από ηθικές αξίες», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 52% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «4. Συμφωνώ» και το 48% απάντησε «5. Συμφωνώ απόλυτα». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 4,48.

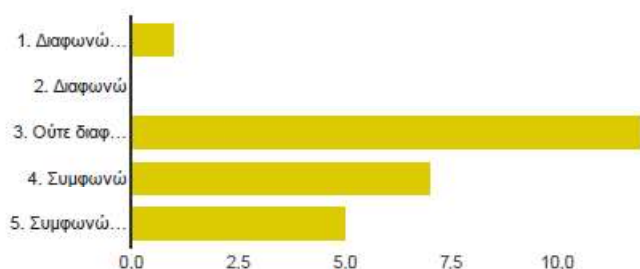
Η στρατηγική της ΚΟΙΝΣΕΠ οδηγείται από ηθικές αξίες [Βιωσιμότητα]

1. Διαφωνώ απόλυτα	0	0%
2. Διαφωνώ	0	0%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	0	0%
4. Συμφωνώ	13	52%
5. Συμφωνώ απόλυτα	12	48%

Στην ερώτηση «Ο αντίκτυπος της ΚΟΙΝΣΕΠ στην τοπική κοινωνία είναι ισχυρός», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 48% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ». Το 28% απάντησε «4. Συμφωνώ», το 20% απάντησε «5. Συμφωνώ απόλυτα» και το 4% απάντησε «1. Διαφωνώ απόλυτα». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 3,60.

Ο αντίκτυπος της ΚΟΙΝΣΕΠ στην τοπική κοινωνία είναι ισχυρός [Βιωσιμότητα]

1. Διαφωνώ απόλυτα	1	4%
2. Διαφωνώ	0	0%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	12	48%
4. Συμφωνώ	7	28%
5. Συμφωνώ απόλυτα	5	20%

Στην ερώτηση «Η ΚΟΙΝΣΕΠ λειτουργεί με κοινωνικά υπεύθυνο τρόπο», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 52% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «4. Συμφωνώ» και το 48% απάντησε «5. Συμφωνώ απόλυτα». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 4,48.

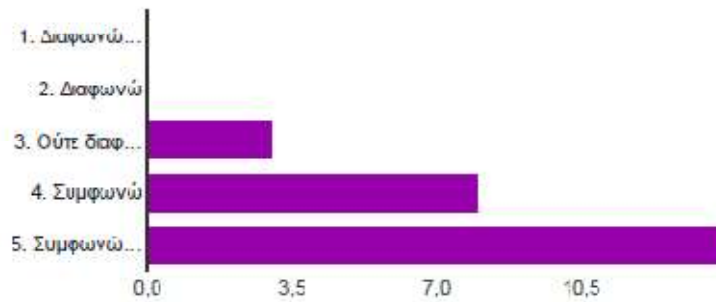
Η ΚΟΙΝΣΕΠ λειτουργεί με κοινωνικά υπεύθυνο τρόπο [Βιωσιμότητα]

1. Διαφωνώ απόλυτα	0	0%
2. Διαφωνώ	0	0%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	0	0%
4. Συμφωνώ	13	52%
5. Συμφωνώ απόλυτα	12	48%

Στην ερώτηση «Η ΚΟΙΝΣΕΠ λειτουργεί με περιβαλλοντικά βιώσιμο τρόπο», σε κλίμακα από το 1 = διαφωνώ απόλυτα έως το 5 = συμφωνώ απόλυτα, το 56% των εκπροσώπων των ΚΟΙΝΣΕΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδωσε την τιμή «5. Συμφωνώ απόλυτα». Το 32% απάντησε «4. Συμφωνώ» και το 12% «3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ». Ο Μέσος Όρος των απαντήσεων είναι 4,44.

Η ΚΟΙΝΣΕΠ λειτουργεί με περιβαλλοντικά βιώσιμο τρόπο [Βιωσιμότητα]

1. Διαφωνώ απόλυτα	0	0%
2. Διαφωνώ	0	0%
3. Ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ	3	12%
4. Συμφωνώ	8	32%
5. Συμφωνώ απόλυτα	14	56%

		Κοινωνικό Κεφάλαιο	Επάρκεια Πόρων	Στρατηγική	Υποστήριξη Δημ. Διοίκησης	Υποστήριξη - αποδ. Τοπ. Κοινωνίας	Αποτελεσματική συνεργασία με δημόσιο	Βιωσιμότητα		
Κοινωνικό Κεφάλαιο	Pearson Correlation		1	,742**	,849**	,233	,213	,144	,325	
	Sig. (2-tailed)			,000	,000	,263	,306	,491	,113	
	N		25	25	25	25	25	25	25	
	Bootstrap ^c	Bias		0	-,015	-,005	,005	,012	,018	-,014
		Std. Error		0	,105	,057	,255	,180	,272	,196
		95% Confidence Interval	Lower	1	,483	,707	-,298	-,121	-,379	-,096
Upper			1	,885	,929	,678	,584	,640	,666	
Επάρκεια Πόρων	Pearson Correlation		,742**	1	,710**	,337	,108	-,036	,388	
	Sig. (2-tailed)		,000		,000	,099	,608	,864	,055	
	N		25	25	25	25	25	25	25	
	Bootstrap ^c	Bias		-,015	0	-,009	,005	,010	-,001	-,008
		Std. Error		,105	0	,121	,229	,207	,249	,190
		95% Confidence Interval	Lower	,483	1	,410	-,123	-,262	-,508	-,018
Upper			,885	1	,888	,712	,534	,424	,719	
Στρατηγική	Pearson Correlation		,849**	,710**	1	,341	,133	,100	,419*	
	Sig. (2-tailed)		,000	,000		,095	,526	,636	,037	
	N		25	25	25	25	25	25	25	
	Bootstrap ^c	Bias		-,005	-,009	0	,011	,004	,010	-,012
		Std. Error		,057	,121	0	,217	,199	,218	,205
		95% Confidence Interval	Lower	,707	,410	1	-,108	-,260	-,339	-,041
Upper			,929	,888	1	,708	,529	,495	,758	

Υποστήριξη Δημ. Διοίκησης	Pearson Correlation		,233	,337	,341	1	,557**	,663**	,309	
	Sig. (2-tailed)		,263	,099	,095		,004	,000	,132	
	N		25	25	25	25	25	25	25	
	Bootstrap ^c	Bias		,005	,005	,011	0	-,009	-,026	,014
		Std. Error		,255	,229	,217	0	,151	,149	,232
		95% Confidence Interval	Lower	-,298	-,123	-,108	1	,202	,280	-,179
Upper			,678	,712	,708	1	,795	,855	,698	
Υποστήριξη - αποδ. Τοπ. Κοινωνίας	Pearson Correlation		,213	,108	,133	,557**	1	,654**	,571**	
	Sig. (2-tailed)		,306	,608	,526	,004		,000	,003	
	N		25	25	25	25	25	25	25	
	Bootstrap ^c	Bias		,012	,010	,004	-,009	0	,002	-,005
		Std. Error		,180	,207	,199	,151	0	,085	,181
		95% Confidence Interval	Lower	-,121	-,262	-,260	,202	1	,466	,177
Upper			,584	,534	,529	,795	1	,796	,847	
Αποτελεσματική συνεργασία με δημόσιο	Pearson Correlation		,144	-,036	,100	,663**	,654**	1	,117	
	Sig. (2-tailed)		,491	,864	,636	,000	,000		,577	
	N		25	25	25	25	25	25	25	
	Bootstrap ^c	Bias		,018	-,001	,010	-,026	,002	0	,017
		Std. Error		,272	,249	,218	,149	,085	0	,221
		95% Confidence Interval	Lower	-,379	-,508	-,339	,280	,466	1	-,301
Upper			,640	,424	,495	,855	,796	1	,526	

Βιωσιμότητα	Pearson Correlation		,325	,388	,419*	,309	,571**	,117	1	
	Sig. (2-tailed)		,113	,055	,037	,132	,003	,577		
	N		25	25	25	25	25	25	25	
	Bootstrap ^c	Bias		-,014	-,008	-,012	,014	-,005	,017	0
		Std. Error		,196	,190	,205	,232	,181	,221	0
		95% Confidence Interval	Lower	-,096	-,018	-,041	-,179	,177	-,301	1
			Upper	,666	,719	,758	,698	,847	,526	1

		Κοινωνικό Κεφάλαιο	Επάρκεια Πόρων	Στρατηγική	Υποστήριξη Δημ. Διοίκησης	Υποστήριξη - αποδ. Τοπ. Κοινωνίας	Αποτελεσματική συνεργασία με δημόσιο	Βιωσιμότητα
Κοινωνικό Κεφάλαιο	Pearson Correlation	1	,742**	,849**	,233	,213	,144	,325
	Sig. (2-tailed)		,000	,000	,263	,306	,491	,113
	N	25	25	25	25	25	25	25
Επάρκεια Πόρων	Pearson Correlation	,742**	1	,710**	,337	,108	-,036	,388
	Sig. (2-tailed)	,000		,000	,099	,608	,864	,055
	N	25	25	25	25	25	25	25
Στρατηγική	Pearson Correlation	,849**	,710**	1	,341	,133	,100	,419*
	Sig. (2-tailed)	,000	,000		,095	,526	,636	,037
	N	25	25	25	25	25	25	25
Υποστήριξη Δημ. Διοίκησης	Pearson Correlation	,233	,337	,341	1	,557**	,663**	,309
	Sig. (2-tailed)	,263	,099	,095		,004	,000	,132
	N	25	25	25	25	25	25	25
Υποστήριξη - αποδ. Τοπ. Κοινωνίας	Pearson Correlation	,213	,108	,133	,557**	1	,654**	,571**
	Sig. (2-tailed)	,306	,608	,526	,004		,000	,003
	N	25	25	25	25	25	25	25
Αποτελεσματική συνεργασία με δημόσιο	Pearson Correlation	,144	-,036	,100	,663**	,654**	1	,117
	Sig. (2-tailed)	,491	,864	,636	,000	,000		,577
	N	25	25	25	25	25	25	25
Βιωσιμότητα	Pearson Correlation	,325	,388	,419*	,309	,571**	,117	1
	Sig. (2-tailed)	,113	,055	,037	,132	,003	,577	
	N	25	25	25	25	25	25	25

Αξιοπιστία

Κοινωνικό Κεφάλαιο

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,877	12

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
KF3	46,0000	30,333	,290	,887
VAR00003	46,3200	27,060	,623	,864
VAR00004	46,0000	29,417	,493	,872
VAR00005	46,0000	29,833	,544	,869
VAR00006	45,5200	30,343	,526	,870
VAR00007	45,6000	29,917	,531	,869
VAR00008	45,6400	27,907	,769	,855
VAR00009	45,7200	28,210	,751	,857
VAR00010	45,7600	29,357	,675	,863
VAR00011	45,6000	29,750	,635	,865
VAR00012	45,8800	27,527	,671	,860
KF14	45,9600	27,873	,541	,870

Επάρκεια Πόρων

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,757	8

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
EP1	22,6667	16,667	,433	,738
VAR00015	22,8750	18,549	,369	,746
VAR00016	22,9583	17,955	,424	,737
VAR00017	21,5417	17,737	,324	,759
VAR00018	21,9167	15,471	,671	,688
VAR00019	22,0833	15,993	,654	,694
VAR00020	21,9167	16,167	,649	,696
EP8	21,6667	20,232	,140	,778

Στρατηγικός Σχεδιασμός

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,878	9

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
SS1	32,0800	17,827	,805	,846
VAR00023	32,0400	17,957	,796	,847
VAR00024	31,6800	23,060	,469	,877
VAR00025	31,7600	23,190	,360	,883
VAR00026	31,5600	23,257	,347	,884
VAR00027	31,9200	19,160	,624	,866
VAR00028	31,6400	20,490	,626	,864
VAR00029	31,8000	19,250	,755	,852
SS9	31,6000	20,083	,805	,851

Υποστήριξη και Ανταπόκριση από τη Δημόσια Διοίκηση

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,871	4

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
DD1	7,4400	10,173	,697	,846
VAR00032	6,8000	8,417	,681	,870
VAR00033	6,8000	9,667	,759	,822
DD4	6,9200	9,827	,815	,806

Υποστήριξη και Αποδοχή από την Τοπική Κοινωνία

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,801	7

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
TK1	16,8333	18,406	,615	,759
VAR00036	16,5833	17,210	,763	,730
VAR00037	18,5000	21,043	,396	,796
VAR00038	18,0833	18,688	,541	,773
VAR00039	17,0417	18,824	,439	,796
VAR00040	16,9167	20,167	,394	,799
TK7	16,0417	18,737	,614	,761

Αποτελεσματική Συνεργασία με Δημόσιο Τοπικές και Περιφερειακές Αρχές

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,887	3

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
SD1	3,6800	4,393	,732	,900
SD2	4,2000	5,083	,840	,799
SD3	4,4400	4,923	,794	,829

Βιωσιμότητα

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,848	7

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
B2	24,6400	12,490	,686	,814
VAR00046	24,6400	11,157	,792	,795
VAR00047	24,2800	11,543	,760	,801
VAR00048	23,8000	15,583	,464	,847
VAR00049	24,6800	11,893	,742	,804
VAR00050	23,8000	15,583	,464	,847
B7	23,8400	15,140	,372	,857

Factor Analysis: Κοινωνικό Κεφάλαιο

Component	Total Variance Explained					
	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	5,527	46,062	46,062	5,527	46,062	46,062
2	1,603	13,361	59,424			
3	1,334	11,116	70,540			
4	,940	7,832	78,372			
5	,710	5,920	84,292			
6	,564	4,696	88,988			
7	,476	3,964	92,952			
8	,357	2,978	95,930			
9	,204	1,700	97,631			
10	,142	1,180	98,810			
11	,099	,828	99,638			
12	,043	,362	100,000			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix^a

	Component
	1
VAR00002	,429
VAR00003	,689
VAR00004	,538
VAR00005	,616
VAR00006	,618
VAR00007	,614
VAR00008	,842
VAR00009	,843
VAR00010	,751
VAR00011	,743
VAR00012	,750
VAR00013	,646

Extraction Method: Principal
Component Analysis.

a. 1 components extracted.

Επάρκεια Πόρων

Total Variance Explained

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	3,180	39,751	39,751	3,180	39,751	39,751
2	1,974	24,671	64,422			
3	,952	11,902	76,324			
4	,714	8,919	85,243			
5	,520	6,494	91,737			
6	,388	4,852	96,589			
7	,216	2,701	99,290			
8	,057	,710	100,000			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix^a

	Component
	1
EP1	,594
VAR00015	,562
VAR00016	,595
VAR00017	,429
VAR00018	,795
VAR00019	,815
VAR00020	,805
EP8	,470

Extraction Method: Principal

Component Analysis.

a. 1 components extracted.

Factor Analysis: Στρατηγικός Σχεδιασμός

Total Variance Explained

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	4,665	51,830	51,830	4,665	51,830	51,830
2	1,158	12,863	64,694			
3	,951	10,567	75,260			
4	,600	6,665	81,926			
5	,587	6,518	88,443			
6	,458	5,088	93,531			
7	,403	4,482	98,013			
8	,126	1,398	99,410			
9	,053	,590	100,000			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix^a

	Component
	1
SS1	,865
VAR00023	,859
VAR00024	,555
VAR00025	,447
VAR00026	,434
VAR00027	,709
VAR00028	,714
VAR00029	,838
SS9	,876

Extraction Method: Principal
Component Analysis.

a. 1 components extracted.

Factor Analysis: Υποστήριξη και Ανταπόκριση από τη Δημόσια Διοίκηση

Total Variance Explained

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	2,955	73,872	73,872	2,955	73,872	73,872
2	,519	12,984	86,856			
3	,379	9,471	96,327			
4	,147	3,673	100,000			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix^a

	Component
	1
DD1	,823
VAR00032	,814
VAR00033	,885
DD4	,912

Extraction Method: Principal Component Analysis.

a. 1 components extracted.

Factor Analysis: Υποστήριξη και Αποδοχή από την Τοπική Κοινωνία

Total Variance Explained

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	3,296	47,080	47,080	3,296	47,080	47,080
2	1,388	19,833	66,913			
3	1,028	14,688	81,601			
4	,655	9,357	90,957			
5	,274	3,914	94,872			
6	,229	3,270	98,142			
7	,130	1,858	100,000			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix^a

	Component
	1
TK1	,793
VAR00036	,864
VAR00037	,527
VAR00038	,702
VAR00039	,568
VAR00040	,490
TK7	,766

Extraction Method: Principal

Component Analysis.

a. 1 components extracted.

Factor Analysis: Αποτελεσματική Συνεργασία με Δημόσιο – Τοπικές και Περιφερειακές Αρχές

Total Variance Explained

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	2,480	82,682	82,682	2,480	82,682	82,682
2	,345	11,516	94,198			
3	,174	5,802	100,000			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix^a

	Component
	1
SD1	,875
SD2	,936
SD3	,916

Extraction Method:

Principal Component

Analysis.

a. 1 components extracted.

Factor Analysis: Βιωσιμότητα

Total Variance Explained

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	3,710	53,000	53,000	3,710	53,000	53,000
2	1,702	24,314	77,314			
3	,725	10,361	87,675			
4	,391	5,585	93,261			
5	,255	3,647	96,908			
6	,118	1,684	98,592			
7	,099	1,408	100,000			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrixa

	Component
	1
B2	,764
VAR00046	,857
VAR00047	,825
VAR00048	,613
VAR00049	,835
VAR00050	,611
B7	,515

Extraction Method: Principal Component Analysis.
a. 1 components extracted.

